

De Connemara pony optimaliseren

Hoe optimaliseer je de Nederlandse Connemara pony met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken?

Sanne van Doesburg

27-02-2021

4BPα

Afstudeeronderzoek

Hoe optimaliseer je de Nederlandse Connemara pony met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken?

Auteur: Sanne van Doesburg

Opleiding: Hippische bedrijfskunde

Plaats en datum: Hooghalen, 27 februari 2021

Afstudeerdocent: T. van Westing

DISCLAIMER Dit rapport is gemaakt door een student van Aeres Hogeschool als onderdeel van zijn/haar opleiding. Het is géén officiële publicatie van Aeres Hogeschool. Dit rapport geeft niet de visie of mening van Aeres Hogeschool weer. Aeres Hogeschool aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor enige schade voortvloeiend uit het gebruik van de inhoud van dit rapport

Voorwoord

Dit afstudeerwerkstuk is uitgevoerd als afsluitend element voor de opleiding Hippische bedrijfskunde.

Het onderwerp van dit afstudeerwerkstuk is: “Hoe optimaliseer je de Nederlandse Connemara pony met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken?”. Dit is een cruciaal onderwerp voor het Connemara stamboek en de Connemara fokkers, want zit het ideaalbeeld van de show-Connemara van nu de prestaties niet in de weg?

De keuze van dit onderwerp is genomen omdat ik als fanatiek paardensporter 5 jaar geleden kennis heb gemaakt met het Ierse Connemara ras, waardoor mijn liefde voor dit ras gegroeid is. Ik merkte dat het ras in Nederland niet zo bekend is terwijl deze pony bekend staat om zijn geweldige karakter, mensgerichtheid en goede sportprestaties. Gezien de minimale hengstenkeuze in Nederland is er binnen het stamboek en de fokkerij enige discussie over het belang van genendiversiteit en de Hoof Wall Separation Disease, een ernstige ziekte die helaas voorkomt binnen het Connemara ras. Daarnaast is er sprake van een verdeeldheid onder de Connemara liefhebbers waar de een vooral gecharmeerd is van Connemara's met veel body ziet de ander liever een meer wat luxer sporttype. Ik vind het interessant om uit te zoeken op welke manier het Connemara ras geoptimaliseerd kan worden door middel van genendiversiteit, maar met behoud van de sportkwaliteiten en typische raskenmerken.

Graag wil ik iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan het tot stand brengen van dit afstudeeronderzoek bedanken. Ik ben dankbaar voor de begeleiding die ik kreeg van mijn afstudeerdocent T. van Westing, de feedback van M. Kuypers en daarnaast hebben zowel nationaal als internationaal van binnen- en buiten Europa mensen mij geholpen aan informatie welke van belang was voor dit onderzoek.

Sanne van Doesburg, februari 2021

Inhoud

Voorwoord	3
Samenvatting.....	6
Summary	7
1. Inleiding	8
2. Theoretisch kader	10
2.1 Fokprogramma	10
2.1.1 Het Nederlandse Connemara Stamboek.....	13
2.1.2 Connemara Pony Breeders Society	15
2.2 Genetische variatie.....	16
2.2.1 Genetische variatie binnen het NCPS.....	19
2.3 Hoof Wall Separation Disease	24
2.4 Hoofd- en deelvragen	26
2.4.1 Hoofdvraag	26
2.4.2 Deelvragen	27
3. Materiaal & Methode.....	28
3.1 Zoekplan literatuur onderzoek.....	28
3.2 Welke kenmerken en eigenschappen van de Connemara zouden geoptimaliseerd moeten worden?.....	30
3.3 Hoe behoud je genetische variatie bij het NCPS?	30
3.4 Hoe kan je (onder de Ierse regels) goede pony's selecteren voor de fokkerij?	31
3.5 Wat is het effect van de Nederlandse Connemara fokkerij op de gebruiksgerictheid van de pony?	31
3.6 Welk beleid moet het NCPS voeren om het ras te optimaliseren?.....	32
4. SWOT Analyse	33
5. Resultaten	35
5.1 Welke kenmerken en eigenschappen van de Connemara zouden geoptimaliseerd moeten worden?.....	36
5.2 Hoe behoud je genetische variatie bij het NCPS?	39
5.3 Hoe kan je (onder de Ierse regels) goede pony's selecteren voor de fokkerij?	43
5.4 Wat is het effect van de Nederlandse Connemara fokkerij op de gebruiksgerictheid van de pony?	49
5.5 Welk beleid moet het NCPS voeren om het ras te optimaliseren?.....	52
6. Discussie	56
7. Conclusie & Aanbevelingen.....	59
7.1 Conclusie	59

7.1.1 Welke kenmerken en eigenschappen van de Connemara zouden geoptimaliseerd moeten worden?.....	59
7.1.2 Hoe behoud je genetische variatie bij het NCPS?	60
7.1.3 Hoe kan je (onder de Ierse regels) goede pony's selecteren voor de fokkerij?	60
7.1.4 Wat is het effect van de Nederlandse Connemara fokkerij op de gebruiksgerechtigdheid van de pony?	61
7.1.5 Welk beleid moet het NCPS voeren om het ras te optimaliseren?.....	62
7.2 Aanbevelingen	62
Bibliografie	64
Bijlage 1: Stamboek opname NCPS	67
Bijlage 2 Formulier stamboekopname	70
Bijlage 3 Stamboekopname CPBS.....	72
Bijlage 4 CPBS Linear Profile Inspection Sheet Fillies	74
Bijlage 5 CPBS Linear Profile Inspection Sheet Colts	75
Bijlage 6 Registratie formulier Veulens en pony's CPBS	76
Bijlage 7 Samenvatting HWSD onderzoek.....	77
Bijlage 8 Artikel HWSD fraude	82
Bijlage 9 Beschikbare hengsten NCPS	83
Bijlage 10 Gezondheidscertificaat voor handel van sperma	102
Bijlage 11: Interviewvragen voor fokkers en/ of hengstenhouders.....	108
Bijlage 12: Enquête voor eigenaren en/ of ruiters	112
Bijlage 13: Interviewvragen voor het NCPS bestuur	117
Bijlage 14: Interviewvragen overige specialisten	120
Bijlage 15: De rasbeschrijving en criteria van het NCPS versus KWPN	121
Bijlage 16: Lineair scoreformulier van het KWPN	124

Samenvatting

Sinds januari 2016 worden connemara veulens getest op HWSD, een autosomaal recessief overervende hoefaandoening, die binnen de populatie voorkomt. De Nederlandse Connemarafokkers maken zich er sterk voor dat er in Nederland geen pony's geboren worden die deze aandoening hebben door de dieren die gebruikt worden voor de fokkerij eerst te laten testen op HWSD, om vervolgens een juiste partnerkeuze te maken.

Het uitsluiten van dragers voor de fokkerij is geen goed idee gezien de smalle genetische basis van de connemara. Het kunnen blijven beschikken over een brede genetische variatie is van belang om het ras in stand te houden. Het Nederlandse Connemara stamboek heeft een eigen fokprogramma, maar dient zich als dochterstamboek te houden aan de Ierse regelgeving van het moederstamboek, de Connemara Breeders Society. Het fokdoel is opgesteld om het ras te verbeteren in volgende generaties, waarbij de ras-typische eigenschappen van deze pony behouden moeten blijven, waarbij de nadruk ligt op zaken als type, karakter, beweging, hardheid en levensduur.

Het doel van het onderzoek is om te onderzoeken of er punten zijn waarop het ras verbeterd kan worden, hoe je genetische variatie kunt behouden bij het NCPS en hoe je goede pony's kunt selecteren voor de fokkerij. Dit alles om te komen tot het antwoord op de vraagstelling van dit onderzoek: Hoe optimaliseer je de Nederlandse Connemara pony met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken?

Middels een kwalitatief- (diepte interviews) en kwantitatief- (enquête) onderzoek is er geprobeerd om antwoord te krijgen op de onderzoeksvraag.

Het kwalitatieve onderzoek bestond uit een enquête die landelijk verspreid werd. Deze enquête was opgesteld voor alle Connemara eigenaren en/ of ruiters uit Nederland. De enquête werd geplaatst op Survio en verspreid via internet, sociale media en eigen netwerk waarna de gegevens werden verwerkt.

Daarnaast hebben er een aantal diepte-interviews plaatsgevonden met geregistreerde hengstenhouders/ fokkers, het stamboekbestuur en specialisten van andere stamboeken om de betrouwbaarheid van het onderzoek hoog te houden.

Aan dit onderzoek hebben 78 respondenten deelgenomen. 7 daarvan zijn hengstenhouder/ fokker, 63 zijn eigenaar en 59 zijn (ook) ruiter.

Uit de resultaten is gekomen dat het optimaliseren van de Nederlandse Connemara pony voornamelijk kan op karakter en beweging door het goed selecteren van de ouderdieren op deze punten, maar ook de bloedlijnen moeten voldoende genetische variatie hebben wil men de Nederlandse Connemara in die mate optimaliseren dat deze voldoet aan de eisen van de moderne sportpony zonder het specifieke Connemara type te verliezen.

Het is van belang de Nederlandse Connemara pony veel meer bekendheid te geven door deze onder andere meer in te zetten in de sport.

Daarnaast is het advies om het fokprogramma te evalueren en de raskenmerken en selectiecriteria uitgebreider te beschrijven. Er dient extra aandacht besteedt te worden aan het behouden van het prettige karakter en aan bewegingsruimte in de gangen en souplesse in het lijf. Vervolgens is het advies om gebruik te maken van een lineair scoreformulier en het invoeren van een aanleg- of bruikbaarheidsonderzoek. De genetische variatie moet goed in de gaten worden gehouden en er dient meer bekendheid en openheid gegeven te worden aan HWSD.

Summary

Since January 2016, all Connemara foals have been tested for HWSD, an autosomal recessive inherited hoof disease, which unfortunately occurs within the breed. The Dutch Connemara breeders are committed to ensuring that no ponies are born in the Netherlands that have this condition. They do this by first having the animals that are going to be used for breeding tested for HWSD, and then making the right partner choice.

Excluding carriers from breeding is not a good idea given the Connemara's narrow genetic base. The ability to maintain a wide genetic variation is important to the breed. The Dutch Connemara studbook has its own breeding program, but as a daughter studbook it must adhere to the Irish regulations of the Connemara Pony Breeders Society in Ireland. The breeding goal has been set to improve the breed in future generations, maintaining the breed-typical characteristics of the pony, with an emphasis on such things as type, character, movements, hardiness and longevity.

The aim of the study is to investigate whether there are areas where the breed can be improved, how to maintain genetic variation at the NCPS and how to select good ponies for breeding. All this to arrive at the answer to the question of this assignment: How do you optimize the Dutch Connemara pony while retaining its qualities and breed-typical characteristics?

An attempt was made to find an answer to the research question by means of a qualitative (in-depth interviews) and quantitative (survey) research.

The qualitative research consisted of a survey that is distributed nationwide. This survey was prepared for all Connemara owners and/ or riders from the Netherlands. The survey was posted on Survio and distributed via the internet, social media and own network, after which the data is processed.

In addition, a number of in-depth interviews were conducted with registered stallion owners, breeders and the studbook board to maintain and specialists to maintain the reliability of the survey.

78 respondents took part in this survey, 7 of them are stallion owner/breeder, 63 are owner and 59 are (also) riders. The results show that optimizing the Dutch Connemara pony can mainly be done on character and movement by properly selecting the parent animals, but the bloodlines must also have sufficient genetic variation if the Dutch Connemara is going to be optimized to such an extent that these meets the requirements of the modern sport pony without losing the specific Connemara type.

It is important to give the Dutch Connemara pony more publicity by using them in sort, among with other things. In addition, the advice is to evaluate the breeding program and to describe the breed characteristics and selection criteria in more detail. Extra attention should be paid to maintaining the pleasant character and to the movements of the paces of the ponies and the flexibility in the body.

Then the advice is to use a linear score form and to enter a construction of usability study. Genetic variation should be closely monitored and HWSD should be more widely known and open.

1. Inleiding

Ierland trok al jaren de aandacht in de paardenwereld met hun goede en sterke rij- en springpaarden. Ook het Ierse pony ras de Connemara viel op bij internationale wedstrijden. Amerika, Australië, Canada en verschillende Europese landen waren al gevallen voor dit mooie ras en in 1967 werd ook een aantal Nederlanders enthousiast. In dat jaar werden enkele Connemara pony's geïmporteerd en een groep Connemara liefhebbers richtten een stichting "stamboek Connemara Pony's" op (Nederlands Connemara Pony Stamboek, 2017)

De Connemara pony is afkomstig uit een gebied in het uiterste westen van Ierland, waar het ras haar naam aan te danken heeft. Eeuwenlang leefden de pony's daar in half wilde staat in een onherbergzaam, heuvelachtig gebied, met moerassen, kale rotsen en weinig begroeiing. Door de barre omstandigheden in hun leefgebied hebben de pony's eigenschappen ontwikkeld waar ze nu nog steeds bekend om staan: hun uithoudingsvermogen, soepelheid, springvermogen en tredzekerheid. Daarnaast werden ze door het geringe voedselaanbod zeer sober. Deze eigenschappen heeft de pony ook na vele generaties in het buitenland grotendeels behouden (Nederlands Connemara Pony Stamboek, 2017).

Afbeelding 1: Ierland

De Connemara is bijzonder intelligent, vriendelijk en werkt graag. Hierdoor begint men de waarde van de Connemara in te zien. Enerzijds is het een ideale familiepony omdat het dier zowel volwassen kan dragen als vriendelijk met kinderen is. Anderzijds is het een uitstekende sportpony die tot grote prestaties kan komen (Nederlands Connemara Pony Stamboek, 2017).

Het is belangrijk zaken aan de orde te stellen die van belang zijn voor behoud van het ras in de toekomst, want om de genoemde eigenschappen in de toekomst te behouden en ervoor te zorgen dat er goede prestatie Connemara's gefokt worden is er onderzoek gedaan naar factoren die van invloed zijn op de gezondheid en prestaties van het ras. Een voorbeeld is het onderzoek naar Hoof Wall Separation Disease (HWSD) door Sheila Ramsay. Het betreft een onderzoek naar een ziekte, specifiek kenmerkend voor de Connemara pony die van grote invloed is op het welzijn van het dier (Ramsay S. , Hoof Wall separation disease Pedigree Research, 2020). Daarnaast is het behouden van een allround ras als de Connemara belangrijk voor de steeds toenemende vraag naar brave en nuchtere (gezins-)pony's.

Bij de vereniging "Nederlands Connemara Pony Stamboek" worden de Connemara pony's gehouden en geboren in Nederland geregistreerd. Het Nederlandse Stamboek hanteert de Ierse regelgeving aangaande acceptatie en selectie binnen het stamboek, dit is verplicht, maar brengt dit een beperking met zich mee voor de Nederlandse fokkers doordat Nederlanders andere wensen en verwachtingen hebben aangaande het ras dan de Ieren? Door de verschillende gebruiksdoelen in Nederland versus Ierland zijn de eisen verschillend, dus hoe fok je een pony die aan de eisen van de moderne pony voldoet? Hieruit voortvloeiend is er discussie over het behouden van het "show" type of dat men de overstap maakt naar een meer sportief type pony.

De meningen hierover lopen sterk uiteen (Ramsay s. , 2020). Wat wil men in de toekomst met de Connemara pony, wat wil men verbeteren en wat wil men behouden?

Is er voldoende genetische variatie binnen het NCPS om een gezonde en sterke Connemara populatie te fokken in Nederland? De goedgekeurde hengsten van het NCPS zijn veelal aan elkaar verwant dus wat heeft dit voor consequenties voor de genetische variatie en de basis van de fokkerij voor de Nederlandse populatie.

Het onderzoek is erop gericht middels de deelvragen “welke kenmerken en eigenschappen van de Connemara zouden geoptimaliseerd moeten worden”, “hoe behoud je genetische variatie bij het NCPS”, “hoe kan je (onder de Ierse regels) goede pony’s selecteren voor de fokkerij”, “wat is het effect van de Nederlandse Connemara fokkerij op de gebruiksgerictheid van de pony” en “welk beleid moet het NCPS voeren om het ras te optimaliseren” te leiden naar een antwoord op de hoofdvraag van dit onderzoek: Hoe optimaliseer je de Nederlandse Connemara pony met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken?

Het belangrijkste doel van dit onderzoek is om in beeld te krijgen hoe je de prestaties en de rijdbaarheid van de pony kunt verbeteren binnen het Nederlandse stamboek, zodat je een goede allround gebruikspont hebt, die ook in de sport goed kan presteren. Samengevat komt dit tot de vraag hoe je met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken de Nederlandse Connemara pony optimaliseert.

Achterliggende doel is om door bovenstaande ervoor te zorgen dat het Nederlandse Connemara Stamboek specifiekere kennis kan leveren aan leden van het stamboek en de vergaarde kennis op een meer toereikende manier aan kan bieden aan fokkers en eigenaren van de Connemara pony zodat er bewustere keuzes gemaakt kunnen worden. Dit is wat op dit moment ontbreekt en ook geoptimaliseerd kan worden om het ras voor de toekomst te kunnen behouden, ook voor de sport.

2. Theoretisch kader

In dit theoretisch kader staat een overzicht van reeds bestaande informatie welke betrekking heeft op de onderzoeksvraag “Hoe optimaliseer je de Nederlandse Connemara pony met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken?”.

De kenmerkende kolossale bouw van het ras geeft veelal beperkingen in de beweging en de souplesse van de pony. Door onder andere de lage hals aanzet en de horizontale bouw is er sprake van beperkte schouder vrijheid waardoor de ruimte in de beweging vaak niet voldoende is om dressuurmatig goed te kunnen presteren. Het is van belang te zorgen voor gezonde pony's waarmee in combinatie met een goede en soepele beweging de Connemara in de toekomst veelvuldig in de sport te zien is en hier goede prestaties neerzet. Door middel van een goed fokbeleid en genetische diversiteit kan de Nederlandse Connemara pony geoptimaliseerd worden met behoud van zijn ras-typische kenmerken en waardoor er een pony gefokt kan worden die aan de eisen van de moderne sportpony voldoet.

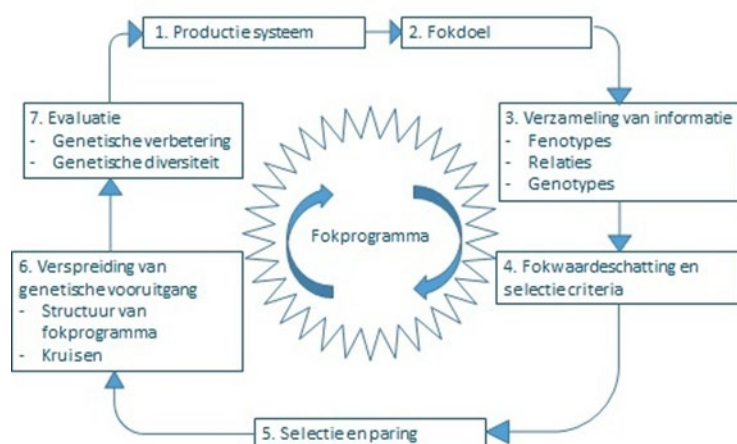
Aan bod komt het fokkerijbeleid met daarin opgenomen het fokdoel van zowel het Ierse moederstamboek als het Nederlandse dochterstamboek omdat het fokdoel gericht is op verbetering van de pony's in volgende generaties op bepaalde kenmerken. Door het bepalen van het fokdoel wordt er tevens beleid gemaakt op het terugdringen van Hoof Wall Separation Disease, welke helaas veelvuldig voorkomt binnen het ras en niet zorgt voor optimalisering van het ras, maar waarbij het tegenovergestelde bereikt kan worden. Onderzoeksresultaten naar HWSD worden in dit theoretisch kader besproken om meer inzicht te genereren op deze aandoening en voorkoming hiervan binnen de fokkerij. Pony's die drager zijn van HWSD uitsluiten van de fokkerij is binnen een klein stamboek als dat van de Connemara pony niet mogelijk aangezien er dan te weinig genetische variatie binnen het ras mogelijk is waardoor andere erfelijke genetische defecten zich kunnen uiten binnen het ras. Genetische variatie is belangrijk voor het behoud van het ras voor de toekomst.

2.1 Fokprogramma

Hoe optimaliseer je de Nederlandse Connemara pony met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken? Hiervoor moet een fokdoel beschreven en nageleefd worden, verwerkt in een fokprogramma van betreffende stamboeken.

Het fokken van de Connemara pony is gebaseerd op samenwerking van individuele fokkers in een stamboek en is gericht op de verbetering van de pony's door het veranderen van hun genetische aanleg voor belangrijke eigenschappen (CPS, 2020). Deze eigenschappen worden bepaald door de eisen en wensen van de samenleving die in de tijd kunnen veranderen (Wageningen University, 2020).

Elke generatie begint het programma met het formuleren van het fokdoel en eindigt met een kritische beoordeling van de resultaten

Figuur 1 Fokprogramma

die in de volgende generatie behaald moeten worden. De evaluatie kan leiden tot een heroverweging van het fokdoel voor de volgende ronde van de selectie wat door middel van figuur 1 duidelijk gemaakt wordt. Een fokprogramma begint met een beschrijving van het productiesysteem (1), aan de hand van een analyse wordt bepaald waarom we de pony's houden en hoe we dat doen, welke aspecten zijn relevant voor het productiesysteem. Daarna wordt gekeken welke eigenschappen er verbeterd moeten worden in de volgende generaties (2), welke worden vastgelegd in een fokdoel. Wanneer het fokdoel bepaald is kan er informatie verzameld worden (3) hierbij wordt voornamelijk gedacht aan metingen van kenmerken die iets zeggen over de waarde van de pony met het oog op het fokdoel, bijvoorbeeld over de springprestaties. Als het fokdoel bepaald is en de kenmerken van potentiële ouderdieren gemeten zijn is het tijd om te kiezen welke hengsten en merries worden gebruikt om te fokken (4). Om de fokwaarde per pony te schatten kan gekeken worden naar de stamboom. Wanneer de geschatte fokwaarde van de ouderdieren bekend is kan er geselecteerd worden (5) de ouders met een hoger dan gemiddeld geschatte fokwaarde zullen de eigenschappen in het fokdoel verbeteren in de volgende generatie. Binnen het Connemara stamboek is het aantal potentiële ouderdieren erg klein in vergelijking met de gehele populatie. De doorgifte van het selectieresultaat of de genetische vooruitgang is dan ook afhankelijk van de structuur van het fokprogramma (6). Het fokprogramma moet regelmatig geëvalueerd worden om het fokdoel eventueel bij te stellen (7). Vervolgens begint men opnieuw met de stappen in de fokcirkel (Wageningen University, z.d.) .

In Nederland is het fokken van pony's, ontwikkeld tot een professionele bedrijfsmatige activiteit met moderne technologieën waarbij data- verzameling en analyses worden uitgevoerd. Dit heeft geresulteerd in efficiënte en effectieve fokprogramma's die samen al vele dieren genetisch hebben verbeterd en wat ook binnen het Nederlandse Connemara stamboek mogelijk zou moeten zijn.

Vanaf 1 november 2018 moeten alle stamboeken in Nederland volgens de Europese richtlijnen, voldoen aan de nieuwe fokkerijverordening. Deze gaat onder andere over voorwaarden voor erkenning, het fokprogramma en de organisatie van het stamboek. Zo moet het stamboek een jaarlijks te evalueren fokbeleid opstellen, er moet een fokprogramma moet zijn, waarbij voor de Connemarapony al helder is dat er beleid gemaakt moet worden om te zorgen dat de genetische basis voldoende groot blijft en het inteeltpercentage binnen de Nederlandse populatie niet te groot wordt (NCPS, 2020)

Het fokken van pony's is gebaseerd op het feit dat kenmerken van ouders tot op zekere hoogte terug gezien worden in hun nakomelingen. Dit komt omdat kenmerken meer of minder erfelijk zijn en 50% van zowel de hengst als van de merrie van het DNA wordt doorgegeven door naar zijn of haar nakomelingen. In de fokkerij moeten potentiële hengsten en merries geselecteerd worden op bepaalde kenmerken en de beste dieren moeten dan ook echt gebruikt worden om de volgende generatie te creëren. Op deze manier is de volgende generatie genetisch verbeterd op de geselecteerde kenmerken (Kor Oldenbroek, 2014) .

Met het bepalen van een fokdoel is het van belang te kijken naar welke eigenschappen nou echt verbeterd moeten worden in de volgende generaties. Om de eigenschappen die we willen verbeteren te definiëren moeten er eerst grondig onderzoek gedaan worden, wat kan helpen om een goed beargumenteerde conclusie te trekken. Fokken is alleen effectief als het fokdoel wordt vastgehouden over meerdere generaties (Wageningen genetic resource, z.d.).

Wanneer het fokdoel bepaald is kan er relevante informatie verzameld gaan worden waarbij gedacht met worden aan metingen van kenmerken die iets zeggen over de waarde van het dier met het oog op het fokdoel. Wanneer het fokdoel bijvoorbeeld te maken heeft met springprestaties, verzameld men informatie over de springprestaties en wanneer het fokdoel het beperken en terug dringen van erfelijke ziektes is, verzameld men informatie over deze ziektes. Andere relevante informatie kan uit de stamboom van het dier worden gehaald. Het fokken van dieren gaat over het doorgeven van genetisch materiaal van de ene generatie naar de volgende. Om de doorgifte van erfelijke kenmerken te traceren en te beïnvloeden, is een registratie van relaties tussen dieren, in de vorm van stambomen, cruciaal (Wageningen genetic resource, z.d.).

Een juiste selectie van de dieren om mee te fokken zal een positieve reactie in de volgende generaties geven. Goede keuzes van ouderdieren maakt vooruitgang in fokdoel kenmerken mogelijk. Na het kiezen van de juiste merries en hengsten moet de keuze worden gemaakt welke combinatie van hengst en merrie de beste is. Deze keuze kan worden gemaakt op basis van de beschikbare stamboom informatie en op basis van de eigenschappen van de hengsten en merries.

In het Connemara stamboek is het aantal potentiële hengsten en merries erg klein in vergelijking met de gehele populatie Connemara's in Nederland. De doorgifte van het selectie resultaat of de genetische vooruitgang is dan ook afhankelijk van de structuur van het fokprogramma. De selectie van maar een klein aantal fokdieren kan een grote invloed hebben op de kenmerken van de hele populatie.

Uitdagingen voor de fokkerij worden beïnvloed door een verscheidenheid aan factoren en worden bepaald door de behoefte en prioriteiten van de eigenaren van de dieren, de consumenten en in toenemende mate ook door de samenleving. Het vinden van een goede balans tussen verschillende behoeftes is een continu proces. Er moet ingespeeld worden op toekomstige vragen en omstandigheden en zorgvuldig gepland om effectieve fokprogramma's te krijgen (Wageningen genetic resource, z.d.).

Kenmerken die in het fokdoel zijn opgenomen kunnen kwalitatief zijn, bijvoorbeeld: de kwaliteit van het dier of een kenmerk uit de rasstandaard. Specifieke Connemara kenmerken, scores voor lichaamskenmerken of impressies van prestaties zijn alle voorbeelden van kwalitatieve kenmerken.

De belangrijkste zorg in kleine populaties is dan ook het behouden van een gezonde populatie door het behoud van genetische diversiteit en het managen van inteelt. Inteelt creëert een lagere fitness en verhoogt de kans op recessieve erfelijke gebreken. Het selecteren op fokdoelen is in kleine populaties een langzaam proces.

2.1.1 Het Nederlandse Connemara Stamboek

Het Nederlandse Connemara stamboek heeft een eigen fokprogramma (Nederlands Connemara Pony Stamboek, 2018), opgesteld op 2 november 2018 en dient zich als dochterstamboek te houden aan de Ierse regelgeving van de Connemara Breeders Society te Ierland, het moederstamboek (Bakker, 2020).

De RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) dient in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het fokprogramma goed te keuren, waarna deze ieder jaar in november bijgesteld dient te worden en in mei geëvalueerd. Vanwege de vertraging die bij de RVO is opgelopen met het nakijken en goedkeuren van alle fokprogramma's hebben deze besloten dat het fokprogramma alleen nog maar opnieuw ingediend hoeft te worden indien er essentiële zaken veranderd worden. Vanwege de heersende corona pandemie is er nog geen mogelijkheid geweest om na 2 november 2018 het fokprogramma bij te stellen en te evalueren, ook omdat dit tijdens de algemene ledenvergadering van het stamboek besproken dient te worden.

Als fokdoel heeft het stamboek op 2 november 2018 de volgende punten opgesteld:

- Instandhouding van het ras
- Verbetering van het ras

(Nederlands Connemara Pony Stamboek, 2018)

Het fokdoel voor de moderne Connemara pony is een pony voort te brengen die in staat is te excelleren in een breed aantal sportdisciplines en die onder het zadel geschikt is voor een groot scala aan ruiters van kind tot volwassene. De selectiecriteria leggen de nadruk op zaken als: type, karakter, beweging, hardheid en levensduur (Nederlands Connemara Pony Stamboek, 2020).

Een uitgebreide beschrijving van de opname regels van het NCPS zijn terug te vinden in bijlage 1 van dit onderzoek (NCPS, 2013).

Specifieke raskenmerken zoals deze beschreven worden in het fokprogramma zijn:
Hoogte: Gewoonlijk ligt de hoogte van een volgroeide pony tussen de 128 en 148 cm.
Kleuren: Grijs (schimmel), zwart, bruin, vos, smokey black, valk, palomino zijn toegestaan. Ook de roan factor komt voor.

Type: Compact, evenredig rij-type met veel front en massa, een ruime borstkas, staande over veel bodem met korte benen en ruime gangen.

Beschrijving:

Hoofd: Evenredig ponyhoofd, gemiddeld van lengte met een breed voorhoofd tussen vriendelijke ogen. Pony (kleine) oren, duidelijk zichtbare jukbeenderen en een relatief diepe, maar niet te grove kaak.

Voorhand: Hoofd goed op hals gezet. Borst niet over ontwikkeld. Niet te lage halsaanzetting. Voldoende lengte in de nek. Duidelijk ontwikkelde schoft, goed hellende schouder.

Romp: De romp dient diep te zijn, met een sterke rug, enige lengte is acceptabel, maar wel goed gewelfd met sterke lendenen.

Benen: Goede lengte en kracht in de bovenarm. Stevige, duidelijk zichtbare gewrichten en kogels, met korte pijp en een pijpomvang van 18 tot 21 cm. De elleboog hoort vrij te liggen. Niet te lange koot, de hoeven zijn goed gevormd, van gemiddelde grootte, hard en gelijk.

Achterhand: Sterk en gespierd met enige lengte, goed ontwikkelde schenkel en dijen en laaggeplaatste, sterke spronggewrichten.

Beweging: Makkelijke, vrije beweging, zuiver en zonder onnodige knieactie, maar wel actief en ruim.

Karakteristiek: Plezierig karakter, hard, sterk, intelligent, gezond, vast ter been, springaanleg, geschikt voor kind en volwassenen (NCPS, 2013).

Genetische bijzonderheden:

Binnen het ras komt een autosomaal recessief overervend gendefect voor, welke zich uit in de aandoening HWSD (Hoof Wall Separation Disease). Bij dieren die lijder uit zich dit in de loslating van de hoofwand van de onderliggende structuren. Om te voorkomen dat er lijders worden geboren worden de Nederlandse Fokdieren bij stamboekopname getest. Deze test is sinds 2016 verplicht bij alle nieuw geboren dieren, dragers mogen alleen gekruist worden met vrije dieren (Nederlands Connemara Pony Stamboek, 2018).

Beleid inteelt problematiek en erfelijke gebreken:

Inteelt beleid:

- Actief zoeken van samenwerking en uitwisseling van fokdieren met andere Europese dochter stamboeken
- Tijdelijk accepteren van nakomelingen van klasse 3 ouderdieren, dit betreft ouderdieren die nog niet aangeboden zijn voor stamboekopname (tot eind 2019).

Erfelijke gebreken:

Autosomaal recessief overervende aandoening HWSD (Hoof Wall Separation Disease).

Beleid: Fokdieren worden getest op deze aandoening, zodat dragers en lijders gekruist worden met vrije dieren. Het is niet verboden met lijders te fokken, maar verstandig is het niet omdat het risico van een nieuwe lijder op de loer licht. Op deze wijze wordt voorkomen dat er lijders worden geboren.

In verband met de toch al beperkte genetische variatie is er niet voor gekozen het fokken met dragers of lijders te verbieden, omdat dit een verdere versmalling van de genetische basis zou betekenen (NCPS, 2013).

Er zijn 800 geregistreerde Connemara pony's in Nederland, waarvan 13 geregistreerde en goedgekeurde hengsten.

In 2019 hebben 18 dekkingen plaatsgevonden wat resulteerde in 12 geregistreerde veulens. Blue Jeans 14 was de meest gevraagde hengst met 6 dekkingen, gevolgd door Skærgårdens Celtic Night en Celtic Sir Parsifal met beide 3 dekkingen. Overige dekkingen waren van Rory Tic Tac (2), Meinte van de Haar (1), Warbere-Curragh van de Haar (1), Otto van Strijthagen (1) en Rory Ryan (1) (KVTH, 2020).

2.1.2 Connemara Pony Breeders Society

In 1923 is de Connemara Pony Breeders Society and Studbook opgericht in Clifden, met de intentie voor het behoud en verbeteren van de Connemara pony (society, 2020).

Om de genendiversiteit te vergroten heeft het CPBS besloten nieuw bloed toe te laten binnen het stamboek en dit werden drie geselecteerde Irish Draught hengsten en drie volbloed hengsten. In 1954 kocht het CPBS de half bred Connemara Clonkeehan Auratum van de Arabische hengst Naseel en een Connemara merrie welke ook werd ingezet om meer genendiversiteit te creëren. Deze hengsten zijn nu nog terug te vinden in de vierde of vijfde lijn bij veel Connemara's. In 1964 is het stamboek gesloten en werd er geen ander bloed meer toegelaten (Connemara Pony Breeders Society, 2020) .

Het fokdoel van het CPBS is het streven om de Connemara pony als beste ras te presenteren en te promoten voor zowel sport als recreatie wereldwijd. Daarnaast houdt het CPBS toezicht over de dochter stamboeken en probeert deze zo goed mogelijk te ondersteunen.

Als fokdoel heeft het stamboek in 2018 de volgende punten opgesteld:

- Het behoud van het ras
- De Connemara pony promoten om behoud van het ras te waarborgen
- Om in de toekomst merries en hengsten goed te kunnen beoordelen wordt een fokwaarde vastgelegd om zo de doelen na te kunnen streven om het ras te kunnen behouden.
- Aanmoedigen dat alle zuiver gefokte Connemara's ingeschreven worden in het stamboek
- Het stamboek verplicht zichzelf te voldoen aan het bijhouden van de volledige stamboekregistratie zoals de stamboomgegevens, klasse, nakomelingen en sportprestaties.
- Fokkers aanmoedigen te fokken op specifieke ras kenmerken en prestaties
- Door informatie te verschaffen aan fokkers van de Connemara pony willen ze de fokkerij verbeteren.

Een uitgebreide beschrijving van de opname regels van het CPBS zijn terug te vinden in bijlage 3 van dit onderzoek (Connemara Pony Breeders Society, 2020).

Binnen het ras komt de aandoening HWSD (Hoof Wall Separation Disease) voor. Het doel is om de genetische eigenschap van de HWSD binnen het ras te minimaliseren door verantwoord te fokken. Daarnaast is een genetische test voor HWSD verplicht en wordt tegelijkertijd uitgevoerd met de DNA test, behalve wanneer de pony een nakomeling is van geregistreerde N/N ouders, wat wil zeggen dat beide ouders vrij zijn van het HWSD gen. Alle goedgekeurde hengsten worden verplicht getest. Sinds 2016 worden alle geregistreerde dieren verplicht getest (society, 2020), (Connemara Pony Research Group, 2020).

Er zijn 46.980 geregistreerde pony's in het CPBS, waarvan er 43.088 geboren zijn in Ierland met in 2019, 2401 nieuw geregistreerde pony's, waarvan 1682 veulens. Ieder jaar worden er zo'n 2000 veulens geregistreerd bij het CPBS. In 2019 waren Glencarrig Knight en Silver Sparrow de meest gebruikte hengsten (society, 2020) .

Het Nederlandse stamboek geeft aan dat het fokdoel voor de moderne Connemara pony is een pony voort te brengen die in staat is te excelleren in een breed aantal sportdisciplines en die onder het zadel geschikt is voor een groot scala aan ruiters van kind tot volwassene.

Het fokdoel van het CPBS is het streven om de Connemara pony als beste ras te presenteren en te promoten voor zowel sport als recreatie wereldwijd.

Beide hebben het beste voor met het ras en willen deze optimaliseren naar (sport)prestatie pony, maar lukt dat op de wijze waarop men bezig is dit te doen met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken? Zijn ze duidelijk in hun fokprogramma over de manier waarop ze dit willen bereiken?

Fokdoelen zowel als de regelgeving aangaande stamboek opname en classificering komen bij beide stamboeken in grote lijnen overeen. Het fokdoel van het Ierse stamboek is uitgebreider beschreven waar met name het voorlichten van de leden ook benoemd is. Het Ierse stamboek geeft uitgebreider openheid van zaken voor wat betreft keuringen, classificaties en opnames in het fokprogramma in tegenstelling tot het Nederlandse stamboek, zij zijn hierin wat summier. Belangrijk is te weten of de fokkers van de Connemara zich bewust zijn van het fokdoel dat het stamboek heeft opgesteld en op welke manier wordt dit in de fokkerij toegepast.

2.2 Genetische variatie

Rassen zijn mede gevormd door vaak eeuwenlange selectie van gewenste eigenschappen. Duizenden jaren geleden zijn voor het eerst dieren door mensen uit de natuur gehaald, geselecteerd en verbeterd. Deze dieren hebben van oudsher verschillende functies gehad, waarbij ze bijvoorbeeld werden gebruikt als trek- en/ of lastdier. Vanaf de tijd dat dieren werden aangepast aan menselijke behoeften (domesticatie), en mensen zijn veranderd van jagers en verzamelaars in boeren, hebben “genetische bronnen” over de wereld gereisd door handel of migratie. Boeren zorgden van oudsher voor de ontwikkeling van betere en goede rassen, totdat in de 20e eeuw gespecialiseerde fokkers deze rol voor een groot deel van boeren overnamen (Wageningen University and Research, 2020).

Het is belangrijk dat fokkers kunnen blijven beschikken over een brede genetische basis om rassen in stand te kunnen houden, want ieder ras is uniek en bezit specifieke combinaties van eigenschappen. Behoud van een ras is dan ook van belang voor het behoud van deze eigenschappen (Ricardo Antónioda Silva Fariaa, 2018). Het fokbeleid binnen een ras is meestal gericht op genetische vooruitgang, waarbij diverse fokkerijtechnieken als selectie, kruisen, en lijnenteelt worden toegepast om de goede eigenschappen te verankeren (Eva Janova, 2013). Negatieve effecten hiervan zijn echter verlies van genetische diversiteit (en dus mogelijke belangrijke genen) en inteelt (Louw, Genetisch onderzoek in de fokkerij, 2020), (Evelyn T. Todd, 2020).

Als gevolg van inteelt kunnen goede eigenschappen worden verankerd, maar tevens kunnen, ongewild, erfelijke gebreken optreden (Ricardo António Silva Fariaa, 2018). Omdat dragers van erfelijke gebreken niet herkenbaar zijn komen ze onverwacht tot uiting en dan ben je te laat. Om dit tijdig te voorkomen moet een balans worden gevonden tussen genetische vooruitgang en minimalisatie van inteelt. Hiervoor moet de gemiddelde verwantschap zo laag mogelijk worden gehouden. Dit kan door de populatie groot genoeg te houden, voldoende gebruik te maken van verschillende hengsten, veelvuldig gebruik van één hengst voorkomen en combinaties tussen twee verwante dieren zoveel mogelijk voorkomen.

Beheersing van inteelt dient dan ook onderdeel te zijn van elke Fokkerij en ieder fokprogramma (Animal Sciences Group van Wageningen UR, 2020).

De voorzichtige schatting van dit moment is dat zo'n 15 – 30 % van de populatie het HWSD gen draagt. Het percentage kan per land sterk verschillen, afhankelijk van welke bloedlijnen aan de basis stonden (Louw, voor fokkers, 2020).

Om terug te grijpen naar het vorige hoofdstuk over HWSD stellen velen de vraag: "Waarom halen we niet alle pony's die het HWSD gen dragen uit het fokprogramma?" Want, als je kunt testen, dan fok je toch gewoon niet meer met pony's die dat gen hebben? Dan heb je het probleem zo opgelost... maar zo simpel is het niet. De Connemara is, net als veel andere rassen, een groep dieren met een vrije smalle basis. Bij de oprichting van het stamboek was men heel streng: maar een klein aantal pony's werd goed genoeg bevonden. Zo komt het dat de duizenden Connemara's die nu over de hele wereld verspreid rondlopen, toch allemaal afstammen van niet meer dan vijf hengsten, waarvan er drie veel invloed hebben gehad.

Afbeelding 3: Canonball

Afbeelding 4: Rebel Wind

Afbeelding 5: Silver Pearl

Canonball (+/- 1900), vader van Rebel, veel terug te vinden in afstammelingen, onder andere in de lijn Inver Rebel, Rebel Wind, Carna Bobby en Gil.

Black Paddy (1916), deze lijn is inmiddels zo goed als verdwenen.

Connemara Boy (1922), onder andere terug te vinden in de lijn Dun Lorenzo en Mac Dara.

John Quirke (1923), zijn zoon Silver Pearl was veelbelovend, maar inmiddels via de hengsten lijnen nauwelijks terug te vinden. Wel nog aanwezig in enkele merrielijnen.

Mountain lad (1928), zijn zoon Tully Lad en kleinzoon Thunder zorgden voor een invloedrijke lijn in onder andere Thunder Bay en Thunderbolt (Lynes, 1984)

Het valt niet mee om twee pony's te vinden die helemaal geen gemeenschappelijke voorouders hebben en in menig stamboom zijn bepaalde invloedrijke pony's meerdere keren terug te vinden. En laat nou juist ergens daar, in die veelvoorkomende lijnen, het probleem zijn ontstaan, waardoor het duidelijk een inteelt probleem is. Als je alle dragers, zo'n 15 tot 30%, zou uitsluiten, bestaat er een reële kans dat er weer andere problemen de kop opsteken en dat is niet nodig, want met de dragers is niets mis en sommigen hebben naast het HWSD-gen, ook uniekere bloedlijnen (Louw, Genetisch onderzoek in de fokkerij, 2020).

Een vraag die je je kunt stellen wanneer blijkt dat er problemen ontstaan als je blijft fokken binnen een kleine groep, is of er niet meer variatie zou moeten komen door te kruisen met andere rassen, maar daarmee zou je ook de unieke eigenschappen van zo'n ras overboord gooien, en een vaak lange historie. De meeste rasverenigingen en stamboeken en zo ook het

NCPS, doen hun uiterste best om met name bij de selectie van de hengsten steeds die dieren te kiezen die een verbetering van het ras kunnen geven (Grégoire Leroy, 2013).

Wanneer er niet goed rekening gehouden wordt met genetische variatie is de kans uitermate groot dat binnen het ras zich nieuwe problemen voordoen van genmutaties zoals bijvoorbeeld de genetische mutatie die zorgt voor Polysaccharide Storage Myopathy (PSSM), een spieraandoening waarbij een abnormale stapeling van suikermoleculen optreedt in de spiercellen en eveneens een autosomaal recessief overdraagbare aandoening is. Deze aandoening komt al voor binnen verschillende rassen en is aantoonbaar middels een genetische test door het nemen van een spierbiopt.

Polysaccharide storage Myopathy (PSSM) is een verzamelnaam voor een groep spierziekten die voorkomt bij paarden, waarbij ze uiteenlopende klinische symptomen laten zien, waaronder spierstijfheid, overmatig zweten, niet willen lopen, verminderd presteren, verlies van bespiering, spiertrillingen, aanvallen van spierbevangenheid en koffiekleurige urine. Deze symptomen worden ook wel samengevat onder de naam spierbevangenheid, maar indien er sprake is van PSSM, laat bloedonderzoek een verhoogde concentratie van spierenzymen zien waarbij in de spiercellen een abnormale stapeling van suikermoleculen aanwezig is. Er worden verschillende soorten PSSM onderscheiden: PSSM1 en PSSM2, waarbij PSSM1 een duidelijk omschreven ziektebeeld is met een vaststaande genetische achtergrond en PSSM2 een verzamelnaam is voor andere spierziekten waarbij ook sprake is van abnormale suikerstapeling in de spiercellen maar geen sprake is van de genetische afwijking die zorgt voor PSSM1 (Louw, voor fokkers, 2020).

Indien een pony een gen heeft met PSSM zal deze vaak lichte symptomen laten zien/ontwikkelen in tegenstelling tot pony's met twee PSSM genen, zij hebben ernstige klachten, waarbij genezing helaas niet mogelijk is. Pony's met N/PSSM hebben 50% kans dit door te geven aan hun nakomelingen, paarden met PSSM/PSSM geven dit 100% door aan hun nakomelingen (Drs. Mathijs J.P. Theelen, 2020). In vergelijking met HWSD is PSSM een ernstigere genetische aandoening die zeker voorkomen dient te worden (Mickelson, 2010).

Helaas komt PSSM ook al binnen het Connemara ras voor, zowel PSSM1 als PSSM2, al komt de genetische variant gelukkig op dit moment nog niet heel veel voor. Op dit moment wordt er onderzoek gedaan naar PSSM binnen de Connemara populatie, maar aangezien het onderzoek nu in een zeer vroeg stadium zit, kunnen deze gegevens nog niet openbaar gedeeld worden.

Wel is duidelijk dat het een genetisch probleem is wat absoluut serieus genomen moet worden. Omdat nog lang niet alles over deze mutatie bekend is, is het lastig een goede fokstrategie te ontwikkelen (Naylor, 2015).

Er moet meer bekendheid komen over PSSM bij dierenartsen, fokkers en trainers, want veel pony's worden als moeilijk bestempeld, terwijl ze veel pijn hebben en enorme lichamelijke klachten waardoor ze niet goed kunnen functioneren (Hoff, 2020).

Onderzoekers waaronder Hild Elisabeth Hoff uit Noorwegen zijn op dit moment zoveel mogelijk gegevens aan het verzamelen over Connemara's met PSSM en de klachten die deze pony's vertonen voor hun onderzoek waardoor ze hopelijk op korte termijn met meer informatie naar buiten kunnen treden (Hoff, 2020).

Genetische variatie bij pony's is om bovengenoemde redenen belangrijk om effectief te kunnen blijven inspelen op toekomstige eisen en gebruik.

In de genenbank voor landbouwhuisdieren (Centre for Genetic Resources Netherlands) is genetisch materiaal (voornamelijk sperma) opgeslagen van in totaal meer dan 100 rassen/lijnen van verschillende diersoorten, ook van enkele Connemara's.

Er wordt nauw samengewerkt met verschillende ras- en fokkerijorganisaties waarbij advies wordt gegeven over hun fokprogramma's en daarmee samenhangend het behoud van voldoende genetische diversiteit (Wageningen University and Research, 2020). Het NCPS gaat onderzoeken wat de meerwaarde is van een samenwerking met het CGN voor het stamboek.

2.2.1 Genetische variatie binnen het NCPS

Het belang van genetische variatie is duidelijk genoeg, maar hoe creëer je in een klein stamboek zoals Nederland voldoende genetische variatie.

Binnen het Nederlandse Connemara Pony Stamboek zijn een klein aantal goedgekeurde en beschikbare hengsten, waarbij er natuurlijk gedekt kan worden of ze zijn beschikbaar middels kunstmatige inseminatie.

In onderstaande tabel is weergegeven welke hengsten er in 2019 binnen Nederland beschikbaar waren, hun leeftijd, HWSD status en op welke wijze zij beschikbaar zijn. Niet alle hengsten staan nog in Nederland, maar van hen is in Nederland nog diepvriessperma beschikbaar.

Een volledig profiel van de hengsten is terug te vinden in bijlage 9.

Op het moment van dit schrijven zijn er zo'n tien fokkers/ hengstenhouders die zorg hebben gedragen voor de goedgekeurde hengstenpopulatie binnen het NCPS

Hengsten	Geboorte jaar	klasse	HWSD status	Beschikbaar middels		
				Natuurlijke dekking	Vers	Diepvries
Ben Hur van de Leliaard	1996	1	Niet getest		X	
Blackwoodland Rock (Ierland)	2003	1	N/HWSD			X
Bluejeans 14	2014	1	N/N	X		
Celtic Sir Parsifal	2010	2	N/N	X		
Diplomat	1987	1	Niet getest			
Easter van de Leliaard	1999	1	N/HWSD			X
Finney van de Zonnehoeve	1994	1	Niet getest			
Otto van Strijthagen	2006	1	N/N	X		
Rory Rasputin	1998	1	N/HWSD		X	
Rory Ryan	2001	1	N/N	X		
Safin	2008	1	N/N	X		
Skærgårdens Celtic Night	2016	1	N/N		X	

Warbere-Curragh van de Haar	2013	1	N/N			X
Rory Tic Tac	2015	1	N/N	X		

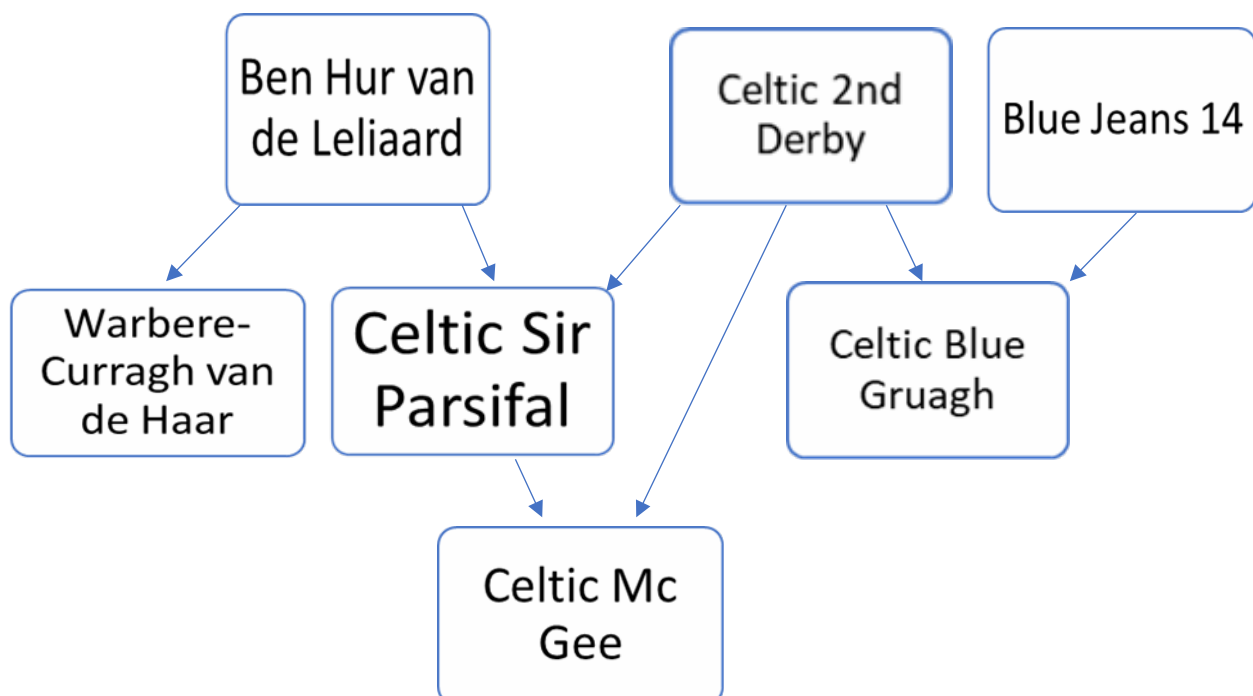
Sinds 2020 zijn er jonge, nieuwe hengsten beschikbaar binnen het stamboek.

Celtic Mc Gee	2016	1	N/N	X		
Mouse's Quinn	2017	2	N/HWSD		X	
Celtic Blue Gruagh	2017	1	N/N		X	
Wietse van de Leliaard	2017	1	N/N		X	

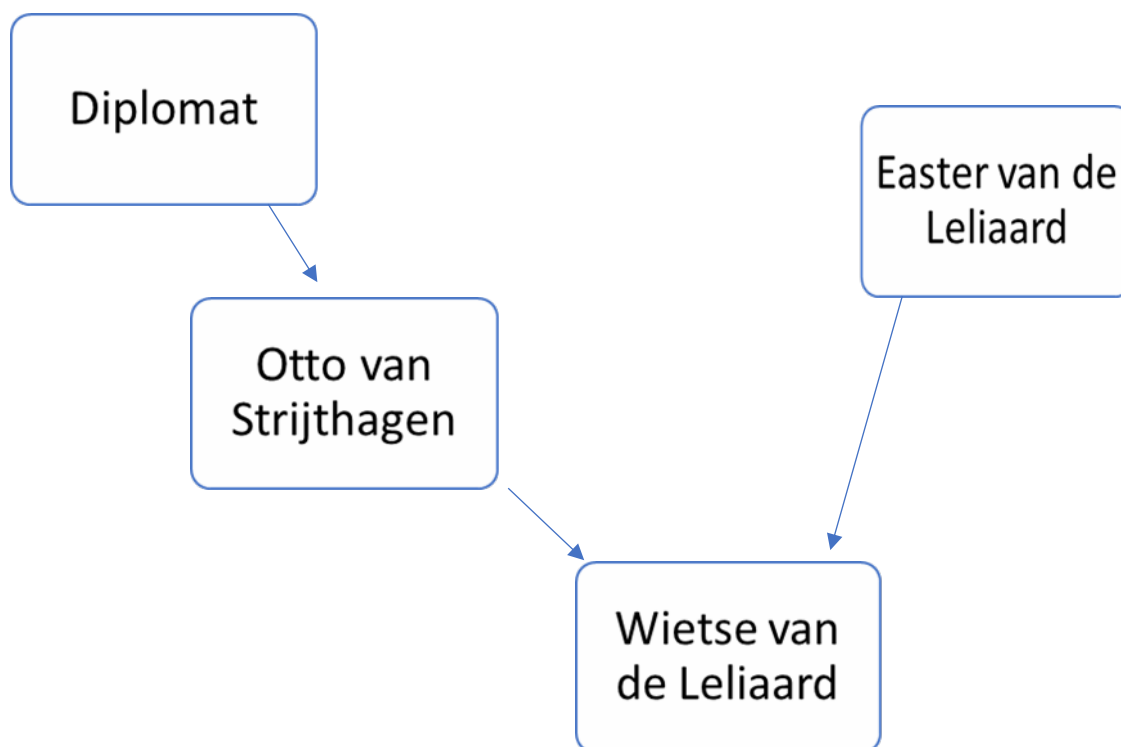
Wanneer er gekeken wordt naar de verwantschap tussen bovengenoemde hengsten, blijkt dat deze soms vrij groot is.

De hengst Diplomat is terug te vinden in de lijn van Otto van Strijthagen, welke terug te vinden is in Wietse van de Leliaard en ook Easter van de Leliaard is terug te vinden in Wietse. Ben Hur van de Leliaard is vader van Celtic Sir Parsifal en Warbere-Curragh van de Haar, maar is ook te zien in de lijn van Celtic Mc Gee, aangezien Celtic Sir Parsifal hier de vader van is. Een veelgebruikte merrie is hier Celtic 2nd Derby, moeder van Celtic Mc Gee en Celtic Sir Parsifal, maar ook van Celtic Blue Gruagh, waarvan de vader Bluejeans 14 is.

In figuur 4 en 5 is de verwantschap tussen (nog beschikbare) hengsten van het NCPS schematisch weergegeven.

Figuur 4 verwantschap Nederlandse hengsten (1)

Figuur 5 Verwantschap Nederlandse hengsten (2)

Wanneer er gekeken wordt naar de eerste drie generaties van betreffende hengsten is te zien dat verschillende lijnen overeenkomen, zowel via de hengstenlijn als via de merrielyn.

In de volgende tabel zijn de hengsten die bij meer dan drie van de Nederlandse goedgekeurde Connemara hengsten voorkomen in de verschillende stambomen weergegeven, met daarbij de betreffende hengstennamen. Bij Mouse's Quinn komt Thunderbolt via beide ouders binnen de eerste drie generaties voor, waardoor er XX staat weergegeven.

	Atlantic Curragh	Abbeyleix Owen	I love You Melody	Sir Henry	Ben Hur van de Leliaard	Carna Bobby	Thunderbolt
Ben Hur van de Leliaard	X	X					
Blackwoodland Rock (Ierland)		X	X				
Bluejeans 14		X	X				
Celtic Mc Gee	X			X	X		
Celtic Sir Parsifal	X	X		X	X		
Celtic Blue Gruagh		X	X	X			
Diplomat						X	
Easter van de Leliaard		X				X	

Finney van de Zonnehoeve							
Otto van Strijthagen							X
Rory Rasputin							X
Rory Ryan						X	
Warbere-Curragh van de Haar	x				X		
Rory Ryan							
Mouse's Quinn							X X
Wietse van de Leliaard							
Skærgårdens Celtic Night							
Safin							

Er zijn een aantal merries die bij meer dan drie van de Nederlandse goedgekeurde Connemara hengsten voorkomen in de verschillende stambomen namelijk Kinvara Gladness, Snoopy van de Leliaard, Celtic 2nd Derby en Celtic Fair gin.

Er zijn 14 hengsten en 13 merries die voorkomen in stambomen van 2 verschillende hengsten, wat betekend dat er nauw verwantschap is binnen de Nederlandse populatie. Het NCPS hanteert nog geen regels aangaande verwantschap bij het goedkeuren van een hengst ter dekking. Ook hanteert stamboek geen advies percentage aangaande inteelt zoals bij onder andere het KFPS wel het geval is om onder de 5% te blijven (KFPS, 2020). In principe worden alle hengsten die voldoen aan de eisen van klasse 1 of 2 goedgekeurd voor de dekdienst, anders dan bij bijvoorbeeld het KWPN, waar onder andere gekeken wordt naar rijdbaarheid en karakter en waar de hengsten een strenge selectie ondergaan alvorens deze goedgekeurd worden ter dekking (KWPN, 2020).

Diplomat wordt nog steeds aangeboden als zijnde beschikbaar voor de fokkerij, maar hier zijn al een aantal jaar geen veulens meer van en bij navraag aan de hengstenhouder blijkt hij inderdaad niet meer beschikbaar te zijn. Hij is de oudste hengst binnen het stamboek. Ben Hur van de Leliaard is alleen nog beschikbaar voor eigen merries in verband met een blessure en Rory Tic Tac is inmiddels (2020) ook terug getrokken als dekhengst.

In 2018 is Skærgårdens Celtic Night als 2-jarige jonge hengst aangekocht uit Denemarken en inmiddels is hij goedgekeurd als dekhengst in Nederland en zijn zijn eerste veulens geboren. Skærgårdens Celtic Night zorgt voor nieuw bloed binnen de Nederlandse fokkerij. Hij is een zoon van Wirtsmühle Delaney's, de kampioen van de Internationale Hengstenkeuring in 2014 en zijn moeder is Barholts Evita, de stammerrie van Stoeterij Skærgården. Celtic Night is haar 4e zoon die is goedgekeurd in klasse 1.

Afbeelding 7: Skærgårdens Celtic Night

Naast gebruik te maken van de in Nederland aangeboden hengsten is het uiteraard ook mogelijk gebruik te maken van hengsten uit het buitenland om meer genendiversiteit te creëren binnen het Nederlandse stamboek.

In verschillende landen zijn hengsten beschikbaar voor Nederlandse fokkers zoals Duitsland, Denemarken, België, Frankrijk, Ierland en het Verenigd Koninkrijk.

Volgens de Europese Wet- en regelgeving moeten hengstenhouders die sperma winnen en verhandelen voldoen aan de eisen van de “Regeling paardensperma 2015, zowel nationaal als internationaal en moeten zij geregistreerd zijn bij de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit).

Met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk zijn de bovengenoemde landen lid van de Europese Unie en hebben daardoor te maken met de Europese regelgeving, richtlijnen en besluiten die van toepassing zijn op de lidstaten van de EU.

De EU bouwt aan een sterke, gemeenschappelijke interne markt, voert een gemeenschappelijk beleid op het gebied van handel, landbouw, visserij en regionale ontwikkeling en richt zich op het vrije verkeer van arbeid, goederen, diensten en kapitaal waarbij ze zowel voor haar eigen lidstaten als voor landen buiten de EU-handelsverdragen heeft afgesloten.

De Europese Unie heeft voor veel producten en productgroepen specifieke richtlijnen op het gebied van veiligheid, gezondheid en duurzaamheid. Producten die bestemd zijn voor verkoop en gebruik in de Europese Unie of Europese Economische Ruimte (EU/EER) moeten voldoen aan deze wettelijke eisen op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu. Controle wordt gedaan door de NVWA welke garant staan voor veiligheid van voedsel en consumentenproducten, dierenwelzijn en natuur (Europese Unie, 2020).

Op dit moment is het zo dat importeren van sperma uit EU-lidstaten en het Verenigd Koninkrijk naar Nederland geen verschil maakt, maar hier kan verandering in komen na 31 december 2020, afhankelijk van de afspraken die gemaakt worden tussen Nederland en het Verenigd Koninkrijk naar aanleiding van de Brexit. Dit maakt dat hengsten selectie op dit moment, wel of niet uit het Verenigd Koninkrijk, weinig overtuigend is. (Sanne van Doesburg, 2020).

Voor het winnen en verhandelen van hengstensperma betekent dit dat de sperma-winstations en dekstations aan veel eisen moeten voldoen van de EU. Onder andere is het winnen van vers sperma toegestaan in de periode van 1 januari t/m 15 augustus, waarbij het aan de winning toegekende identificatienummer geregistreerd dient te worden, met daarbij de datum van winning en behandeling, eventuele calamiteiten die zich bij de winning hebben voorgedaan, het identificatienummer van de hengst waarvan sperma is gewonnen en het aantal doses waarin de winning is verdeeld. De eigenaar of hengstenhouder moet te allen tijde inzicht kunnen geven in de administratie van het sperma dat gewonnen en/ of opgeslagen is en die de tracing van contacten tussen hengstenhouders, inseminatoren, dierenartsen, transporteurs en gebruikers van het sperma inzichtelijk maakt. (Overheid.nl, 2020). De zending moet voorzien zijn van een gezondheidscertificaat, waarvan een voorbeeld is toegevoegd in bijlage 6 (Europese Unie, 2020).

2.3 Hoof Wall Separation Disease

De bij het Connemara Pony Stamboek aangesloten fokkers staan voor het fokken van een gezonde, robuust te houden sportpony met een prettig karakter die zowel voor volwassenen als voor kinderen een prettig rijdier is. Bij de aandacht voor het fokken van een gezond dier, hoort ook het testen op HWSD, wat mogelijk is sinds augustus 2014 en wat het CPBS verplicht heeft gesteld vanaf januari 2016 bij alle vanaf dat moment geboren Connemara's (Finno, 2020).

Afbeelding 6 HWSD

Hoof Wall Separation Disease (HWSD) is een erfelijke, autosomaal recessief overervende, aandoening die helaas binnen het ras voorkomt. Bij deze aandoening laat de hoofwand los van de onderliggende structuren. De verbinding tussen de hoofwand en de rest van de hoof is door een genetische afwijking niet zo stabiel als in een gezonde hoof. Hele brokken, tot wel halverwege de hoof, kunnen losraken en afbreken wat ernstige kreupelheid met zich mee kan brengen en de aandoening is vaak dusdanig ernstig dat een dier al op jonge leeftijd geëuthanaseerd moet worden (CarrieFinno, 2013).

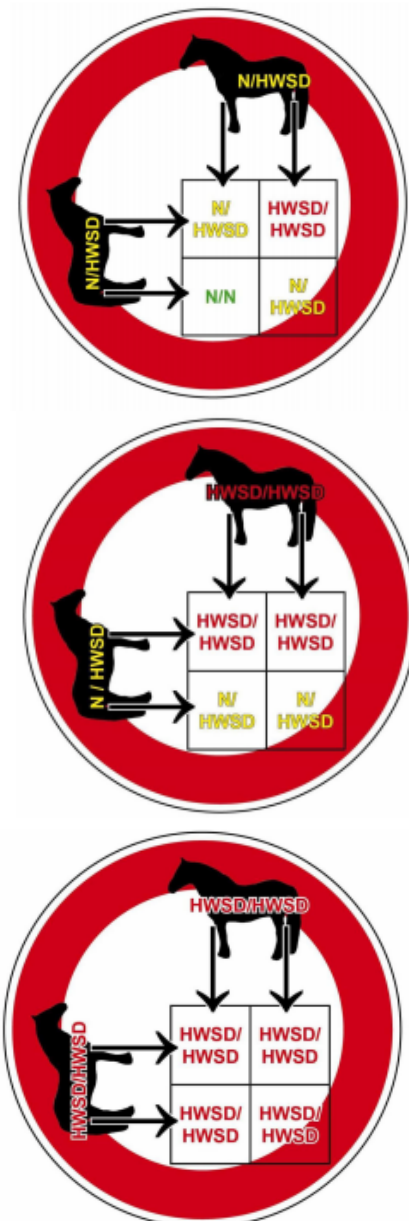
De uitslag van de HWSD test bij ouderdieren kan het volgende zijn:

- N/N dat wil zeggen dat de pony geen HWSD-gen heeft en dus vrij is van de aandoening.
- N/HWSD: de pony is drager van het HWSD gen. De pony heeft zelf GEEN klachten, maar kan het gen wel doorgeven aan nakomelingen.
- HWSD/HWSD de pony heeft van beide ouders het HWSD gen gekregen en is HWSD-lijder. De pony heeft de kenmerkende hoofproblemen.

Voor de fokkerij van de Connemara pony, ook binnen het Nederlandse stamboek, heeft dit de volgende consequenties:

- Ouderdieren die vrij zijn van HWSD kunnen altijd gebruikt worden.
- Ouderdieren die drager zijn (ze hebben 1 HWSD gen, en 1 gezond gen) hebben zelf GEEN problemen, maar kunnen het gen wel door geven. Deze dieren mogen alleen gekruist worden met een vrije pony, om te voorkomen dat er een lijder geboren wordt.

Sinds 2016 is het verplicht alle nieuw geboren Connemara's te laten testen op HWSD.

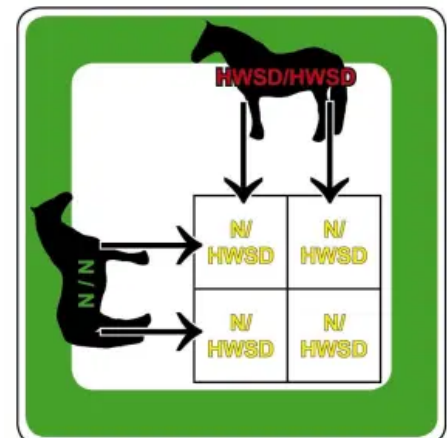
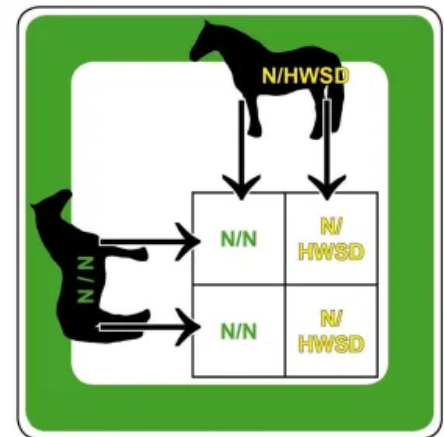
Figuur 4 onjuiste combinaties

Volgens het NCPS maken de Nederlandse Connemarafokkers zich er sterk voor dat er in Nederland geen pony's geboren worden die deze aandoening hebben. Dit doen ze door de dieren die gebruikt worden voor de fokkerij, eerst te laten testen op HWSD, om vervolgens een partnerkeuze te maken die verzekerd dat het toekomstige veulen geen HWSD lijder zal zijn (NCPS, 2020).

Een verstandige keuze, al zijn er fokkers die wel de gok willen wagen dat er een veulen geboren wordt met HWSD om zoals ze zeggen de genendiversiteit te waarborgen en te vergroten. Ze hopen dan het geluk te hebben een pony te fokken die alleen drager is van het gen en geen lijder. (Ramsay S., The beginners guide to the genetic disease HWSD, 2020). Ook lijders worden geregistreerd in het stamboek. Er zijn fokkers die het geen probleem vinden indien de ouder dieren zich bewezen hebben in de sport en/of wanneer er vraag is naar nakomelingen van deze ouder dieren, blijkt uit een drukbezochte Facebook pagina genaamd HWSD (Hoof Wall Separation Disease) en leidt helaas tot dubieuze praktijken en paspoort fraude zoals blijkt uit het artikel in bijlage 8 (Connemara Pony Research group, 2020).

Daarnaast blijkt ook dat HWSD niet bij alle (potentiële) fokkers bekend is en mede daardoor ook niet bij alle (potentiële) kopers.

Het blijkt dat in Ierland vooral de hoge kosten een oorzaak zijn dat veel pony's niet getest zijn of worden. De eigenlijke test kost €30, daarvoor heeft het CPBS een subsidie van €15,- per testkit beschikbaar gesteld, de hoge kosten worden veroorzaakt omdat het CPBS eist dat het onderzoek is gedaan door een erkende veearts die tijdens het afnemen van een pluk manen tegelijk de identiteit van de pony vast kan stellen, maar waarvoor €40,- tot €80,- gerekend wordt per pony. Per pony lijkt dat mee te vallen, maar wanneer je een kudde hebt van 10 of meer pony's wordt dit door veel fokkers gezien als een onnodige en te dure uitgave. Aangezien de meeste hengsten een onbekende HWSD status hebben, net als de meeste merries die gebruikt worden voor de fok, (omdat het testen pas vanaf 2016 verplicht is en omdat de meeste pony's voor 2016 geboren zijn) verhoogt dit het risico op een nakomeling die drager of lijder is van HWSD (Sheila Ramsay, 2020) .

Figuur 5 veilige HWSD combinaties

In het belang van het ras is Sheila Ramsey samen met Dianne Watt een onderzoek gestart naar HWSD binnen de Connemara populatie, welke in eerste instantie was op verzoek van de DAFM (Department of Food, Agriculture and Marine) maar waarvan uiteindelijk besloten is deze publicatie open te stellen voor alle partijen die geïnteresseerd zijn in het welzijn van de Connemara pony (Sheila Ramsay, 2020) . De uitkomst van het onderzoek is dat er momenteel nog onnodig en te veel lijders geboren worden (Ramsay S. , Hoof Wall separation disease Pedigree Research, 2020). Een samenvatting van het onderzoek is terug te vinden in bijlage 6 van dit onderzoek.

In november 2019 heeft het CPBS de online database aangevuld met de HWSD test resultaten van alle pony's die geregistreerd zijn sinds januari 2016. Omdat er geen lijst beschikbaar is van hengsten die gedekt hebben in een bepaalde periode zijn de vaders van deze veulens voor dit onderzoek genoteerd, wat resulteerde in een lijst van 493 hengsten die gebruikt zijn voor de fokkerij in de periode 2015 – 2018 waarvan de veulens geboren zijn in de periode van 2016 – 2019. Van deze 493 gebruikte hengsten is maar van 139 (28%) de HWSD status bekend (Sheila Ramsay, 2020).

Het succes van het terug dringen van HWDS is afhankelijk van de wil van de fokkers, hun bestuursorganen en de mogelijke actieve betrokkenheid van de overheid.

Aangezien de connemara ook veel gebruikt wordt om te kruisen met andere (Ierse) rassen is HWSD een veel groter probleem geworden dan het probleem binnen het Connemara stamboek en verspreid het gen zich steeds verder binnen verschillende stamboeken (Ramsay S. , Hoof Wall separation disease Pedigree Research, 2020).

Veilige combinaties zijn weergegeven in figuur 5.

Het aantal pony's wat in Ierland getest moet worden is niet te vergelijken met de NCPS. In 2016 waren er 2348 nieuw geregistreerde pony's, waarvan 1119 veulens. In 2017 waren er 2438 nieuw geregistreerde pony's waarvan 650 veulens, in 2018 waren er 2571 nieuw geregistreerde pony's waarvan 1963 veulens en in 2019 waren dit er 2401, waarvan 1682 veulens. Het totaal aantal geregistreerde pony's komt daarmee op 46.980 (Tuairisg, 2020). In Nederland waren in 2017 22 nieuw geregistreerde pony's waarvan 12 veulens, in 2018 waren er 26 nieuw geregistreerde pony's waarvan 17 veulens en in 2019 waren dit er 14 waarvan 14 veulens. Het totaal aantal geregistreerde pony's komt daarmee op 800 ((KVTH), 2021).

2.4 Hoofd- en deelvragen

Gezien de minimale hengstenkeuze in Nederland is er binnen het stamboek en de fokkerij enige discussie over het belang van genendiversiteit en de HWSD status. Er is veel onderzoek gedaan naar HWSD binnen de Connemara populatie waardoor men hier steeds beter inzicht in krijgt en meer inspeelt op genenspreiding. Daarnaast probeert het stamboek sturing te geven aan het type pony wat men kan fokken, waarbij duidelijk moet zijn dat het een Connemara pony is, maar die ook geschikt is voor de sport en recreatie voor zowel (jonge) kinderen als volwassenen.

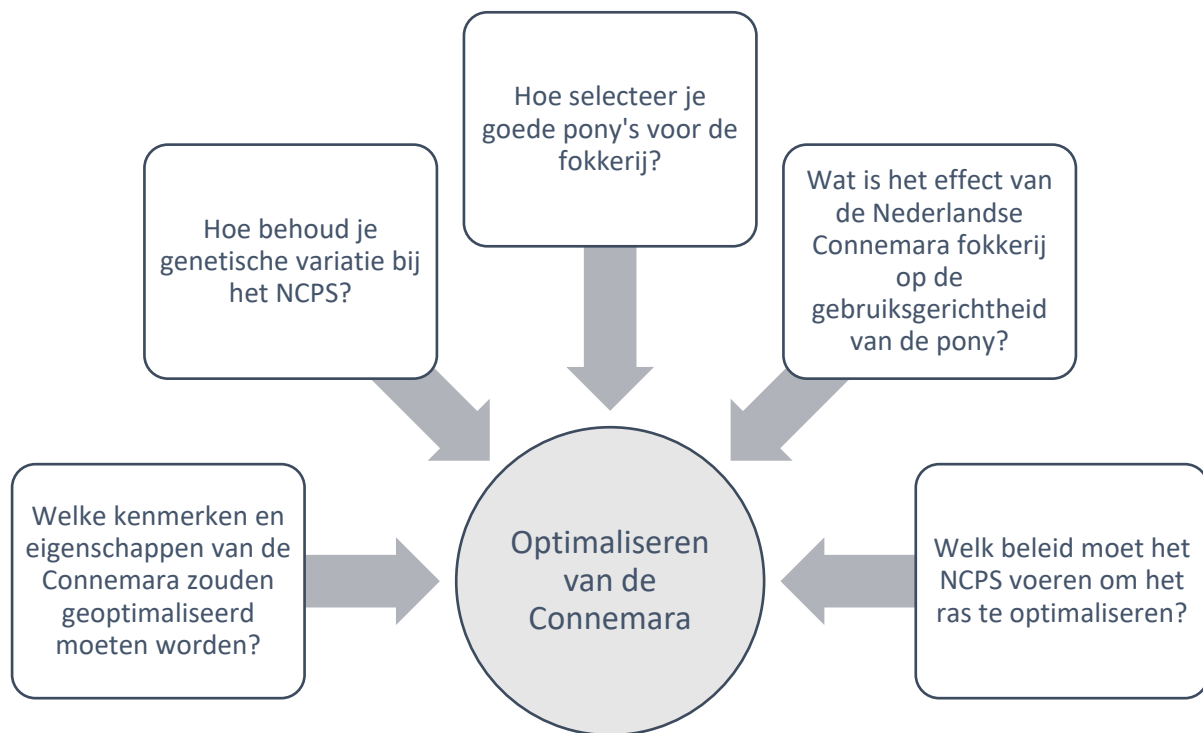
2.4.1 Hoofdvraag

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt als volgt: "Hoe optimaliseer je de Nederlandse Connemara pony met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken?".

2.4.2 Deelvragen

Om antwoord te kunnen krijgen op de hoofdvraag zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- Welke kenmerken en eigenschappen van de Connemara zouden geoptimaliseerd moeten worden?
- Hoe behoud je genetische variatie bij het NCPS?
- Hoe kan je (onder de Ierse regels) goede pony's selecteren voor de fokkerij?
- Wat is het effect van de Nederlandse Connemara fokkerij op de gebruiksgerictheid van de pony?
- Welk beleid moet het NCPS voeren om het ras te optimaliseren?

Figuur 6 Hoofd- en deelvragen

3. Materiaal & Methode

Om het onderzoek met een goed resultaat af te ronden, is er onderzoek gedaan naar hoe men de Nederlandse Connemara pony kan optimaliseren met behoud van zijn ras-typische kenmerken en kwaliteiten. Om antwoord op deze vraag te krijgen is er een materiaal en methode opgesteld om via onderstaande deelvragen, antwoord te krijgen op de hoofdvraag. Per deelvraag is het materiaal en de methode verschillend.

3.1 Zoekplan literatuur onderzoek

Hoofdvraag

Hoe optimaliseer je de Nederlandse Connemara pony met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken?

Deelvragen

1. Welke kenmerken en eigenschappen van de Connemara zouden geoptimaliseerd moeten worden?
2. Hoe behoud je genetische variatie bij het NCPS?
3. Hoe kan je (onder de Ierse regels) goede pony's selecteren voor de fokkerij?
4. Wat is het effect van de Nederlandse Connemara fokkerij op de gebruiksgerichtheid van de pony?
5. Welk beleid moet het NCPS voeren om het ras te optimaliseren?

Globale afbakening

Periode: 1 juli 2020 t/m 5-11-2020

Plaats: Hooghalen

Taal: Nederlands/ Engels

Oriëntering op het onderwerp

Vaktermen	Trefwoorden	Auteursnamen	Sleutelpublicaties	Organisaties
Hoof Wall Separation Disease	Erfelijke aandoening, HWSD, Connemara	Sheila Ramsay D. Carrie Finno	Hoof Wall Separation Disease in the Connemara Pony Population Hoof Wall Separation Disease Pedigree Research Clinical and genetic investigation of Connemara Hoof Wall Separation Syndrome	Connemara Pony Research Group
Polysaccharide Storage Myopathy	PSSM, erfelijke aandoening, PSSM1, PSSM2	M.E. Mickelson H.E.Hoff Drs. Mathijs J.P.Theelen	PSSM bij het paard, wetenschappelijke feiten op een rij	Diergeneeskunde.nl
Inspectie, classificatie	Opname, stamboek, keuring,	Connemara Pony Breeders Society	Colt and Stallion inspection and classification	NCPS, CPBS, KWPN

	predicaten, klasse, premie, exterieur, jury, aanlegtesten		Stamboek keuringsreglement Filly and mare inspection and classification	
Fokprogramma	Connemara, hengsten, fokken, inteelt, fokdoel		Het fokdoel wordt bepaald door het gebruik Balans tussen fokkerij en biodiversiteit bij paarden Opzet en uitvoering van een fokprogramma	NCPS, CPBS, KFPS, KVTH Wageningen University Wageningen University Research Wageningen genetic resource
Genetische variatie	Stamboek, populatie, inteelt, erfelijke ziektes, genetica	Grégoire Leroy e.a. J.F. Eva Janova N.A. Evelyn T.Todd	Genetic diversity and conservation in a small and endangered horse population The effects of inbreeding on covering success, gestation length hand full sex ratio in Australian thoroughbred horses. Behoud van genetische diversiteit Regeling paardensperma 2015	Wageningen University Research Overheid.nl

Definitieve lijst zoekwoorden

Erfelijke aandoening, HWSD, Connemara, PSSM, stamboek, keuring, predicaten, klasse, premie, exterieur, hengsten, inteelt, fokdoel, genetica.

Databank: Springer, Wiley (actuele publicatie, relevante publicatie, inhoud, toonaangevende auteurs)
Gebruikte zoektermen: Connemara, genetic diversity, inbreeding, PSSM, HWSD.

Databank: Wageningen University (toonaangevende uitgever, inhoud, actuele publicatie, relevante publicatie, toonaangevende auteurs).
Gebruikte zoektermen: Fokkerij, fokdoel, genetica, erfelijke aandoening.

Onderzoek: Connemara Pony Research group; Sheila Ramsay (toonaangevende auteur, inhoud, actuele publicatie, relevante publicatie).
Gebruikte zoektermen: HWSD, genetic diversity, Connemara.

Databank: Nederlands Connemara Pony Stamboek (toonaangevende uitgever, inhoud, relevante publicatie, actuele publicatie).

Gebruikte zoektermen: Connemara, fokdoel, HWSD, stamboek, keuring, predicaat, klasse, premie, exterieur, hengsten, inteelt, genetica, erfelijke aandoening.

Databank: Connemara Pony Breeders Society (toonaangevende uitgever, inhoud, relevante publicatie, actuele publicatie).

Gebruikte zoektermen: Connemara, stallions, classification, inspection, HWSD, inbreeding, genetic diversity, breeding program.

Databank: KFPS (toonaangevende uitgever, inhoud, relevante publicatie, actuele publicatie).

Gebruikte zoektermen: inteelt, genetica, fokdoel, keuring, opname, erfelijke aandoening.

3.2 Welke kenmerken en eigenschappen van de Connemara zouden geoptimaliseerd moeten worden?

Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden werd een kwantitatief onderzoek ingezet door middel van een enquête die landelijk werd verspreid. Deze enquête was opgesteld voor alle Connemara eigenaren en/ of ruiters. De enquête werd geplaatst op Survio en verspreid via internet, sociale media, email via het stamboek en door middel van het eigen netwerk. Het was van belang om te onderzoeken welke “problemen” ruiters en eigenaren ondervinden in het gebruik van de Connemara die te maken hebben met de eigenschappen en ras-typische kenmerken?

Door deze variabelen aan elkaar te koppelen werd zichtbaar welke eigenschappen en ras-typische kenmerken het meeste invloed hebben op de prestaties en het gebruiksgemak van de Connemara. Er zijn wel een aantal criteria gekoppeld aan de enquête:

- De enquête dient volledig ingevuld te zijn
- De respondent dient minimaal één Connemara of Connemara kruisling in bezit te hebben

De gegevens van de enquête werden naderhand verwerkt om het maximale uit de ontvangen gegevens te halen door middel van een beschrijvende analyse en figuren.

Naast de enquête vonden er ook een aantal diepte interviews plaats met hengstenhouders en fokkers van de Connemara, dit omdat zij degene zijn die veranderingen kunnen doorvoeren binnen het ras. Er werden alleen geregistreerde fokkers en hengstenhouders geïnterviewd om de betrouwbaarheid van het onderzoek hoog te houden.

3.3 Hoe behoud je genetische variatie bij het NCPS?

Om antwoord te krijgen op deze deelvraag werd dekresearch uit bronnen van dit vooronderzoek gebruikt. Deze bronnen zijn verzameld en geanalyseerd. Naast deze dekresearch werd er ook kwalitatief onderzoek gedaan door middel van diepte interviews, welke van belang waren om de volgende gegevens te verkrijgen:

- Het effect van HWSD op de genetische variatie
- Fokkerij binnen of buiten de landsgrenzen
- Het open stellen van het stamboek

Deze diepte interviews hebben plaatsgevonden met een deel van het stamboek bestuur van het NCPS, Fokkers en hengstenhouders van de Connemara pony, Rhodé van Praat van Fokkerijzaken Welsh stamboek en Ids Hellinga van het Koninklijke Fries Paarden Stamboek en Dhr. Loek Mulschlegel van het New Forest stamboek Nederland. De resultaten van deze diepte interviews zijn door middel van een beschrijvende analyse verwerkt in dit afstudeerwerkstuk. De validiteit wordt gewaarborgd doordat er gesproken wordt met verschillende specialisten op het gebied van het Connemara ras met betrekking tot genetische variatie.

3.4 Hoe kan je (onder de Ierse regels) goede pony's selecteren voor de fokkerij?

Het is van belang inzicht te krijgen in hoe er hier in Nederland goede pony's geselecteerd kunnen worden voor de fokkerij onder de Ierse regelgeving van het moederstamboek. Om die reden werd er een kwalitatief onderzoek uitgevoerd door middel van een diepte interview om de volgende gegevens te verkrijgen:

- Selecteren van hengsten
- Classificering van pony's

Dit diepte interview vond plaats met het stamboekbestuur van het NCPS in Laag-Keppel en met Dhr. Van Venrooij van het KWPN. De resultaten van deze diepte interviews zijn door middel van een beschrijvende analyse verwerkt in dit afstudeerwerkstuk. De validiteit wordt gewaarborgd doordat er gesproken wordt met het stamboekbestuur welke in nauw contact staat met het CPBS en goed op de hoogte is van de regelgeving (en de eventuele beperkingen).

3.5 Wat is het effect van de Nederlandse Connemara fokkerij op de gebruiksgerichtheid van de pony?

Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden is een kwantitatief onderzoek ingezet door middel van een enquête die landelijk werd verspreid. Deze enquête was opgesteld voor alle Connemara eigenaren en/ of ruiters. De enquête werd geplaatst op Survio en verspreid via internet, sociale media, email via het stamboek en door middel van het eigen netwerk. Er waren een aantal variabelen van belang om te onderzoeken:

- Voor welk gebruiksdoel heeft men de Connemara pony?
- Welke eigenschappen en ras-typische kenmerken worden gewaardeerd en moeten behouden blijven?
- Welke eigenschappen en ras-typische kenmerken zou men graag verbeterd zien?
- Welke "problemen" ondervinden ruiters en eigenaren in het gebruik van de Connemara die te maken hebben met de eigenschappen en ras-typische kenmerken?

Door deze variabelen aan elkaar te koppelen werd zichtbaar welke eigenschappen en ras-typische kenmerken het meeste invloed hebben op de prestaties en het gebruiksgemak van de Connemara. Er zijn wel een aantal criteria gekoppeld aan de enquête:

- De enquête dient volledig ingevuld te zijn
- De respondent dient minimaal één Connemara of Connemara kruisling in bezit te hebben

De exacte omvang van Connemara en Connemara kruislingen eigenaren is niet bekend. Dit komt omdat niet alle in Nederland zijnde Connemara 's en kruislingen ingeschreven staan bij

het NCPS. Het totaal aantal stamboekleden van het NCPS komt op 145 met een totaal van 800 ingeschreven pony's.

De gegevens van de enquête zijn naderhand verwerkt om het maximale uit de ontvangen gegevens te halen door middel van een beschrijvende analyse en figuren.

Naast de enquête vonden er ook een aantal diepte interviews plaats met hengstenhouders en fokkers van de Connemara, dit omdat zij degene zijn die veranderingen kunnen doorvoeren binnen het ras. Er worden alleen geregistreerde fokkers en hengstenhouders geïnterviewd om de betrouwbaarheid van het onderzoek hoog te houden.

3.6 Welk beleid moet het NCPS voeren om het ras te optimaliseren?

Het was van belang inzicht te krijgen in het beleid welke het NCPS moet gaan voeren om het ras te optimaliseren en om een pony te fokken die aan de eisen van de moderne sportpony voldoet. Om die reden werd een kwalitatief onderzoek uitgevoerd door middel van diepte interviews met specialisten uit verschillende stamboeken.

Deze diepte interviews vinden plaats met Dhr. Van Venrooij, senior inspecteur hengsten- en merrie selectie van het KWPN, mevr. Van Praat, hoofdbestuurslid van het NWPCS en dhr. Mulschlegel, lid van de fokraad van het NNFPS. De resultaten van deze diepte interviews worden door middel van een beschrijvende analyse verwerkt in dit afstudeerwerkstuk. De validiteit wordt gewaarborgd doordat er gesproken wordt met specialisten die kennis van zaken hebben.

4. SWOT Analyse

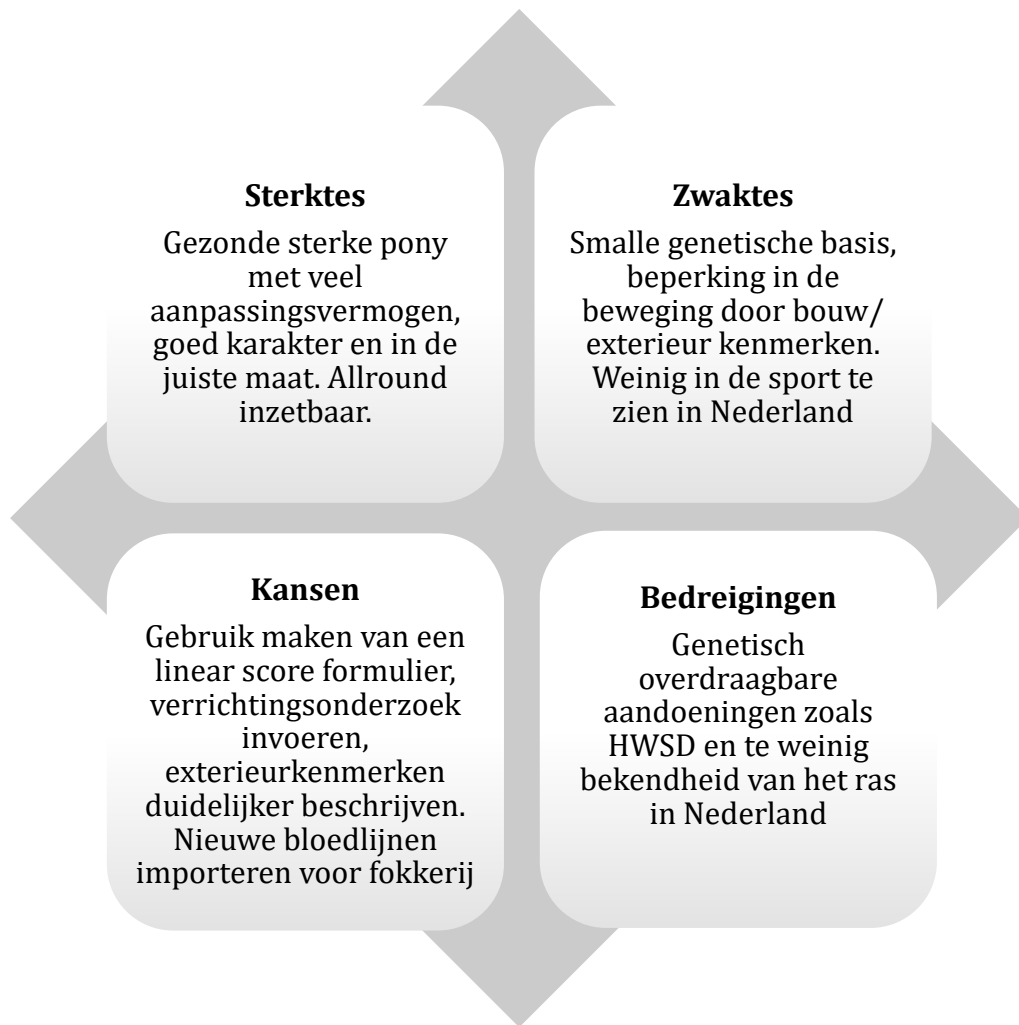
Middels de SWOT analyse uit figuur 7 worden toekomstmogelijkheden inzichtelijk gemaakt middels het beschrijven van de sterk en zwakke punten van de Connemara pony, maar ook de kansen en bedreigingen worden weergegeven.

Sterktes: De Connemara pony is een gezonde en sterke pony met veel aanpassingsvermogen. Een jonge ruiter kan er mee weg rijden en dan is de pony erg braaf, maar ook een gevorderde ruiter past goed bij de Connemara omdat deze door zijn fijne karakter altijd zijn best voor je doet en zich volledig inzet. De pony is ook braaf met verkeer en daardoor goed recreatief in te zetten als gezinspony, een echte allround pony. De Connemara heeft een fijne stokmaat waar zowel een kind als een volwassene op kan.

Zwaktes: De Connemara populatie heeft een smalle genetische basis, ze stammen af van vijf hengsten, waarvan ten tijde van dit schrijven van twee hengsten nauwelijks meer nakomelingen te vinden zijn, waardoor de basis is versmald naar drie hengsten. Door de exterieur kenmerken als de robuustheid van de pony wordt deze regelmatig beperkt in de beweging en souplesse. Daarnaast is de pony weinig te zien in de sport in Nederland, komt daardoor weinig onder de aandacht van de doelgroep waardoor het ras weinig bekendheid heeft.

Kansen: Door net als in Ierland gebruik te gaan maken van een lineair score formulier creëer je niet alleen iets tastbaars voor de fokkers maar ook meer duidelijkheid over de gewenste exterieur kenmerken die typisch zijn voor het ras. Het invoeren van een verrichtingsonderzoek geeft meer inzicht in de aanleg voor de sport, hun instelling en het karakter van de pony's. Op die manier kun je een betere hengstenselectie maken, maar ook voor de merries zou een soort gelijk onderzoek meerwaarde hebben omdat je een duidelijker beeld krijgt van betreffende pony en een betere keuze kan maken voor een combinatie van hengst en merrie voor de fokkerij met oog op de toekomst. Een allround gezinspony met een fijn karakter moet immers behouden blijven. Door nieuwe bloedlijnen voor de fokkerij te importeren in Nederland kan de Nederlandse genetische variatie voor de fokkerij uitgebreid worden.

Bedreigingen: Door de smalle genetische basis krijg je binnen de populatie te maken met recessief overdraagbare erfelijke aandoeningen als Hoof Wall Separation Disease (HWSD). Nieuwe erfelijke aandoeningen liggen op de loer, welke waarschijnlijk niet zo eenvoudig onder controle te houden zijn als HWSD. Doordat de Connemara weinig te zien is in de Nederlandse sport en ze weinig bekend zijn, zijn mensen eerder geneigd een New Forest, Welsh, of ander ras aan te schaffen, waardoor de kans groot is dat de Connemara uit beeld verdwijnt in Nederland.

Figuur 7 SWOT analyse

5. Resultaten

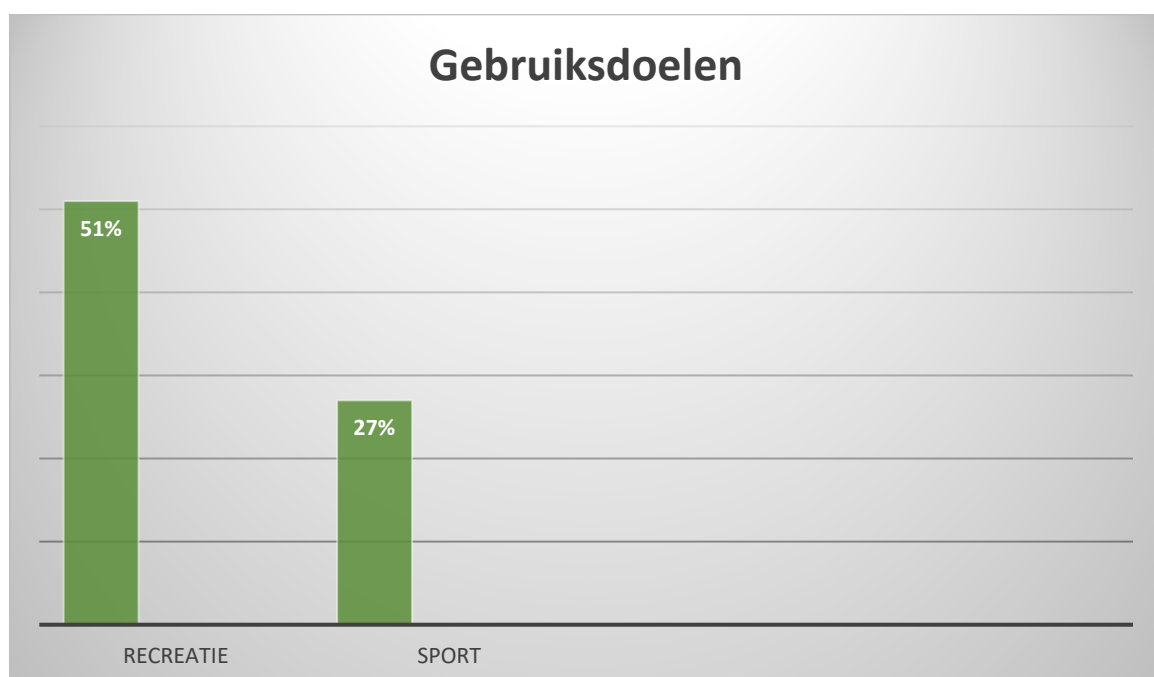
Er zijn 12 diepte interviews afgenomen bij diverse betrokken partijen:

- Mevr. M. Bakker (NCPS bestuurslid)
- Mevr. R. Groen (voorzitter NCPS)
- Mevr. F. Dröge (inspecteur hengsten- en merrie selectie KWPN)
- Dhr. H. Dirksen (senior inspecteur hengsten- en merrieselectie KWPN)
- Mevr. R. van Praat (NWPCS fokkerijzaken)
- Dhr. I. Hellinga (directeur KFPS)
- Dhr. L. Mulschlegel (NNFPS lid van de fokraad)
- Dhr. F. Dam (Connemara fokker/ hengstenhouder)
- Mevr. I. Kooij (Connemara fokker/ hengstenhouder)
- Mevr. S. Conlon (Connemara breeder & trader)
- Mevr. S. Ramsay (researcher of Animal Science, Parasitologie en Genetica)
- Mevr. E. Louw (Connemara eigenaar, hoofdredacteur NVR, schrijfster)

Naast de interviews is een enquête afgenomen onder alle eigenaren en ruiters van een Connemara pony in Nederland. Dit betekent dat zowel eigenaren als ruiters deze enquête mochten invullen. Deze enquête is uitgezet om te kijken of de doelgroep inzicht heeft op welke wijze de Nederlandse Connemara pony geoptimaliseerd kan worden met behoud van ras-typische kenmerken en kwaliteiten waarbij het optimaliseren bijdraagt aan het verbeteren van de gebruiksdoelen.

De enquête heeft 78 respondenten opgeleverd, dit aantal is hoger dan verwacht. Van deze respondenten is 80% eigenaar van 1 of meer Connemara pony's, 59% is ruiter en 14% is van plan er (in de toekomst) een veulentje mee te fokken.

In figuur 8 is te zien dat de gebruiksdoelen variëren, waarbij 51% de Connemara heeft voor recreatief gebruik, 27% voor de sport (dressuur, springen, cross, etc.), waarvan 4% aangespannen. 85% van de respondenten was (in enige mate) op de hoogte van de betekenis van HWSD, 15% had hier nog nooit van gehoord.

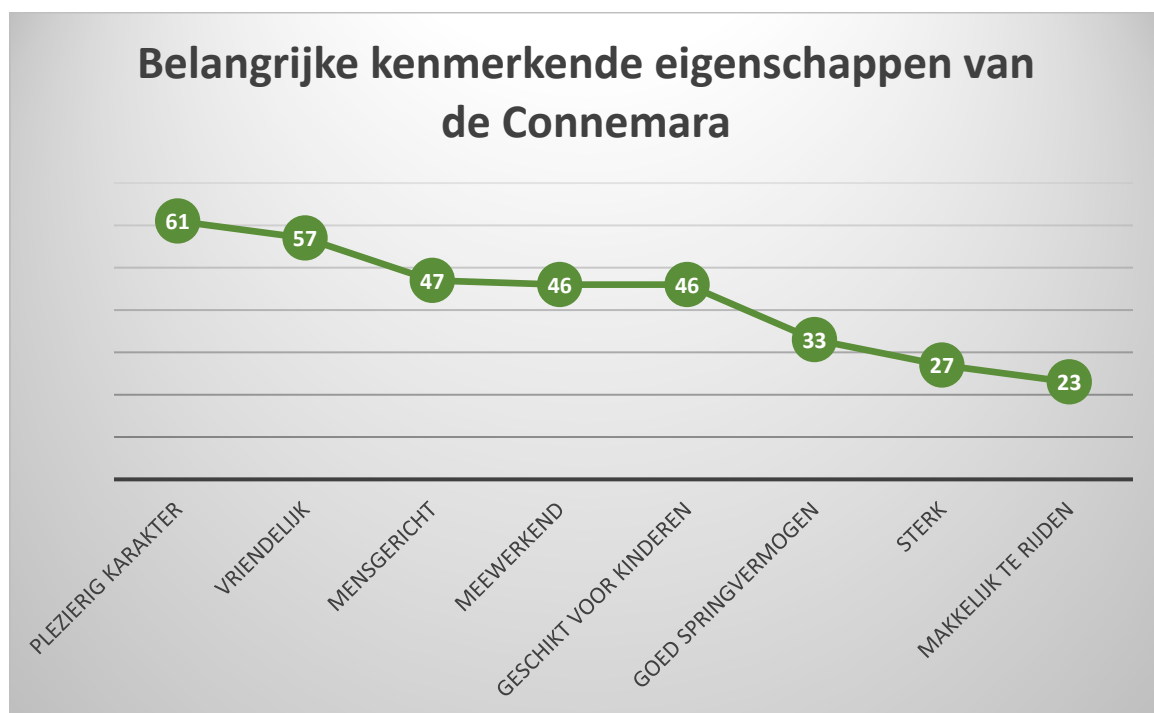

Figuur 8 Gebruiksdoelen van de Connemara

5.1 Welke kenmerken en eigenschappen van de Connemara zouden geoptimaliseerd moeten worden?

Er is een enquête uitgezet op sociale media voor Connemara eigenaren en ruiters en er hebben interviews plaats gevonden met erkende fokkers/ hengstenhouders en bestuursleden van het NCPS, om inzicht te krijgen in “problemen” waar tegenaan gelopen wordt, welke te maken hebben met de eigenschappen en ras-typische kenmerken van het ras. De interviews zijn gehouden met mevr. R. Groen en mevr. M. Bakker (bestuur NCPS), Mevr. S. Conlon (breeder Ie.), Dhr. F. Dam (Stal de Haar) en Mevr. I. Kooij (Stoeterij de Leliaard)

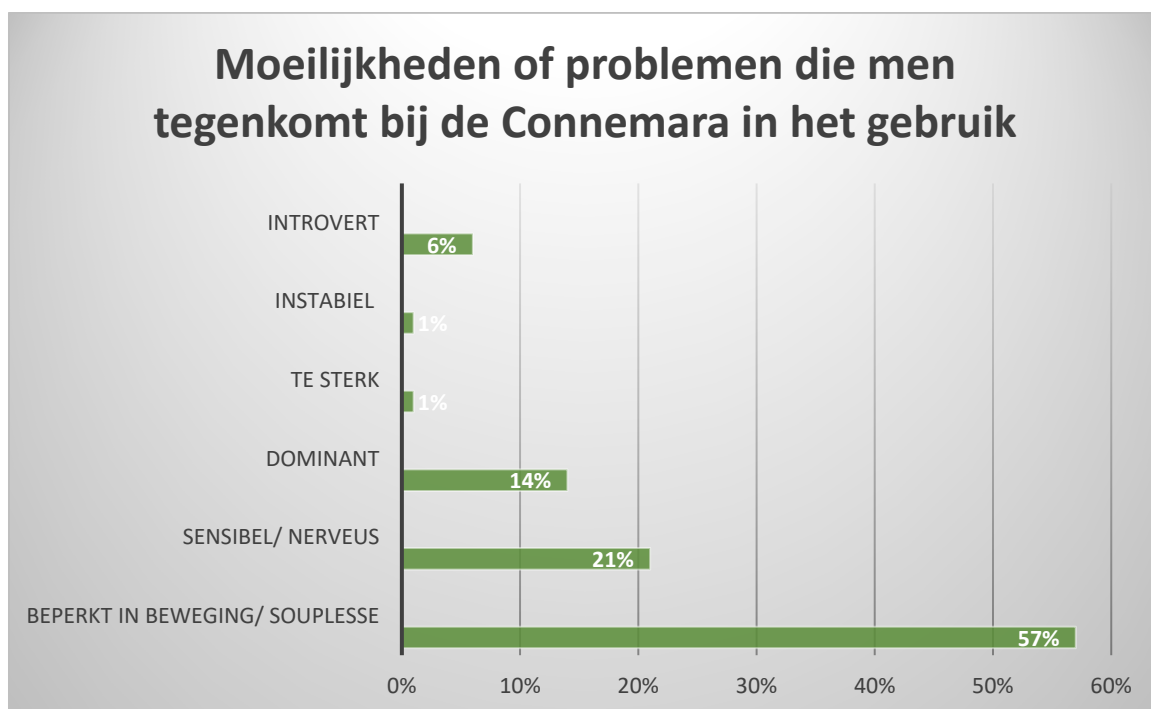
De eigenschappen van de Connemara zoals deze beschreven staan in de rasstandaard zijn voorgelegd aan de respondenten middels de enquête. In figuur 9 is te zien dat de meerderheid, 61%, vindt dat men bij het optimaliseren van de Connemara, het plezierige karakter en de vriendelijkheid behouden moet blijven.

Figuur 9 Belangrijke kenmerkende eigenschappen van de Connemara

Het is opvallend dat op de vraag waarom een Connemara is aangeschaft 86% van de respondenten van de enquête aangeeft dat ze een Connemara hebben vanwege het prettige karakter, maar dat enkel 29% aangeeft dat de pony makkelijk te rijden is. Op de vraag of men wel eens tegen moeilijkheden en/ of problemen aanloop geeft 71 % aan tegen moeilijkheden of problemen aan te lopen welke te maken hebben met de eigenschappen en ras-typische kenmerken.

In figuur 10 zijn de resultaten uit de enquête weergegeven waaruit blijkt dat de meest voorkomende problemen (41%) ontstaan door te weinig souplesse en beperkte ruimte in de beweging. Verder geeft 15% aan dat de pony sensibel of nerveus is, 10% vindt de pony te dominant en een te sterke eigen mening hebben, 4% vindt de pony introvert en minder dan 1% vindt de pony (te) sterk of juist te slap/ instabiel.

Figuur 10 Moeilijkheden of problemen die men tegenkomt bij de Connemara in het gebruik

Op de vraag of er kenmerken en eigenschappen van de Connemara geoptimaliseerd zouden moeten worden zijn de meesten het met elkaar eens.

Eigenschappen en ras-typische kenmerken die het meeste invloed hebben op de prestaties en het gebruiksgemak van de Connemara ontstaan uit de soms beknopte bouw van de pony. Doordat de Connemara meer op de voorhand gebouwd is, met korte benen, korte rug en hals in combinatie met de robuuste bouw zorgt dit voor beperkingen in de beweging, weinig schoudervrijheid en moeite om het achterbeen goed onder de massa te plaatsen, waarbij ook de souplesse in het lijf te wensen over laat. Daarnaast speelt bij een aantal pony's het karakter een rol (sensibel of nerveus).

Mevr. R. Groen en mevr. M. Bakker geven aan dat ze dochter stamboek zijn en niet altijd kunnen selecteren hoe ze zouden willen. Er zijn internationale bijeenkomsten en vergaderingen waar besproken wordt welke richting ze op gaan en wat ze willen behouden. Dat is het koele en meewerkende karakter, de veelzijdigheid en de massa. Daarnaast willen ze de beweging en rijdbaarheid verbeteren, zodat de pony's ook door jonge kinderen te rijden zijn, soms zijn de pony's te sterk. Pony's missen vaak lengte in de hals en hebben sterke kaken. Pony's met een wat langere bovenlijn en dus iets meer sporttype zijn vaak makkelijker te rijden. Waardoor deze aantrekkelijker wordt voor jonge kinderen. Vooral voor de dressuur moet er meer beweging in gefokt worden. Wel is het zeer belangrijk dat het type van de Connemara behouden blijft, de rijdbaarheid hoeft daar niets aan te veranderen.

Aangezien er nog veel import is vanuit Ierland is het belangrijk dat ze hier meer focussen op beweging omdat ze in Nederland gebruikt worden om te rijden. Pony's moeten zich staande kunnen houden in de ruige natuur van Ierland, maar ze moeten hier ook goed kunnen presteren in de sport. De dieren moeten een groot aanpassingsvermogen hebben.

Mevr. R. Groen en mevr. M. Bakker geven ook aan dat begrippen in verschillende landen uiteen lopen. In Ierland betekend zadelmak dat er een zadel op kan en de pony braaf blijft staan terwijl de verwachting van zadelmak in Nederland veel hoger is, waardoor verwachtingen en wensen niet overeen komen en Ierse pony's als lastig kunnen worden beschreven.

Mevr. S. Conlon geeft aan dat er twee type Connemara pony's zijn, namelijk de meer compacte pony en de wat langer gelijnde sport typische pony. Beide zijn niet met elkaar te vergelijken. Show pony's zijn de kleinere en stevigere pony's, echter zijn die voor de sport lastiger vanwege hun bouw en de beperkingen in de beweging die hun bouw met zich mee brengt. De langer gelijnde sport typische pony is daar meer geschikt voor maar dan moeten ze wel een goed en werkwillig karakter hebben. Meer beweging is een goede optimalisering voor de Connemara, maar het is belangrijk dat het goede karakter bewaard blijft.

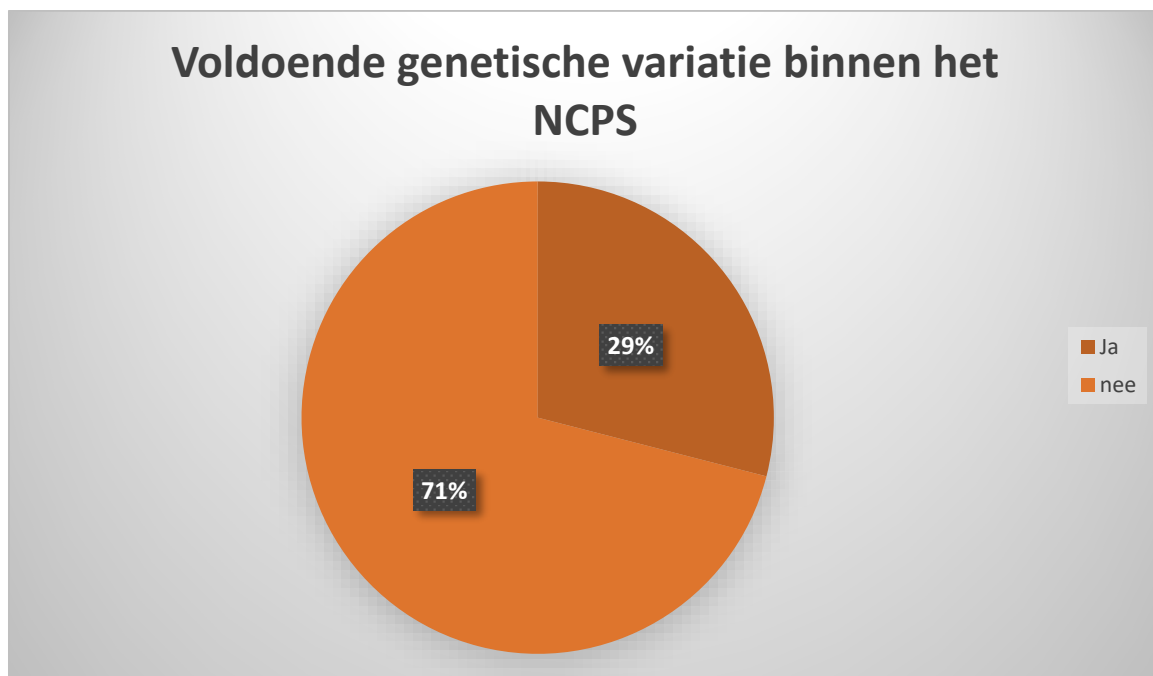
Dhr. F. Dam vindt het belangrijkste punt het karakter van de Connemara. Iedereen wil graag een brave pony, mensen willen deze voor het hele gezin en voor de sport. Ze willen een pony die graag voor je wil werken. Ze moeten niet schrikachtig zijn zoals sommige pony's dat wel zijn. Daarnaast moeten ze mooie ruime gangen hebben en dat is prima te combineren met de compactheid van de pony en het karakter. Dit zou kunnen door een goede selectie. Je moet namelijk ook de robuustheid van de pony zien te behouden, meer het compacte type, dat moet je blijven handhaven. Met ruime gangen kom je ook verder in de sport, maar dat hele felle, dat wil je niet wat je nu soms wel in pony's terug ziet.

Mevr. I. Kooij vindt dat wanneer je in het algemeen naar de Connemara kijkt, vooral de beweging geoptimaliseerd zou moeten worden. Zij geeft net als mevr. Conlon aan dat er verschillende type Connemara pony's zijn, maar om ze meer in de sport te kunnen gebruiken zou de beweging verbeterd moeten worden. Daarnaast het karakter bij sommige pony's, de Connemara heeft een sterk karakter. Ze moeten echt mee willen werken, soms zijn ze te druk of juist te lui.

De stevigheid in het beenwerk en in de totale bouw, dus ook een stevige hals en achterhand, het echte Connemara type moet behouden blijven, zodat je ze duidelijk herkent als een Connemara. Ook het fijne karakter moet behouden blijven. Dat klinkt wat tegenstrijdig omdat ze aan heeft gegeven dat moeilijkheden wel eens het karakter zijn bij het ras, maar ze hebben ook een heel fijn en werkwillig karakter en de pony's met een sterk karakter daar moet je de juiste ruiters voor zoeken die gebruik kan maken van dat karakter in de samenwerking tussen ruiters en pony. Een sterk karakter kan tegen je werken, maar ook mee. Zo kan een pony met een sterk karakter altijd alles geven als hij bijvoorbeeld op wedstrijd is, dan gaan ze er gewoon voor.

5.2 Hoe behoud je genetische variatie bij het NCPS?

Om te onderzoeken hoe genetische variatie behouden kan blijven binnen het NCPS hebben interviews plaatsgevonden met verschillende ervaringsdeskundigen. De interviews zijn gehouden met mevr. R. Groen en mevr. M. Bakker (bestuur NCPS), mevr. F. Dröge (hengsten en merrieselectie KWPN), Mevr. R. van Praat (Welsh Stamboek), Dhr. I. Hellinga (KFPS), Dhr. L. Mulchlegel (New Forest stamboek NL), Mevr. I. Kooij (Stoeterij De Leliaard), Dhr. F. Dam (Stal de Haar) en mevr. E. Louw (schrijver en Connemara eigenaar). Daarnaast is een enquête uitgezet via mail naar zeven erkende Connemara fokkers/ hengstenhouders. Uit de enquête bleek dat alle respondenten zich bewust zijn van het belang van genetische variatie in de Nederlandse Connemara populatie. 29% Geeft aan de genetische variatie binnen het NCPS groot genoeg te vinden en denkt dat dit met de huidige hengsten ook te behouden is, terwijl de overige 71% aangeeft dat dit niet het geval is. Allemaal zijn ze wel voorstander van het gebruik van hengsten uit het buitenland voor de Nederlandse fokkerij. 57% vindt dat met lijders van HWSD niet gefokt zou moeten worden en 14% vindt dat ook met dragers van het HWSD gen niet gefokt zou moeten worden.

Figuur 11 Genetische variatie binnen het NCPS

Figuur 12 fokken met HWSD dragers of lijders

Op de vraag hoe genetische variatie behouden kan blijven binnen het NCPS verschillen de partijen van mening zoals ook te zien is in de uitslag van de enquête welke verspreid is onder fokkers/ hengstenhouders.

Mevr. R. Groen en mevr. M. Bakker van het NCPS bestuur geven aan dat bij een gesloten stamboek als dat van de Connemara je al snel het risico loopt dat de genetische variatie te weinig/ smal/ klein is. Het stamboek wordt goed in de gaten gehouden door de RVO aangaande het inteelt percentage vanwege het gesloten stamboek. De Connemara heeft als ras al een smalle basis en stamt af van een aantal hengsten. Wil je fokken met nieuwe bloedlijnen dan is het echt zoeken naar pony's die vrij zijn van die drie lijnen. Op dit moment worden alle hengsten die worden opgenomen in klasse 1 of 2 goedgekeurd voor de dekdienst, ook al is het de 3e, 4e of 5e zoon van een al goedgekeurde hengst, waardoor deze niet bijdraagt aan genetische variatie binnen het ras. Het selecteren wordt gedaan door de hengstenkeuringscommissie op basis van raskenmerken en fundamentele fouten zoals bijvoorbeeld een bokhoef. Veel hengsten zijn familie van elkaar. Het stamboek is op dit moment al bezig hun leden en vooral de fokkers en hengstenhouders te informeren over de smalle genenbasis in Nederland en wat de consequenties daarvan zijn. Echter kan het bestuur hier voorlichting geven maar is de functie verder helaas beperkt. Fokkers begrijpen het wel en snappen dit, tot het om een eigen hengst gaat, want hoe moeilijk is het wanneer je een hele mooie hengst hebt die goed presteert en dan niet opgenomen wordt als er al 4 broers en een vader goedgekeurd zijn.

Door import Connemara 's is de variatie nog groot genoeg in Nederland voor erfelijke ziektes, maar dit moet wel in de gaten gehouden worden en het is belangrijk voorlichting te blijven geven aan fokkers door bijvoorbeeld het houden van fokkerij avonden.

In Nederland waren veel lijders van HWSD en zodra er een test beschikbaar was heeft het stamboek de eigenaren de keuze gegeven alvast te testen, zodat ze zodra het verplicht was hier al aan hadden voldaan, en met het dekseizoen voor de deur kon er beter ingespeeld worden op de HWSD problematiek. Zo was dit in korte tijd onder controle.

Een aantal Nederlandse hengsten zijn geruind omdat ze de N/HWSD status hadden, wat jammer is, omdat juist deze hengsten soms voor nieuwe bloedlijnen hadden kunnen zorgen en vergroting van de genetische variatie.

PSSM 1 en 2 komen zover bekend niet voor binnen het Nederlandse stamboek.

Het is volgens de regelgeving van het CPBS niet mogelijk om pony's op te nemen in het stamboek in klasse 1 of 2 als de ouders opgenomen zijn in klasse 3. Wanneer eigenaren van een pony serieus willen gaan fokken zoeken ze een klasse 2 of liever een klasse 1 merrie. Door deze regeling beperk je eigenlijk de genetische variatie binnen de fokkerij, want een pony met klasse 3 ouders kan wel een enorme ras-typische beweger zijn met goede kwaliteiten terwijl daar naar alle waarschijnlijkheid niet mee gefokt gaat worden omdat ook die nakomelingen niet geregistreerd kunnen worden in klasse 1 of 2 binnen het stamboek.

Volgens Mevr. E. Louw heeft ervaring ons inmiddels geleerd dat er veel ellende kan voortkomen uit het doorfokken op uiterlijke kenmerken of bepaalde bloedlijnen. De dieren krijgen allerlei kwalen zoals HWSD en lijden daardoor pijn, waardoor het welzijn ernstig aangetast wordt. Wordt er in eerste instantie gedacht dat het bij paarden en pony's zo'n vaart niet zal lopen omdat deze worden gefokt op beweging en functionaliteit, niets is minder waar. Hardheid, lange levensduur en karakter wordt niet altijd voldoende meegenomen in fokprogramma's en is soms ondergeschoven aan beweging en springvermogen, waardoor juist binnen een beperkte groep als die van de Connemara populatie erfelijke aandoeningen ontstaan.

Mevr. F. Dröge geeft aan dat bij het KWPN de inteelt en het verwantschap gemonitord wordt en voor de fokkers inzichtelijk wordt gemaakt. Dit zou ook voor een klein stamboek als het NCPS mogelijk kunnen zijn. Elke fokker kan bij zijn merrie zie (via een inteelt- en verwantschapstool) welke percentages inteelt en verwantschap een toekomstig veulen krijgt wanneer ze kiezen voor een bepaalde hengst. Stamboekleden van het KWPN krijgen met regelmaat voorlichting via bijeenkomsten, net als bij het NCPS en door middel van artikelen. Vooral bij de tuigpaarden is genetische variatie binnen het KWPN een groot aandachtspunt. Voorlichting moet bijdragen aan het bewustzijn van de genetische variatie binnen het stamboek en bij de fokkers. Bij de tuigpaarden is het nu (d.m.v. een pilot) mogelijk om na goedkeuring een kruising tussen een rij- en tuigpaard te registreren in de richting tuigpaard en komen ook kruisingen tussen een KWPN hengst en een PRE merrie in het A register om zo de genetische diversiteit te vergroten, echter doordat het NCPS gesloten is blijft dit een lastig verhaal. Binnen het KWPN hebben ze te maken met WFFS (Warmblood Fragile Foal Syndrome) waarbij veulens te vroeg geboren kunnen worden en/ of geboren worden met afwijkingen. De veulens zijn meestal niet levensvatbaar. Alle goedgekeurde en erkende hengsten worden getest en de uitslagen hiervan worden gepubliceerd zodat men net als bij het NCPS met het HWSD gen een weloverwogen keuze kan maken.

Mevr. R, van Praat geeft aan dat ze bij het NWPCS een hengst eigenlijk niet mogen afkeuren als hij gezond is, net als bij het NCPS. Wel verdelen ze de hengsten onder in twee categorieën, namelijk stamboekhengsten en basishengsten. Een stamboekhengst is op een keuring geweest en voorgebracht voor een jury, dit zijn de betere hengsten. Basis hengsten zijn wel veterinaire goedgekeurd net als de stamboekhengsten, maar nooit voorgebracht. De basis bij deze hengsten is wel in orde. Er is veel verwantschap tussen de hengsten, maar de Welsh populatie is zo groot dat er geen problemen zijn door te weinig genetische variatie. De populatie in het Verenigd Koninkrijk is ook groot en hier kunnen ze altijd gebruik van maken. Dit zou voor het NCPS ook echt een uitkomst zijn, misschien is er de mogelijkheid voor het stamboek een hengst aan te schaffen of te leasen voor één of meerdere jaren. Daarnaast is er (meer dan bij de Connemara 's) enorm veel aanvoer vanuit het buitenland wat mede zorgt voor voldoende genetische variatie.

Dhr. I. Hellinga geeft aan dat zo'n 14 veulens per jaar echt wel heel erg weinig is, een zeer laag aantal en daardoor waarschijnlijk ook allemaal aan elkaar verwant. Naar zijn idee is het voor het NCPS belangrijk om bloedlijnen uit het buitenland naar Nederland te halen. Genetische diversiteit zorgt dat de inteelt toename onder de 1% blijft, door diversiteit te behouden krijg je ook minder erfelijke aandoeningen. Het KFPS heeft voor de erfelijke aandoeningen in de Friezen populatie DNA testen ontwikkelt om te kijken welke paarden drager zijn, net als de HWSO testen van het NCPS. Hier kun en moet je in de fokkerij je voordeel mee doen.

Dhr. L. Mulschlegel geeft aan dat ook het NNFPS te maken heeft met een gesloten stamboek en dat dit zeker zo blijft, maar dat er in de basis brede diversiteit en het stamboek kan altijd terug vallen op de pony's in het Verenigd Koninkrijk om de genetische variatie binnen de populatie te bewaken. Hij oppert dat dit misschien ook kansen biedt voor de Nederlandse populatie met pony's vanuit Ierland. Daarnaast is het zo dat wanneer je alleen met N/N dieren fokt je de mogelijkheden enorm beperkt aangezien het gen veel voorkomt. Het gevolg daarvan is dat je de genetische diversiteit kleiner maakt met daarmee als gevolg dat er een kwade mutatie ontstaat. Een goed voorbeeld daarvan is de Fries, daar zijn een aantal meer of minder voorkomende defecten van waterhoofd tot dwerggroei en scheurende aorta's. Wil je een sterk ras dan heb je veel variatie nodig. Alle dragers uitsluiten is in dat opzicht geen goed idee. Verstandig fokken (drager alleen kruisen met n/n partner) is dan het advies. Zo fok je de ziekte er langzaam maar zeker uit, want uit zo'n kruising heb je 50 % N/N. Je kunt natuurlijk wel kiezen voor een N/N volle broer in plaats van een drager broer als beide ongeveer dezelfde eigenschappen bezitten die je zoekt. Maar alle dragers uitsluiten is een doodlopende weg. Je zou denken dat de genetische variatie binnen het stamboek van de Connemara 's in Nederland groot genoeg is omdat het een kleine populatie is, maar de hengsten zijn vrijwel allemaal aan elkaar verwant. Door de weinige variatie aan kleur binnen het Connemara ras is de smalle genetische basis ook duidelijk zichtbaar.

I. Kooij geeft aan dat door het importeren van hengsten en drachtige merries deze genetische variatie behouden kan blijven of verbeterd kan worden. Ook door gebruik te maken van diepvriessperma van buitenlandse hengsten zou dit moeten lukken. Het is wel nodig dat er gelet blijft worden op de genetische diversiteit, maar er worden veel merries uit het buitenland geïmporteerd waardoor je ook weer diversiteit creëert als je de bloedlijnen in de gaten houdt.

Het is ook van belang dat men inzien dat hengsten die drager zijn van het HWSD gen gebruikt kunnen en moeten worden om de genetische variatie zo groot mogelijk te houden. Deze drager hengst moet uiteraard wel gekruist worden met een vrije merrie. Draggers komen weinig tot niet naar de hengstenkeuring en dat is erg jammer. Uiteraard moet je als fokker goed nadenken waar je mee kruist.

Het stamboek zou in het algemeen kunnen adviseren over de smalle genetische basis van de Connemara populatie en waar je op moet letten, maar of merrie eigenaren zich er veel van aantrekken weet ze niet, vaak zien ze op Facebook een pony die ze leuk of lief vinden van een hengst die ze aanspreekt en kiezen ze daarvoor.

Dhr. F. Dam geeft aan dat er maar weinig gefokt wordt in Nederland, maar dat er door de import wel voldoende genetische variatie is. Om genetische variatie te behouden kun je voor hengsten naar het buitenland, daar staan erg goede hengsten. Om de genetische variatie zo optimaal mogelijk te houden zou je sperma in moeten voeren voor de Nederlandse fokkerij, dat gebeurt te weinig. Het meest ideale is dat er voor de Connemara's een spermabank in Nederland komt. Zo kun je ook terug grijpen op pony's die 10 tot 20 jaar geleden gefokt zijn en die passen bij de rasstandaard en wensen voor de toekomstige connemara. Het is als hengstenhouder niet te doen een hengst aan te houden voor 3 dekkingen per jaar. Door een spermabank kun je de fokkerij optimaliseren.

5.3 Hoe kan je (onder de Ierse regels) goede pony's selecteren voor de fokkerij?

De diepte interviews met Mevr. R. Groen en mevr. M. Bakker van het NCPS bestuur, Sheila Ramsay (researcher of Animal Science, Parasitologie en Genetica) Dhr. F. Dam en mevr. I. Kooij (Connemara fokker/ hengstenhouder), mevr. R van Praat en dhr. L. Mulschlegel van de dochterstamboeken NWPCS en het NNFPS, mevr. F. Dröge en dhr. H. Dirksen (KWPN) en dhr. I. Hellinga (directeur KFPS) zijn van belang voor het beantwoorden van deze deelvraag.

Het NCPS bestuur laat weten dat ze omdat ze een dochterstamboek zijn, ze niet altijd kunnen selecteren zoals ze zouden willen. Sinds het fokdoel is opgesteld zijn mensen wel bewuster lijnen aan het uitzetten van waar ze naartoe willen, uniformer, beter en gericht op betere prestaties. Het is belangrijk om de fokkerij zo internationaal mogelijk aan te pakken en elkaar te respecteren. Zo moet de beweging beter in de pony bevestigd worden, maar dit moet wel realistisch zijn, de pony's moeten zich in het robuuste Ierland wel kunnen redden op de rotsachtige bodem. Te lange koot gaat dan niet lukken.

Op dit moment worden alle hengsten die worden opgenomen in klasse 1 of 2 goedgekeurd voor de dekdienst, ook al is het de 3e, 4e of 5e zoon van een al goedgekeurde hengst. Het bestuur geeft aan dat het misschien een idee is voor de toekomst om goedgekeurde hengsten (vrijwillig) ook te keuren op bruikbaarheid zoals bijvoorbeeld door middel van een IBOP (Individueel Bruikbaarheids Onderzoek Paarden). De fokkers bepalen nu wat ze willen fokken binnen de door Ierland opgelegde kaders. Het stamboek heeft een begeleidende rol hierin, ze kunnen advies geven maar hebben weinig invloed wat dat betreft. In Ierland gebruiken ze nu een lineair score systeem, waarschijnlijk is dat ook naar NL komt.

Op de keuring zie je soms smalle Connemara's, maar een smalle pony als 3-jarige kan uitgroeien tot een mooie Connemara die voldoet aan ras-typische kenmerken, deze pony's moet je niet direct afschrijven als zijnde te smal en past niet in het type. Ook hier is er verschil van verwachtingen en wensen. In Nederland zie je (te) veel dikke pony's. In Ierland is er ruiger terrein, ander gras (minder vet) en dunnere pony's, maar wat is wenselijk voor een 3-jarige moet je je dan afvragen.

Het NCPS geeft ook aan dat ze probeert om binnen de rasstandaard ieders mening en keuze te respecteren en dat ze gezamenlijk met de fokkers probeert de goede eigenschappen van de Connemara te behouden en de gezamenlijk geformuleerde verbeterpunten in het fokdoel te realiseren. Het NCPS gaat als bestuur niets voorschrijven of sturen, maar ze stimuleren wel samenwerking en fokken vanuit een gezamenlijk geformuleerde visie waarbij iedereen de accenten kan leggen waar hij of zij enthousiast van wordt. Waarbij de een dan misschien wat meer naar het sporttype zal neigen en de ander naar een stoer en stevig type, maar ze geven aan dat al deze pony's bruikbaar zijn en nodig om goed in evenwicht te blijven. Dit stimuleren gebeurt onder andere door voorlichting van bijvoorbeeld Dhr. J. van der Wal Die een workshop gaf voor geïnteresseerden binnen het NCPS over confirmatie in relatie tot prestatie. Doel van de workshop was om (beginnende) fokkers inzicht te geven in het belang van een goed fundament voor pony's die gebruikt gaan worden als rijdieren. Immers een goed fundament zorgt voor een rijdbare pony die ook fysiek in staat is om zijn werk als rijpony te doen. Het is als het ware de basis die over alle rassen heen in essentie gelijk is, en waar vervolgens het (Connemara)type omheen gebouwd is.

Wel gaat het NCPS bestuur zich verdiepen in aanlegtesten, het bestuur komt hier in de ALV voorjaar 2021 op terug en onderzoekt wat de mogelijkheden zijn.

Tijdens zowel de merrie- als hengsten keuring is er een klinische keuring en wordt er gekeken naar beweging aan de hand. De hengsten hebben als extra onderdeel ook vrij springen. Een door mij gevraagd jurylid wilde helaas geen toelichting geven op het keuren van zowel merries als hengsten, waardoor aangenomen wordt dat wanneer een hengst gezond is en voldoet aan de eisen van de rasstandaard, deze wordt opgenomen in klasse 1 of 2 en wordt goedgekeurd voor de dekdienst.

Mevr. S. Ramsay vindt dat er gekeken moet worden naar de toekomst, waarin de Connemara zou moeten blijven bestaan als goed presterende pony. Er is een tweestrijd gaande tussen Connemara fokkers en liefhebbers van de "in hand" pony's, dus pony's die aan de hand een show lopen, tegen de pony's met meer presterend vermogen, die in de sport lopen.

Landen buiten Ierland die Connemara 's fokken, hebben deze verdeeldheid minder, zij fokken meer gericht op gebruikspany's. In Ierland heeft een zeer groot deel van de fokdieren (merries en hengsten) nooit een zadel op de rug gehad.

Willen we goede pony's selecteren voor de fokkerij, gericht op de toekomstige sportpony, dan moet gekeken worden naar het geheel. Het komt te vaak voor dat een pony er van opzij mooi uitziet, maar wanneer je deze in beweging van achter of voor bekijkt, de beweging echt slecht te noemen is. Het beste zou zijn een soortgelijk systeem in te stellen als het KWPN-systeem (lineair scoresysteem). Ramsay adviseert echter om de verrichtingsonderzoeken of aanleg testen pas te laten plaats vinden wanneer een pony minimaal 4 jaar is.

Naar haar idee wordt de situatie rondom HWSD niet serieus genoeg genomen (zie ook haar onderzoek in bijlage 7) en wordt het verlies van de genetische diversiteit binnen de populatie genegeerd. HWSD is goed te controleren, maar ze ziet de volgende problemen al dichterbij komen die veel moeilijker te bedwingen zijn zoals PSSM1 en PSSM2

Mevr. I. Kooij vindt dat er geen belemmeringen zijn door het volgen van de Ierse regels. In 2013 is het hele reglement van het NCPS aangepast aan de regelgeving van het CPBS, wel geeft ze aan dat de Ieren bezig zijn met het opstellen van een nieuw fokbeleid en ze is benieuwd wat daar uit voort komt. Daarnaast zegt ze dat het van groot belang is goed te blijven jureren op keuringen. Het goedkeuren van alle gezonde hengsten die voldoen aan de rasstandaard van de Connemara lijkt geen goede zaak. Een goedgekeurde hengst moet voldoen aan bepaalde voorwaarden en moet extra goed zijn wil hij goedgekeurd worden voor de dekdienst. Door goed te jureren op een keuring plaats je hengsten in klasse 1 of 2, maar een minder goede hengst moet in klasse 3 geplaatst kunnen worden en dus niet goed genoeg bevonden worden voor de dekdienst.

Het invoeren van een verrichtingsonderzoek kun je vanwege de beperkte omvang van het stamboek en het kleine aantal dekkingen dat een hengst heeft per jaar naar haar idee niet eisen van de hengstenhouder. Zij meent zich te herinneren dat vroeger al eens zo iets werd aangeboden, maar dat het toen moeilijk was om ruiters te vinden die de pony's konden rijden, aangespannen was toen ook een optie, dat zou nu dan weer moeten. Ze vermoed en ze spreekt als hengstenhouder dat men de extra moeite en kosten er niet in willen steken vanwege de weinige dekkingen per jaar, al snapt ze dat het voor de merrie eigenaren meer inzicht geeft in de kwaliteiten van een hengst en die informatie gebruikt kan worden voor een weloverwogen keuze voor een hengst.

Dhr. L. Mulschlegel (New Forest stamboek NL) vindt het bijzonder dat alle hengsten worden goedgekeurd zonder verrichtingsonderzoek, hierin loopt het stamboek enorm achter. Het New Forest stamboek, maar ook het Welsh en NRPS stamboek hebben verrichtingsonderzoeken voor de hengsten en zelfs voor merries.

Het NNFPS is een dochter stamboek van het NFPB&CS in het Verenigd Koninkrijk, maar als dochterstamboek mag je een verrichtingsonderzoek instellen. Wanneer bij de NNFPS een hengst wordt goedgekeurd wordt deze een F hengst, wat inhoudt dat hij goedgekeurd is op gezondheid en exterieur. Wanneer de hengst het verrichtingsonderzoek met goed gevolg heeft afgelegd is hij volledig goedgekeurd en krijgt hij een extra predicaat. Zo zou het ook binnen het CPBS gerealiseerd kunnen worden. Het NNFPS stamboek werkt al 50 jaar volgens deze methode. Het NCPS zou eenvoudig aan kunnen sluiten bij de verrichtingsonderzoeken van het NRPS of Welsh stamboek, waarbij ze 3x ten tonele voor de jury moeten verschijnen voor zowel springen als dressuur. Zo komt direct het ras meer voor het licht wat erg goed is aangezien het een perfecte kinder-/ rij – en sport pony is. De rasbeschrijving van de Connemara is erg summier, dit moet uitgebreider, zodat er betere richtlijnen zijn om op te selecteren.

Mevr. R. van Praat vindt dat je ook onder de Ierse regels als stamboek veel mogelijkheden hebt. Erkenning van het NWPCS hangt vast aan het moederstamboek in het Verenigd Koninkrijk en we moeten ook hun regels volgen, maar wel hebben we onze eigen regels eraan toegevoegd zoals keuringen, die kennen ze daar niet en ook de primeringen en het toekennen van predikaten is in het Verenigd Koninkrijk onbekend. Daar wijken we al van het moederstamboek af. Naast de regels die het NWPCS dient te volgen, voegen ze eigen regels toe en hebben ze een eigen interpretatie van de regels. Het NWPCS heeft een fok technische commissie die het hoofdbestuur aanstuurt en deze stuurt de jury aan welke de stamboek hengsten selecteert. Het ras profileert altijd boven beweging. Beweging kun je er in fokken, maar wanneer je het ras-type kwijt raakt, dan krijg je dat niet meer terug. De Welsh raspony wordt alleen aan de hand getoond op de keuring, de NWR gaat ook aan de langeerlijn en doet mee met het (verkort) verrichtingsonderzoek. Ze tonen zich 3x onder het zadel en een examen, verspreid over een aantal weken. Een verrichtingsonderzoek heeft zeker meerwaarde, aan de hand kan een pony super bewegen, maar onder het zadel kan dat enorm tegen vallen of andersom. Belangrijk is dat een jury moet beoordelen naar de richtlijnen van het stamboek en het fokprogramma en dit mag geen eigen interpretatie zijn of voorkeur van de jury.

Daarnaast is het van belang de raskenmerken duidelijk te omschrijven, van Praat geeft aan dat dit bij het NCPS te summier is. "Voldoende lengte in de nek" is niet hetzelfde als voldoende lengte in de hals en dat wordt waarschijnlijk bedoeld. De nek is alleen het stukje achter de oren. Het is nu echt te summier omschreven. Hetzelfde geldt voor de achterbenen. Wat wil je daarmee, moeten deze goed onder de massa geplaatst zijn of niet? Het moet veel beter omschreven worden en van Praat geeft aan hier het NCPS graag mee te willen helpen, ze wil graag eens van gedachten wisselen om dit beter te beschrijven waardoor je beter pony's kunt selecteren.

Dhr. F. Dam vindt dat je goede pony's kunt selecteren door het creëren van een spermabank, daar begint het. Goed presterende hengsten, daar gebruik je sperma van. Daarnaast selecteer je door het organiseren van keuringen en er zou voor de hengsten en merries een verrichtingsonderzoek plaats moeten vinden. In Duitsland doen ze dat ook en dat voorbeeld zouden ze hier kunnen volgen. Om het helemaal goed te doen zou je eigenlijk moeten kijken naar afstammelingen, maar in Nederland is dat erg moeilijk omdat er maar zo weinig zijn. Het zou goed zijn hierin meer samen te werken met de buurlanden België en Duitsland. Als we een bepaalde richting binnen de fokkerij aan willen geven, moeten we dat samen doen.

Dat elke gezonde hengst die past binnen de rasstandaard in principe wordt goedgekeurd is ook geen goede zaak. Je moet serieus fokken, goed kijken naar karakter. Daar zou veel meer aandacht aan besteed moeten worden, er wordt nu te veel ingezet op sport waardoor je soms hete pony's krijgt. De fokdieren moeten ook vaker in beeld komen dan één keer voor een jury. Eventueel zou het NCPS hierin mee kunnen gaan met een ander stamboek en de verrichtingsonderzoeken, maar dat moet je wel durven.

Dhr. I. Hellinga vraagt zich af of je met zo'n kleine populatie als in Nederland wel moet selecteren. Naar zijn idee zou er in Ierland al geselecteerd moeten worden en kijken wat op basis van het fokdoel van het NCPS geschikte hengsten zijn, die je ook op basis van de bloedlijnen niet in Nederland ziet.

Op een keuring worden pony's aan de hand laten zien tijdens de jurering. Bewegen aan de hand is belangrijk, maar belast bewegen is ook belangrijk, met alleen aan de hand kom je er niet. Je moet wel goed weten waar je op wilt selecteren. Ook het goed uitschrijven van het fokdoel is belangrijk, maar ook je selectie criteria, schrijf uit hoe je wilt selecteren, je moet het ook kunnen meten. Je kunt vanwege de kleine populatie geen fokwaarde vastleggen door de weinige nakomelingen, maar belangrijk is wel om een inteelt % vast te leggen, juist met zo'n kleine populatie. En neem het lineair scoren van Ierland over, je hebt dan in ieder geval iets.

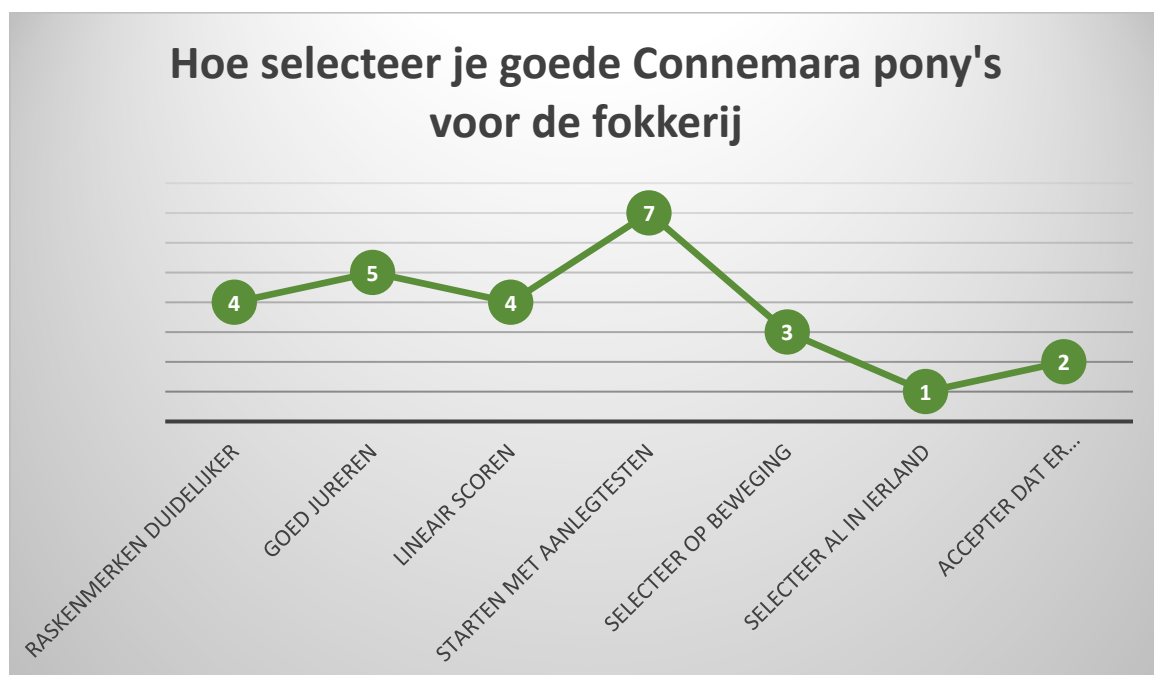
Het KFPS selecteert op exterieur kenmerken, raskenmerken zoals kleur, behang, halsvorm, maar ook op functionele kenmerken zoals levensduur, goed beenwerk en een goede rug. Exterieur zegt ook al iets over de sportaanleg, KFPS gaat naar minder zwaar, lang benig en lang gelijnder. Er wordt ook gekeken naar het gebruiksdoel zoals dressuur of aangespannen, hierop wordt geselecteerd bij de aanlegtesten. Daarnaast is vooral het karakter belangrijk. Het paard moet bewerkbaar zijn, braaf en betrouwbaar, hier wordt ook tijdens de aanlegtesten op gelet. Uiteraard wordt er ook naar de gezondheid gekeken.

Mevr. F. Dröge geeft aan dat het invoeren van een lineair scoresysteem goed kan werken. Wanneer het KWPN paarden beoordeeld op de hengsten- of merrie keuring wordt er gebruik gemaakt van het lineair scoreformulier. Dit formulier bestaat uit twee delen, in de praktijk ook wel aangeduid als de 'onderbalk' en de 'bovenbalk'. De onderbalk omvat een groot aantal exterieur- en bewegingskenmerken, waarmee een gedetailleerde beschrijving van het paard kan worden weergegeven. Pas nadat ieder afzonderlijk kenmerk is geobserveerd en beschreven in de onderbalk, volgt de waardering van het paard als totaal. Deze komt tot uitdrukking in de bovenbalk, waar punten voor het totale exterieur en de verschillende bewegingen worden gegeven. Lineair scoren betekent in dit geval dat ieder afzonderlijk paard op alle relevante kenmerken, die in de keuringsstandaard aan de orde komen, wordt vergeleken met het gemiddelde van de KWPN-paardenpopulatie in de betreffende fokrichting. Dit zelfde systeem zou heel goed toepasbaar gemaakt kunnen worden op de Connemara pony. Het lijkt een goed idee om Ierland hierin te gaan volgen. De kenmerken op het formulier hebben betrekking op het exterieur en de bewegingen van een paard. Per kenmerk wordt aangegeven of het paard gelijk is aan de grote groep rondom het gemiddelde of dat het daarbuiten valt en zo ja: in welke mate. Dit heeft dan nog niets te maken met waarden, de jury beperkt zich in deze fase tot het constateren en beschrijven van exterieur- en bewegingskenmerken. Naast deze kenmerken zijn er extra vakjes die een inspecteur aan kan kruisen als het paard een gebrek of afwijking vertoont, of als er een opmerking bij het betreffende onderdeel gemaakt moet worden. Voorbeelden hiervan zijn een onderbeet, ongelijke hoeven of een ramshoofd. Nadat alle kenmerken op het scoreformulier zijn ingevuld gaan de juryleden de waarderingscijfers bepalen. Op dit moment zal de jury een waardering hangen aan hetgeen zij in het scoren van de kenmerken hebben geconstateerd. Hierbij worden (afhankelijk van de fokrichting) cijfers gegeven voor de hoofdkenmerken exterieur, beweging en springen. Voor de bewegingen krijgt het paard naast een totaalcijfer ook aparte cijfers voor stap, draf, galop en houding. Iedere merriehouder ontvangt na het keuren een exemplaar van het ingevulde lineair scoreformulier. En hoewel het merendeel van merrie eigenaren prima weet wat de sterke en minder sterke punten van zijn pony zijn, is de onafhankelijke beoordeling van een deskundige vaak een goed hulpmiddel voor wie verder wil in de fokkerij.

Met een overzichtelijke beschrijving van alle kenmerken van een merrie, kan de eigenaar gericht op zoek naar een geschikte hengst om bepaalde kenmerken van zijn merrie te compenseren of juist te versterken.

Dhr. H. Dirksen geeft aan dat het een aanrader is om dicht bij het fokdoel te selecteren. Als je vooruit wilt in de fokkerij (sport) zul je onder het zadel moeten testen en selecteren. Wanneer men toekomstgericht bezig is zul je merken dat dit steeds belangrijker wordt. Het belangrijkste om op te selecteren lijken rijdbaarheid en instelling. Wanneer je aanlegtesten in wilt voeren kun je beoordelen op de gangen stap, draf, galop en op souplesse, houding en balans, rijdbaarheid en aanleg. Men moet streng selecteren op een functioneel exterieur en aanleg voor de sport.

Tijdens de interviews bleek dat er een aantal punten naar boven kwamen waarmee je goede pony's voor de fokkerij kunt selecteren, welke weergegeven zijn in figuur 13, te weten: raskenmerken duidelijker beschrijven, zorgen voor goede jurering, gebruik maken van een lineair score formulier, starten met een aanlegtest, selecteren op beweging, accepteren dat er verschillende type Connemara pony's zijn. In onderstaand figuur wordt weergegeven hoeveel van de in totaal 10 geïnterviewden naast die van het NCPS bestuur, bepaalde punten belangrijk vinden voor een goede selectie.

Figuur 13 Selectiecriteria

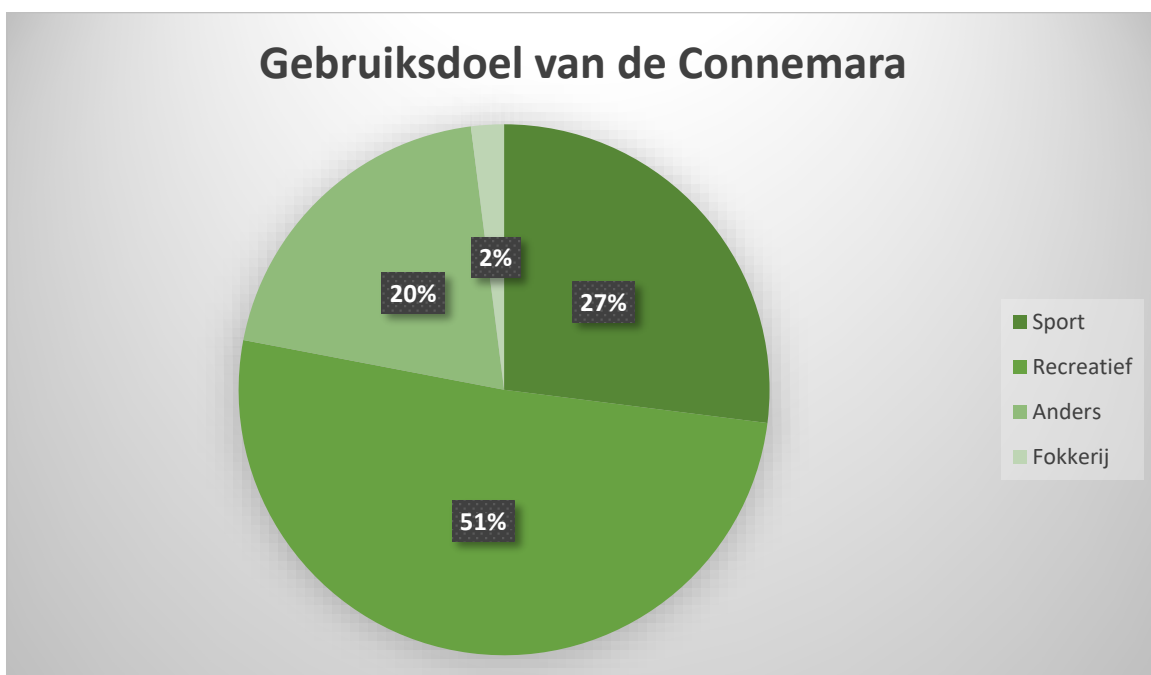
Tijdens de interviews bleek dat de meerderheid van de geïnterviewden het met elkaar eens was dat de beschrijving van de rasstandaard van de Connemara in het reglement en fokprogramma te summier is. Ter vergelijking is in bijlage 14 een tabel toegevoegd met de beschrijving van de Connemara pony versus die van het KWPN paard (Kampman, 2019). Sinds 2006 hanteert het KWPN twee specialisaties. De paarden worden beoordeeld als dressuurpaard of springpaard.

Tevens is in bijlage 15 het lineair scoreformulier van het KWPN toegevoegd om meer duidelijkheid te verschaffen en inzicht te geven omtrent de selectiecriteria.

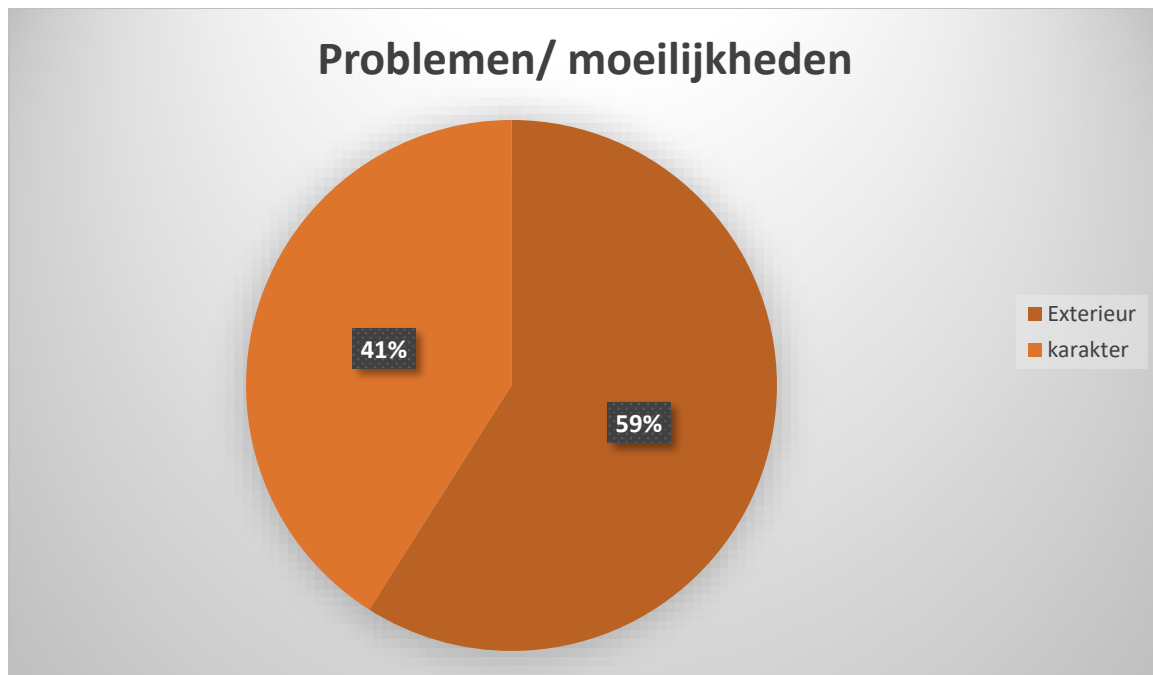
5.4 Wat is het effect van de Nederlandse Connemara fokkerij op de gebruiksgerichtheid van de pony?

In figuur 14 is weergegeven dat van de respondenten van de enquête 27% de Connemara uitbrengt in de sport en 51% recreatief rijdt.

Op de vraag of de ruiters wel eens tegen problemen en/ of moeilijkheden aanlopen die te maken hebben met de bouw en/ of het karakter van de pony geeft 71% aan wel eens tegen problemen en/ of moeilijkheden aan te lopen, waarbij 59% aangeeft dat dit te maken heeft met de bouw van de pony en 41% aangeeft dat dit te maken heeft met het karakter van de pony. Uit de enquête blijkt dat het effect van de Nederlandse Connemara fokkerij is, dat de meeste pony's gebruikt worden voor recreatieve doeleinden, maar is dit ook het gewenste effect van de fokkerij? Om die reden is de vraag ook aan bod gekomen tijdens de diepte interviews met dhr. F. Dam, mevr. S. Conlon, mevr. R. van Praat, dhr. I. Hellinga, dhr. L. Mulschlegel, mevr. I. Kooij, dhr. H. Dirksen, mevr. R. Groen en mevr. M. Bakker

Figuur 14 Gebruiksdoel Connemara pony

Figuur 15 Problemen of moeilijkheden

Dhr. F. Dam vindt dat er momenteel te veel wordt ingezet op de sportpony en te weinig gekeken wordt naar karakter, terwijl dat volgens hem het alle belangrijkste is. Raken we datgene wat de Connemara zo geliefd en geschikt maakt ook als gezinspony niet te veel kwijt, door te veel de focus op sport te leggen. Er moet altijd gekeken worden naar exterieur en het type van de Connemara. Fokken moet serieus gebeuren, er zijn veel mensen die wel eens een veulentje willen, de taak van het stamboek is advies te geven aangaande de hengstenkeuze. Belangrijk is dan ook dat zoveel mogelijk gegevens van de hengsten openbaar zijn zoals HWS status, vosfactor, verdunningsfactor, bokhoef, etc. Op die manier kun je het opgestelde fokdoel volgen en fokken voor de toekomstige sportpony met behoud van ras-typische kenmerken zoals de robuuste bouw, maar ook een goed karakter. Het effect van de Nederlandse fokkerij zou veel groter kunnen zijn wanneer de pony's meer uitgebracht worden in de sport en waar ook de hengsten zich meer zouden laten zien. Nu zijn het veelal recreatie pony's.

Ook Mevr. S. Conlon vindt dat er momenteel te veel wordt ingezet op de sportpony. Bij het fokken van de meer typische sportpony's zit vaak te veel bloed, dit door de Arabieren en volbloeden waarmee jaren geleden gekruist is waardoor kwaliteit naar beneden gegaan is. Dat is al generaties terug gebeurt, de traditionele Connemara van 50 jaar geleden was heel sterk, breed gebouwd met stevige benen goede botten maar niet heel groot, tot maximaal 1,48. Ze waren veelzijdig en konden voor alles gebruikt worden, het waren werkwillige en makkelijke pony's zoals een pony hoort te zijn. De pony's van deze generatie zijn te licht, minder sterk en verfijnde pony's. Ze hebben dunne benen en een fijn gebouwd lijf, waardoor ze wel goed zijn om te presteren in de sport maar de ras-typische kwaliteiten die ook heel belangrijk zijn lijken verloren te gaan. Ze zijn met het fokken meer voor hoogte gegaan omdat hier vraag naar was. Nadeel van deze pony's is dat ze lastiger te rijden en nerveuzer zijn. Een aantal fokkers in Ierland is nu bewust bezig te fokken met oudere hengsten en nakomelingen van deze hengsten om de kwaliteiten van de Connemara terug te brengen in het ras met behoud van de ras-typische kenmerken en dit zou voor Nederlandse fokkers ook een goede optie moeten zijn.

Er moet een keuze gemaakt worden door de fokkers in Nederland. Gaan ze voor de kleinere en stevigere pony's die echter om in de sport uit te brengen wat lastiger zijn vanwege hun bouw, of gaan de fokkers voor een (iets) luxere pony die voor de sport meer geschikt is. De fokkers moeten zich te allen tijde bewust zijn van belangrijke ras kenmerken die ze moeten behouden zoals het werkwillige karakter, dat moet echt bewaard blijven.

Mevr. R. Groen en mevr. M. Bakker vinden het interessant om advies in te winnen bij het Centrum voor Genetische bronnen Nederland (CGN) en te onderzoeken in hoeverre het stamboek profijt zou kunnen hebben van een samenwerking. Het stamboek is op dit moment bezig hun leden en vooral de fokkers en hengstenhouders te informeren over de smalle genenbasis in Nederland en wat de consequenties daarvan zijn.

Het is misschien een idee voor de toekomst om goedgekeurde hengsten (vrijwillig) ook te keuren op bruikbaarheid zoals bijvoorbeeld door middel van een IBOP (Individueel Bruikbaarheids Onderzoek Paarden). In Ierland gebruiken ze nu een lineair score systeem en het is waarschijnlijk dat dit ook naar Nederland komt. Het bestuur gaat in ieder geval onderzoeken wat de mogelijkheden zijn betreffende aanlegtesten.

De Nederlandse fokkers bepalen nu wat ze willen fokken binnen de door Ierland opgelegde kaders. Het stamboek heeft een begeleidende rol hierin, ze kunnen advies geven maar heeft weinig invloed wat dat betreft. Het gaat echt om wat de fokker wil en welke vraag is er vanuit de markt. In het Nederlandse stamboek zijn nog moeilijk patronen te ontdekken in de fok omdat het een klein stamboek is en sommige hengsten maar twee dekkingen hebben per jaar, waardoor er te weinig nakomelingen zijn om resultaten te zien. De rijdbaarheid die ze willen zien binnen het stamboekbestuur veranderd niet het type, want de massa moet behouden blijven. Beweging erin fokken en vasthouden is heel moeilijk. Een hengst kan een goede beweger zijn, maar wanneer hij dit alleen doorgeeft wanneer de merrie ook een goede beweger is vererfd dit meestal niet en is het vaak een toevalstreffer. Onderzoek wijst uit dat 16% van de pony's die meedoen aan het EK Connemara 's zijn of Connemara kruislingen, dat is in vergelijking met andere rassen een hoog percentage en hier zouden we binnen de fokkerij op in moeten spelen. Het streven is naar het fokken van performance pony's en geen show pony's, wel "bone" houden, dus breed gebouwd en stevige benen.

Vorig jaar zijn er heel veel pony's geïmporteerd en ze hebben het idee dat de vraag en belangstelling toeneemt. Mensen die goede bruikbare pony's fokken of importeren zijn belangrijk. Goed en bruikbaar moet dan echt wel het belangrijkste uitgangspunt zijn en, wat mevr. Bakker en mevr. Groen betreft, moeten de pony's ook geschikt zijn voor jonge kinderen.

Mevr. R. van praag vindt dat het NCPS door vast te houden aan de Ierse regelgeving zonder eigen interpretatie, ze zichzelf beperkingen oplegt als stamboek en naar de fokkers toe. In Nederland kijk je toch anders tegen de pony's aan dan in Ierland.

Door de minimale beschrijving van de ras kenmerken is niet echt duidelijk waar het NCPS binnen de fokkerij naartoe wil. Dit geeft onduidelijkheid af richting fokkers omdat de beschrijving veel ruimte over laat voor eigen interpretatie. Je wilt toch het ras-type behouden en bepaalde punten verbeteren. Daarnaast is het jammer dat de Connemara weinig in de sport te zien is, hier zou meer op ingezet kunnen worden binnen de fokkerij.

Dhr. I. Hellinga vindt dat Connemara pony's wel goed presteren op het EK en dat het voor de Nederlandse fokkerij een gemiste kans is om zich niet te richten op de sport. Het NCPS moet dan wel goed weten waar ze op wil selecteren. Ze moeten het fokdoel goed uitschrijven, maar ook de selectie criteria, ze moeten uitschrijven hoe ze willen selecteren, je moet het ook kunnen meten. Het is jammer dat veel Connemara 's nu worden gebruikt voor recreatie terwijl ze meer potentie hebben.

Dhr. L. Mulschlegel vindt dat er meer gekeken zou moeten worden naar welke hengsten goed presteren in de sport. Zo loopt in Frankrijk de Connemara hengst Dexter Leam Pondi, een absolute topper die zijn eigenschappen excellent heeft doorgegeven en een lange lijst van top nakomelingen heeft die in de sport en fokkerij internationaal actief zijn. Probeer binnen de fokkerij meer te richten op een pony die aan de eisen van de moderne sportpony voldoet. Door hengsten niet in de sport uit te laten komen en ze geen verrichtingsonderzoek te laten lopen weet je te weinig van de hengsten om er gericht mee te gaan fokken.

Dhr. H. Dirksen geeft aan dat wanneer je voor de sport wilt fokken, zoals beschreven in het fokdoel, je korter bij je fokdoel moet selecteren. Dat zal zijn onder het zadel, met een aanlegtest of de sport. Als je korter bij de sport selecteert, zul je misschien je type iets bij moeten stellen. De sport bepaalt tegenwoordig het exterieur. Hoe beter een paard-pony gebouwd is qua exterieur, hoe makkelijk hij zal functioneren onder het zadel.

Mevr. I. Kooij geeft aan dat we in Nederland zo klein zijn op de gehele populatie waardoor de Nederlandse fokkers eigenlijk te klein zijn om een stempel te drukken op de fokkerij. Nederland is ook te nauw verweven met Ierland, doordat veel pony's in Nederland, Ierse ouders hebben. Een aantal Nederlands Connemara 's doen het heel goed in de sport, maar vaak hebben deze Ierse ouders.

5.5 Welk beleid moet het NCPS voeren om het ras te optimaliseren?

Het is van belang inzicht te krijgen in het beleid welke het NCPS moet gaan voeren om het ras te optimaliseren en om een pony te fokken die aan de eisen van de moderne sportpony voldoet. Om die reden wordt er een kwalitatief onderzoek uitgevoerd door middel van diepte interviews met specialisten uit verschillende stamboeken.

Deze diepte interviews vinden plaats met mevr. F. Dröge inspecteur hengsten- en merrie selectie KWPN, mevr. Van Praat, hoofdbestuurslid van het NWPCS, dhr. Mulschlegel, lid van de fokraad van het NNFPS en de fokkers en hengstenhouders dhr. F. Dam en mevr. I. Kooij. Daarnaast hebben ook diepte interviews plaatsgevonden met mevr. R. Groen en mevr. M. Bakker, voorzitter en bestuurslid van het NCPS waarbij ze de visie van het NCPS uiteen. De resultaten van deze diepte interviews worden door middel van een beschrijvende analyse verwerkt in dit afstudeerwerkstuk. De validiteit wordt gewaarborgd doordat er gesproken wordt met specialisten die kennis van zaken hebben.

Dhr. L. Mulschlegel vindt dat hengsten sowieso veel meer op de voorgrond moeten treden door de wedstrijdsport in te gaan. In Frankrijk lopen de Connemara hengsten mee in een bepaald aantal wedstrijden waarvoor ze punten krijgen welke vermeld worden bij de betreffende hengst zodat duidelijk is wat de capaciteit (sport) van de hengst is.

Het NNFPS probeert een pony te fokken die aan de eisen van de moderne sportpony voldoet. Het merendeel van de hengsten loopt Z met 8 jaar. Bij de NNFPS moeten de hengsten in de sport worden uitgebracht.

Verder is het van belang in ieder geval alle hengsten te laten testen op HWSD binnen het stamboek, zowel in Nederland (dochterstamboek) als in het moederstamboek Ierland, waarna de resultaten zichtbaar moeten zijn voor iedereen.

Het is verbazingwekkend dat de Connemara fokkerij in Nederland op een laag pitje staat. Het ras wordt in Frankrijk veel meer gewaardeerd en veel uitgebracht in de sport. Het is erg jammer dat dit in Nederland niet gebeurt, want het zijn fijne en gezonde pony's. Er zit zeker potentie in voor het stamboek. Er is veel vraag naar goede en bruikbare kinderpony's. Bij de New Forest is de vraag groter dan het aanbod.

De pony's hebben een goede stokmaat en kunnen prima dienen als sport en kinderpony, ook wat betreft hun karakter. Dressuurmatig zijn ze niet voordelig gebouwd. De laag aangezette hals en de horizontale bouw zorgen voor beperkingen in de beweging. NNFPS is hierop gaan selecteren en het NCPS zou hier ook meer mee kunnen doen. Advies is om zeker een verrichtingsonderzoek in te stellen.

Dhr. F. Dam vindt dat er winst valt te behalen wanneer sperma geïmporteerd wordt van goede Connemara hengsten en hiervoor een spermapank wordt opgericht waarbij de kosten niet te hoog zijn. Belangrijk is dat over de hengsten waarvan het sperma beschikbaar is zoveel mogelijk informatie openbaar is zodat je precies weet welke hengst de beste keuze zou zijn voor jou merrie.

Mevr. R. van Praat geeft aan dat het belangrijk is om mensen enthousiast te krijgen voor het ras. Fokaantallen moeten omhoog, de hengstenpopulatie moet groter en daarbij moet goed gekeken worden naar de bloedverwantschap tussen de hengsten, zorg voor voldoende genetische variatie.

Promoten van het ras kan veel meer via sociale media, bladen (vak), horse event etc. het ras moet veel meer bekendheid krijgen zodat de populatie in Nederland groter wordt.

Het stamboek zou kunnen kijken naar een goede hengst uit Ierland om die naar Nederland te halen voor de dekdienst, desnoods voor enkele seizoenen of aanschaffen met een aantal personen. En dan een hengst die niet verwant is met de hengsten in Nederland.

De populatie in Nederland van de connemara is heel klein en dat is een groot probleem

Mevr. I. Kooij wil meegeven dat er strenger gejureerd mag worden op keuringen voor zowel de hengsten als de merries. De rasstandaard vindt zij goed beschreven, maar het blijft een persoonlijke interpretatie. Als je weet welke punten je beoordelen moet als jury en je kent het ras dan is het goed te doen. Je moet wel het beeld van een typische connemara erbij houden om te kunnen selecteren.

Het invoeren van een lineair score formulier kan wel helpen want je bekijkt de gehele pony en de kans dat je onder de indruk bent van de uitstraling van de pony en je op basis daarvan je keuringsrapport opstelt is minder groot. Je moet wel in de gaten houden dat je dan niet fixeert op de minder goede punten, maar het zal zeker helpen om bewuster bij alles stil te staan.

Mevr. F. Dröge geeft aan dat het belangrijk is om goed te zorgen dat juryleden precies weten wat ze moeten beoordelen en wat bijvoorbeeld enige lengte in de achterhand is zoals beschreven staat in de rasstandaard. Het is belangrijk om te kijken welke punten in het exterieur en de beweging wenselijk zijn en dit in de beoordeling/beschrijving naar voren te laten komen. Het is belangrijk om als stamboek goed te onderzoeken welke punten in het exterieur er nu voor zorgen dat de beweging niet is zoals het stamboek deze naar de toekomst toe wil hebben. Maak hierin de keuzes of een aanpassing van deze kenmerken wenselijk/passend is in de kenmerkende uitstraling van een Connemara. Indien dit geen problemen oplevert dan zou op deze kenmerken duidelijker geselecteerd kunnen worden, maar vooral duidelijk informeren. Dus welke hengst heeft er bijvoorbeeld lengte of een schuine schouder en kan dan voor de merrie houder een verbetering opleveren op zijn merrie, dit kan ertoe bijdragen dat er bewustere keuzes gemaakt kunnen worden waardoor de Connemara in zijn geheel verbeterd.

Mevr. R. Groen en mevr. M. Bakker geven aan dat het belangrijk is gesprek aan te gaan met de leren, want om genetische variatie te behouden is import noodzakelijk, waardoor ook de leren moeten weten wat men in Nederland voor eisen stelt aan de Connemara, kort gezegd, wat wil men verbeteren en wat wil men behouden.

Het NCPS bestuur vindt het belangrijk het ras te promoten met zo breed mogelijk draagvlak. Maar raspromotie is lastig. Eigenlijk moet het ras zichzelf promoten door bruikbaarheid en goede prestaties. Als gebruikers dat vinden komt er meer vraag, komen er grotere aantallen en gaan ze meer opvallen en een plek innemen in de ponysport of bij de mensen die de veelzijdigheid, bruikbaarheid en het formaat kunnen waarderen.

Het NCPS heeft jaren ter promotie op de Farm en Countryshow gestaan, shows gegeven en een demoteam opgezet. Het was moeilijk om daar steeds weer animo en vrijwilligers voor te vinden en het was onduidelijk of dat veel opleverde. Echter zijn afgelopen jaar veel pony's geïmporteerd en het NCPS bestuur heeft het idee dat de vraag en belangstelling toeneemt. Draagvlak creëren probeert het bestuur door binnen de rasstandaard ieders mening en keuze te respecteren en gezamenlijk te proberen de goede eigenschappen van de pony te behouden en de gezamenlijk geformuleerde verbeterpunten te realiseren.

Als bestuur stimuleren ze samenwerking en fokken vanuit een gezamenlijk geformuleerde visie waarbij iedereen de accenten kan leggen waar hij of zij enthousiast van wordt.

De een zal dan misschien wat meer naar het sporttype neigen de ander naar een stoer en stevig type. Al deze pony's zijn bruikbaar en nodig om goed in evenwicht te blijven. Er is steeds meer aandacht voor beweging en rijdbaarheid van de Connemara en in Ierland meer aandacht voor de sport.

Het stamboek heeft mensen nodig die het ras promoten in de sport, pony's rijden voor anderen en/ of goede pony's importeren. Het ras moet zeker in de sport meer gepromoot worden

Het stamboek heeft het fokbeleid gericht op het (toekomstig) inteelt probleem. Op dit moment is de problematiek nog niet aanwezig vanwege het grote aantal geïmporteerde merries. Het Centrum voor Genetische bronnen Nederland (CGN) werkt op dit moment niet samen met het NCPS en geven (nog) geen advies over de fokkerij, met name over inteelt problematiek. Het is volgens het NCPS bestuur wel interessant om advies in te winnen bij het CGN en te onderzoeken in hoeverre het stamboek profijt zou kunnen hebben van een samenwerking.

Het bestuur gaat zich ook verdiepen in aanlegtesten en komt hier in de ALV 2021 op terug. Het bestuur onderzoekt wat de mogelijkheden zijn.

6. Discussie

Het doel van het onderzoek was om in beeld te krijgen hoe je de prestaties en de rijdbaarheid van de Connemara pony kunt verbeteren binnen het Nederlandse stamboek, zodat je een goede allround gebruikspont hebt, die ook in de sport goed kan presteren. Om uiteindelijk een advies te kunnen schrijven voor het Nederlandse Connemara Stamboek zodat deze specifiekere kennis kan leveren aan leden van het stamboek en de vergaarde kennis op een meer toereikende manier aan kan bieden aan fokkers en eigenaren van de Connemara pony. Dit zodat er bewustere keuzes gemaakt kunnen worden om het ras voor de toekomst te kunnen behouden, ook voor de sport.

De volgende onderzoeksvraag is opgesteld om het onderzoek te kunnen leiden: “Hoe optimaliseer je Nederlandse Connemara pony met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken?” Om antwoord te krijgen op deze hoofdvraag zijn de belangrijkste resultaten per deelvraag hieronder opgesteld.

Verbeteren van pony's gebeurt door het veranderen van hun genetische aanleg voor belangrijke eigenschappen. Deze eigenschappen worden bepaald door de eisen en wensen van de samenleving die in de tijd kunnen veranderen. Wil je een pony fokken die aan de eisen van de moderne sportpony voldoet dan heeft de Nederlandse Connemara pony bepaalde kenmerken en eigenschappen die geoptimaliseerd moeten worden. Of zoals het fokdoel beschrijft “een pony voort te brengen die in staat is te excelleren in een breed aantal sportdisciplines en die onder het zadel geschikt is voor een groot scala aan ruiters van kind tot volwassene”. Het is verplicht het fokdoel jaarlijks te evalueren en belangrijk deze kritisch te beoordelen aan de hand van behaalde resultaten, wat kan leiden tot een heroverweging van het fokdoel.

Het merendeel van de eigenaren en/ of ruiters van een Connemara is zeer te spreken over het plezierige karakter als eigenschap van de pony, maar hier zou binnen de fokkerij wel aandacht aan besteed moeten worden. Een nerveuze Connemara, zoals deze toch vaker te zien is, past niet binnen de rasbeschrijving en is minder geschikt als gezinspony, waardoor het fokdoel enigszins in het gedrang komt. Kenmerkend voor het ras zijn de vrij korte benen en rug en de robuuste bouw, wat bij een groot deel van de pony's zorgt voor een beperkte ruimte in de beweging. Door specifiekere selectie (dichter bij het fokdoel) zou hierin optimalisering mogelijk zijn. Ervan uitgaand dat er meerdere types Connemara pony's zijn, het compacte type en het wat langer gelijkende type, biedt dit meer mogelijkheden aangaande selectie en optimalisering. Echter moet men altijd aan het type de Connemara kunnen herkennen en dienen bepaalde zaken als stevigheid in het beenwerk en in de totale bouw, evenals de vriendelijke ogen niet verloren te gaan. Fokken is echter alleen effectief wanneer het fokdoel wordt vastgehouden over meerdere generaties, maar het selecteren op fokdieren in kleine populaties zoals in Nederland is een langzaam proces.

De genetische variatie binnen het NCPS kan behouden blijven door gebruik te maken van buitenlandse hengsten of door het importeren van (drachtige) merries waarvan de bloedlijnen niet veel overlapping hebben met de al aanwezige fokdieren in Nederland. Het belangrijkste is het houden van een gezonde populatie door behoud van genetische variatie en het managen van inteelt. Wanneer gekeken wordt naar 3 generaties van de beschikbare Nederlandse hengsten is te zien dat verschillende lijnen met elkaar verweven zijn, zowel via de merrie- als hengstenlijn.

Door de verwantschap van de meeste Nederlandse hengsten is het duidelijk dat er beleid gemaakt moet worden om te zorgen dat de genetische variatie binnen de Nederlandse populatie voldoende groot blijft. Goede keuzes van ouderdieren maakt vooruitgang in fokdoel kenmerken mogelijk. Een keuze wordt gemaakt op basis van beschikbare stamboom informatie en op basis van de eigenschappen van de hengsten en merries. De erfelijk overdraagbare aandoening Hoof Wall Separation Disease komt (nog) veel voor binnen de Connemara populatie. Sinds 2016 is het verplicht de nieuw geboren dieren te laten testen op het HWSD gen. Door fokdieren met de status N/HWSD uit te sluiten wordt de genetische variatie enorm verkleind waardoor andere genetische aandoeningen zich aan zullen dienen. Beter kunnen dieren met een N/HWSD status voor de fok behouden blijven en dient er een weloverwogen partnerkeuze gemaakt te worden. Door het realiseren van een spermabank zou er terug gegrepen kunnen worden naar hengsten die 10 tot 20 jaar geleden gefokt zijn en die passen bij de rasstandaard voor de toekomstige Connemara pony.

Omdat het NCPS een dochterstamboek is van het CPBS, dienen ze zich aan de regelgeving te houden van het Ierse moederstamboek. Echter is er ruimte voor eigen interpretatie van de regels. Het invoeren van een lineair scoresysteem, individueel bruikbaarheids onderzoek (IBOP) of een verrichtingsonderzoek behoort tot de mogelijkheden. Naast het bewegen aan de hand is belast bewegen ook belangrijk. Bij het selecteren van goede pony's voor de fokkerij, gericht op de toekomstige sportpony, zal gekeken moeten worden naar het gehele plaatje van zowel exterieur als karakter, waarbij de inzet meer gericht is op het gebruiksdoel van de pony. Het jureren op de keuring hangt hiermee samen en dient goed te gebeuren, waarbij het tot verbetering zou kunnen leiden wanneer de selectiecriteria en raskenmerken duidelijker omschreven worden. Op die manier is voor iedereen duidelijk waar het NCPS op wil selecteren.

De meeste Connemara 's in Nederland worden ingezet voor recreatief gebruik ook al hebben ze potentie voor de sport. Het effect van de Nederlandse Connemara fokker zou groter kunnen zijn wanneer de pony's meer worden uitgebracht in de sport en wanneer ook de goedgekeurde hengsten zich meer in de sport laten zien. Echter moet het ras-typische van de Connemara niet uit het oog verloren worden wanneer de fokkers te veel inzetten op de sport, waardoor er nerveuze en verfijnde pony's gefokt worden die minder goed passen bij de rasstandaard. De typische Connemara is een veelzijdige, stevige en stabiele pony, wat voor de fokkers leidend moet zijn. Een juiste hengstenkeuze helpt bij het terug brengen van kwaliteiten in het ras die kenmerkend zijn voor de Connemara. Advies van het Centrum voor Genetische Bronnen kan hierbij ondersteuning bieden, evenals een samenwerking met Ierland en andere omringende landen. Dit omdat de Nederlandse fokkerij op de gehele populatie erg klein is. Het duidelijk beschrijven van ras-typische kenmerken en selectiecriteria helpt hierbij.

Om de Nederlandse Connemara pony te optimaliseren, om een pony te fokken die aan de eisen van de moderne sportpony voldoet, moet er beleid gevoerd worden door het NCPS. De Connemara zou meer in de sport te zien moeten zijn en hengsten moeten in ieder geval meer op de voorgrond treden en in de sport uitgebracht worden. Het ras moet meer gepromoot worden, mensen moeten enthousiast worden voor de Connemara, waardoor de populatie in Nederland kan groeien.

Van in ieder geval alle hengsten moet de HWSD status bekend en openbaar zijn zodat merrie eigenaren hier bewust een keuze voor kunnen maken, ook aangaande de genetische variatie. Het importeren van sperma draagt hier ook aan bij net als een samenwerking met het CGN. Daarnaast is het van belang streng te selecteren op keuringen waarbij bepaalde kenmerken belangrijk zijn die bijvoorbeeld de ruimte in de beweging bevorderen. Het specifiek opstellen van de raskenmerken en het invoeren van een lineair score formulier zorgt hierin voor meer duidelijkheid. Het NCPS doet onderzoek naar de mogelijkheden van het invoeren van een aanleg of bruikbaarheidsonderzoek.

Het onderzoek is beter verlopen dan verwacht. De enquête heeft meer respondenten opgeleverd dan verwacht was. Het doel was om 50 respondenten te krijgen voor het onderzoek, maar het aantal van 78 respondenten is gehaald. De enquête is verspreid via internet, sociale media en door eigen netwerk. Helaas wilde één specialist niet meewerken aan het onderzoek maar er is met 11 specialisten gesproken die voldoende informatie gegeven hebben. De interviews verliepen goed en waren erg divers. Wel was het zo dat je bij de één makkelijker de diepte kon krijgen dan bij de ander, maar alle vragen konden beantwoord worden. De validiteit van het onderzoek is hiermee gewaarborgd.

De resultaten van de enquête en de gesproken specialisten komt overeen met de gevonden literatuur van het onderzoek en vult deze informatie aan. De Nederlandse Connemara pony geeft ruimte voor optimaliseren van karakter en beweging waarbij de kwaliteiten en rastypeische kenmerken als de stevigheid en robuustheid behouden kunnen blijven.

7. Conclusie & Aanbevelingen

Het Connemara ras is in Nederland niet zo bekend terwijl deze pony een geweldig karakter heeft, mensgericht is, goede sportprestaties kan leveren en daarnaast een bij uitstek goede gezinspony is. Gezien de minimale hengstenkeuze in Nederland is er binnen het stamboek en de fokkerij enige discussie over het belang van genetische variatie en de Hoof Wall Separation Disease, een ernstige ziekte die helaas (nog) veel voorkomt binnen het Connemara ras. Daarnaast is er sprake van een verdeeldheid onder de Connemara liefhebbers, waar de een vooral gecharmeerd is van Connemara's met veel body ziet de ander liever een meer wat luxer sporttype. Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen op welke manier de Nederlandse Connemara pony geoptimaliseerd kan worden met behoud van de kwaliteiten en typische raskenmerken. Dit kan door strenger te selecteren op karakter en beweging tijdens keuringen en selecties van fokdieren, waarbij gelet wordt op het type wat kenmerkend is voor de Connemara en voldoende genetische variatie.

7.1 Conclusie

Hoe optimaliseer je de Nederlandse connemara pony met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken? Uit onderzoek blijkt dat de Connemara in Nederland nog zeker potentie heeft om te optimaliseren. Het grootste deel van de Connemara's wordt recreatief gereden, terwijl ze zeker potentie hebben voor de sport. Ze zouden veel meer in de sport uitgebracht moeten worden om meer bekendheid voor het ras te krijgen. Dit geldt ook voor de goedgekeurde hengsten van het ras. Fokkers en verkopers zouden hier meer op aan kunnen sturen bij verkoop van een pony. 71% van de ondervraagden geeft aan weleens tegen moeilijkheden of problemen aan te lopen waarvan 41% aangeeft dat dit te maken heeft met de beperkte beweging en/ of weinig souplesse in het lijf. Hierop zou strenger geselecteerd kunnen worden bij de fokdieren door bijvoorbeeld gebruik te gaan maken van een lineair scoreformulier. 86% heeft een Connemara vanwege het plezierige karakter, een belangrijk punt, wat bij de optimalisering van het ras zeker behouden moet blijven. Ook hier zou strenger op geselecteerd moeten worden. Door het fijne karakter te behouden en ervoor te waken dat dit niet verloren gaat en door het verbeteren van de ruimte in de beweging van de pony zal deze in staat zijn beter te presteren in de sport. Hierdoor komt de pony meer in de belangstelling te staan, waardoor naar verwachting de populatie in Nederland zal groeien. Uiteraard moet het ras-typische, de stevigheid in benen en lichaam niet verloren gaan, men moet wel kunnen zien dat het om een Connemara pony gaat. Het uitgebreider beschrijven van de raskenmerken en het weergeven van selectiecriteria in combinatie met het gebruiken van een lineair scoreformulier en toevoegen van aanlegtesten draagt zeker bij aan de optimalisering van het ras.

7.1.1 Welke kenmerken en eigenschappen van de Connemara zouden geoptimaliseerd moeten worden?

Over het algemeen blijkt dat er kenmerken en eigenschappen van de Connemara geoptimaliseerd mogen en kunnen worden al is het daarbij belangrijk goed in de gaten te houden dat bepaalde kenmerken en eigenschappen niet verloren gaan. Eigenschappen en ras-typische kenmerken die geoptimaliseerd mogen worden en het meeste invloed hebben op de prestaties en het gebruiksgemak van de Connemara ontstaan uit de soms beknopte bouw van de pony. Hierbij wordt vooral gesproken over de beperkte bewegingsruimte en het soms nerveuze karakter.

Vooraf voor de dressuur moet er meer beweging in gefokt worden. Connemara's missen vaak lengte in de hals en hebben sterke kaken. Pony's met een wat langere bovenlijn en dus iets meer sporttype zijn vaak makkelijker te rijden waardoor deze aantrekkelijker worden voor jonge kinderen. Het plezierige karakter en de vriendelijkheid moeten juist behouden blijven en hierop moet geselecteerd worden, maar bovenal moet het type behouden blijven. Daarnaast hoeft er niet één type connemara pony te zijn, maar kan ingezet worden op het compacte type en op het iets meer lang gelijnde type, zolang bij beide types de kenmerkende Connemara uitstraling met het stevige beenwerk en stevigheid in de totale bouw duidelijk naar voren komt.

7.1.2 Hoe behoud je genetische variatie bij het NCPS?

Genetische variatie is belangrijk om in de toekomst gezonde pony's te behouden. Wanneer de genetische basis te smal wordt komen er genetisch overdraagbare aandoeningen voor. De genetische variatie binnen het NCPS is beperkt, maar door het importeren van merries, hengsten en diepvriessperma kan deze variatie voldoende groot blijven of zelfs verbeteren. Dit si te stimuleren door vanuit het stamboek meer voorlichting hierover te geven. Op dit moment is er binnen de Connemara populatie de Hoof Wall Separation Disease. Het stamboek is goed bezig met het laten testen van pony's, maar mag duidelijker zijn naar belanghebbenden dat fokken met een drager van HWSD prima kan, mits deze wordt gekruist met een vrije hengst of merrie. Dit ook om de genetische variatie binnen het stamboek voldoende groot te houden en zo toekomstige nieuwe erfelijke aandoeningen proberen te voorkomen. Het openbaar zetten van de HWSD status van alle hengsten helpt om het bewustzijn aangaande HWSD te vergroten. Het selecteren van hengsten voor de fokkerij zou strenger mogen aangezien veel goedgekeurde hengsten van het NCPS aan elkaar verwant zijn en deze geen bijdrage levert aan de genetische variatie binnen het stamboek. Het stamboekbestuur kan een adviserende rol innemen door leden voor te lichten over het belang van voldoende genetische variatie. Het opzetten van een spermapank voor de Connemara in Nederland zou een uitkomst zijn aangezien je daarmee niet alleen de genetische variatie optimaliseert, maar ook terug kunt grijpen op pony's die 10 tot 20 jaar geleden gefokt zijn en die passen bij de rasstandaard en wensen voor de toekomstige connemara.

7.1.3 Hoe kan je (onder de Ierse regels) goede pony's selecteren voor de fokkerij?

Het fokdoel voor de moderne Connemara pony is een pony voort te brengen die in staat is te excelleren in een breed aantal sportdisciplines en die onder het zadel geschikt is voor een groot scala aan ruiters van kind tot volwassene. De selectiecriteria leggen de nadruk op zaken als: type, karakter, beweging, hardheid en levensduur. Dit is beschreven in het fokprogramma. Echter zijn duidelijke en specifieke selectiecriteria niet terug te vinden. Hier kan veel winst behaald worden door deze specifieker uit te werken zodat iedereen weet waarop geselecteerd wordt en dit niet alleen afhankelijk is van mensen en juryleden die bekend zijn met het ras. Wanneer je aan de hand van de raskenmerken een schets zou maken, moet daar het type Connemara pony uit komen wat alleen kan door een verbeterde en specifiekere uitgewerkte keuringsstandaard te hanteren. De raskenmerken zijn nu te globaal en laten veel ruimte over voor eigen interpretatie (van juryleden). Door gebruik te maken van een lineair scoreformulier kan het stamboek al duidelijker aangeven hoe en waarop ze selecteren.

Het presenteren aan de hand kan uitgebreid worden met het presenteren van de pony's onder het zadel omdat belast en onbelast bewegen een groot verschil kan laten zien. Ondanks dat het NCPS bestuur aangeeft niet altijd te kunnen selecteren zoals ze willen, blijft dat je ook onder de Ierse regels, als stamboek mogelijkheden hebt door het toevoegen van eigen regels en een eigen interpretatie van de regels. Dit gebeurt ook al door het organiseren van keuringen, die kennen ze in Ierland niet en ook de primeringen en het toekennen van predikten is in Ierland onbekend. Daar wijkt het NCPS al af van het moederstamboek. Er kan op keuringen strenger geselecteerd worden op punten die verbetering behoeven zoals karakter en beweging, zowel bij de merries als bij de hengsten. Er moet gekeken worden naar de toekomst, waarin de Connemara moet blijven bestaan als goed presterende pony. Het invoeren van een aanleg- of bruikbaarheidsonderzoek behoort tot de mogelijkheden evenals een samenwerking aangaan gericht op het fokbeleid met buurlanden België en Duitsland.

7.1.4 Wat is het effect van de Nederlandse Connemara fokkerij op de gebruiksgerichtheid van de pony?

Er kan geconcludeerd worden dat de Nederlandse fokkers eigenlijk te klein zijn om een stempel te drukken op de fokkerij binnen de gehele Connemara. In het Nederlandse stamboek zijn nog moeilijk patronen te ontdekken in de fok omdat het een klein stamboek is en sommige hengsten maar twee dekkingen hebben per jaar, waardoor er te weinig nakomelingen zijn om resultaten te zien.

Echter is in Nederland de veelzijdigheid van de Connemara terug te zien in het effect van de Nederlandse fokkerij want de Connemara wordt op veel verschillende manieren ingezet, maar sport speelt hierin nog geen grote rol.

Enerzijds is het zo dat Connemara pony's goed presteren op het EK en het voor de Nederlandse fokkerij een gemiste kans is om zich niet meer te richten op de sport. Anderzijds vindt men dat de fokkerij zich te veel richt op sport, waarbij het dan voornamelijk gaat om het type en karakter van de Connemara wat verloren lijkt te gaan. De focus moet niet tévéél op sport komen te liggen. De pony's van deze generatie zijn te licht, minder sterk en verfijnde pony's. Ze hebben dunne benen en een fijn gebouwd lijf, waardoor ze wel goed zijn om te presteren in de sport maar de ras-typische kwaliteiten die ook heel belangrijk zijn lijken verloren te gaan. Dan raak je datgene wat de Connemara zo geliefd en geschikt maakt als gezinspony kwijt. Er moet altijd gekeken worden naar exterieur en het type van de Connemara, wat zeker behouden kan blijven terwijl er meer beweging ingefokt wordt. Er worden veel pony's geïmporteerd voor de Nederlandse fokkerij. Het is van belang de fokdieren voor aanschaf te selecteren op beweging en karakter, zodat dit binnen het NCPS behouden blijft en de kwaliteit van de Nederlandse (geïmporteerde) pony's zo optimaal mogelijk gehouden wordt. Veel Connemara's in Nederland worden nu gebruikt als recreatiepony terwijl ze veel meer potentie hebben. Het effect van de Nederlandse fokkerij zou veel groter kunnen zijn wanneer de pony's meer uitgebracht worden in de sport en waar ook de hengsten zich meer zouden laten zien. Door hengsten niet in de sport uit te laten komen en ze geen verrichtingsonderzoek te laten lopen weet je te weinig van de hengsten om er gericht mee te gaan fokken. Binnen de Nederlandse fokkerij zou meer gericht moeten worden op een pony die aan de eisen van de moderne sportpony voldoet met behoud van type en karakter en dit lijkt mogelijk. De rijdbaarheid die men wil zien veranderd niet het type, want de massa moet behouden blijven, maar beweging erin fokken en vasthouden is heel moeilijk.

7.1.5 Welk beleid moet het NCPS voeren om het ras te optimaliseren?

Het blijkt dat met name de factoren karakter en beweging een positieve invloed kunnen hebben op het optimaliseren van de Nederlandse Connemara pony. Meer draagvlak onder de leden en bestuursleden van het NCPS en een betere bekendheid van het ras zouden een positieve bijdrage kunnen leveren aan uitvoering van het beleid. Promoten van het ras kan veel meer via sociale media, (vak) bladen en evenementen. Het ras moet veel meer bekendheid krijgen zodat de populatie in Nederland groter wordt.

De Nederlandse Connemara pony moet meer op de voorgrond treden door de wedstrijdsport in te gaan, wat zeker geldt voor de Nederlandse hengsten.

Verder is het van belang in ieder geval alle hengsten te laten testen op HWSO binnen het stamboek, zowel in Nederland (dochterstamboek) als in het moederstamboek Ierland, waarna de resultaten zichtbaar moeten zijn voor iedereen.

Dressuurmatig zijn de Connemara's niet voordeling gebouwd. De laag aangezette hals en de horizontale bouw zorgen voor beperkingen in de beweging. Het NCPS zou hierop strenger moeten selecteren, maar dat betekent tegelijkertijd dat de raskenmerken uitgebreider beschreven dienen te worden en er selectiecriteria beschreven moeten worden, zodat er minder ruimte is voor persoonlijke interpretatie. Het invoeren van een lineair score formulier kan hierbij helpen.

Het importeren van sperma van buitenlandse hengsten zou goed zijn om de genetische variatie te optimaliseren, waarbij gekeken moet worden naar bloedlijnen die in Nederland nog niet veel voorkomen en waar ook karakter en beweging niet vergeten wordt. De selectie begint al in Ierland, ook voor wat betreft de geïmporteerde pony's.

Ook het invoeren van aanlegtesten of een verrichtingsonderzoek zou een positieve bijdrage leveren aan het optimaliseren van de Nederlandse Connemara pony.

7.2 Aanbevelingen

Evalueer het fokprogramma en werk de raskenmerken uitgebreider uit

Uit de resultaten van het onderzoek is gebleken dat een grote meerderheid van de geïnterviewde specialisten de rasstandaard minimaal en onduidelijk beschreven vindt. Om een betere selectie van Connemara's voor de fokkerij te kunnen maken waar minder ruimte is voor persoonlijke interpretatie is een uitwerking van de rasbeschrijving een noodzaak.

Beschrijf duidelijke selectiecriteria.

Om de Nederlandse fokkerij meer te richten op een pony die aan de eisen van de moderne sportpony voldoet met behoud van type en karakter, zouden duidelijke selectiecriteria aangaande de Connemara pony een leidraad zijn bij keuringen en selectie van Connemara pony's voor de fokkerij. Dit geeft duidelijkheid naar fokkers. Een goed onderbouwde standaard biedt houvast, het zet kaders waarbinnen juryleden hun beoordeling geven. Het verkleint het risico van uitgesproken persoonlijke voorkeuren en vergroot daarmee de uniformiteit en betrouwbaarheid van de beoordeling.

Besteed extra aandacht aan het behouden van het prettige karakter.

Uit de resultaten is gebleken dat 86% van de respondenten de Connemara heeft vanwege het plezierige karakter en 61% vindt dat dit ook zeker behouden moet blijven. Een aanbeveling is om strenger te selecteren op karakter.

Geef extra aandacht aan bewegingsruimte in de gangen en souplesse in het lijf.

Tijdens dit onderzoek gaf 71% van de respondenten aan weleens tegen moeilijkheden of problemen aan te lopen waarvan 41% aangeeft dat dit komt door te weinig souplesse in het lichaam en beperkte ruimte in de beweging. Uit het fokbeleid van het NCPS is af te leiden dat ruime beweging en souplesse wel tot het fokdoel behoren. De aanbeveling is dan ook om extra aandacht te besteden aan beweging tijdens keuringen en selecties van fokdieren.

Zorg dat het lineair scoreformulier ook binnen het NCPS toegepast wordt.

Door het toepassen van een lineair scoreformulier wordt de pony exterieurmatig beschreven en geeft dit een duidelijker beeld af naar fokkers. Een pony die functioneel en correct gebouwd is zal in staat zijn om het gevraagde makkelijker uit te voeren en geeft een harmonischer beeld dan een pony die moeite heeft vanuit zijn exterieur. Mede door het lineair scoreformulier kan men de ontwikkeling van de Connemara en haar fokkerij in de gaten houden en zo nodig bijstellen/ strenger selecteren op bepaalde punten.

Voer een aanleg- of bruikbaarheidsonderzoek in.

Fokdieren moeten vaker in beeld komen dan één keer voor een jury. Eventueel zou het NCPS mee kunnen doen met een ander stamboek voor een (verkort) verrichtingsonderzoek. Pony's tonen zich 3x onder het zadel en leggen een examen af, verspreid over een aantal weken. De meerwaarde van een verrichtingsonderzoek is dat een pony aan de hand super kan bewegen, maar onder het zadel kan dat enorm tegen vallen of andersom. Het advies is om zeker een aanleg- of bruikbaarheidsonderzoek in te stellen.

Promoot het Connemara ras.

Nederlandse Pony- en paarden eigenaren zijn vaak minder bekend met het Connemara ras. Een aanbeveling is om daar hernieuwde aandacht aan te besteden op regionaal en landelijk niveau. Connemara pony's moeten meer in de sport te zien zijn, wat zeker ook geldt voor de goedgekeurde hengsten. Door meer mensen enthousiast te maken voor het ras, groeit de populatie, wat de genetische variatie binnen de Nederlandse populatie weer ten goede komt.

Geef extra aandacht aan HWSD.

Uit het onderzoek blijkt dat 16% van de respondenten niet eerder gehoord had van HWSD. Zij zijn niet (goed) bekend met deze erfelijk overdraagbare aandoening en dit verdient extra aandacht. Het informeren van Connemara eigenaren en liefhebbers zou opgepakt moeten worden, evenals het vrijgeven van HWSD resultaten van de goedgekeurde hengsten.

Hou de genetische variatie goed in de gaten.

De Nederlandse hengsten zijn veel aan elkaar verwant, het is helemaal voor een klein stamboek als het NCPS van groot belang om de genetische variatie binnen de fokkerij goed in de gaten te houden om problemen met "nieuwe" erfelijk overdraagbare aandoeningen te voorkomen. Het importeren van merries zorgt op dit moment nog voor voldoende genetische variatie, maar het invoeren van sperma uit het buitenland, van hengsten die passen bij de Connemara pony zal er waarschijnlijk toe leiden (mits er goed geselecteerd wordt) dat niet alleen de genetische variatie groot genoeg blijft maar ook het ras geoptimaliseerd wordt aangaande karakter en beweging.

Bibliografie

(sd).

(KVTH), W. v. (2021, 01 12). cijfers Connemara stamboek Nederland. (S. v. Doesburg, Interviewer)

Animal Sciences Group van Wageningen UR. (2020, 09 09). *balans tussen fokkerij en biodiversiteit bij paarden*. Opgehaald van <https://library.wur.nl:https://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/14045>

Bakker, M. (2020, 08 22). Primering. (S. v. Doesburg, Interviewer)

CarrieFinno, D. (2013, 10). *Clinical and genetic investigation of Connemara hoof wall separation syndrome*. Opgehaald van <https://www-sciencedirect-com.:https://doi-org.aeres.idm.oclc.org/10.1016/j.jevs.2013.08.026>

Conlon, M. S. (2020, 08 30). the Connemara pony in the future. (S. v. Doesburg, Interviewer)

Connemara Pony Breeders Society. (2020). *Colt and Stallion Inspection and classification 2020*. Clifden: Connemara Pony Breeders Society.

Connemara Pony Research group. (2020, 08 28). <http://connemara-pony.blogspot.com/>. Opgehaald van <http://connemara-pony.blogspot.com/>: <http://connemara-pony.blogspot.com/>

Connemara Pony Research Group. (2020, 09 09). <http://connemara-pony.blogspot.com/>. Opgehaald van <http://connemara-pony.blogspot.com/>: <http://connemara-pony.blogspot.com/>

CPS. (2020, 08 22). *fokprogramma*. Opgehaald van www.connemara.nl: www.connemara.nl

Dam, D. F. (2021, 01 22). het optimaliseren van de connemara pony. (S. v. Doesburg, Interviewer)

Drs. Mathijs J.P. Theelen, D. C.-O. (2020, 09 14). *PSSM bij het paard: wetenschappelijke feiten op een rij*. Opgehaald van <https://www.diergeneeskunde.nl/:https://www.diergeneeskunde.nl/nieuws/2019/02/06/pssm-bij-het-paard-wetenschappelijke-feiten-op-een/>

Europese Unie. (2020, 09 28). *Publicatieblad L52*. Opgehaald van <https://eur-lex.europa.eu/:https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2015:052:FULL&from=HR>

Eva Janova, J. F. (2013). *Genetic diversity and conservation in a small endangered horse population*. Opgehaald van <https://link-springer-com.aeres.idm.oclc.org/journal/13353:https://link-springer-com.aeres.idm.oclc.org/journal/13353>

Evelyn T. Todd, N. A. (2020). *The effects of inbreeding on covering success, gestation length and foal sex ratio in Australian thoroughbred horses*. Opgehaald van <https://link-springer-com.aeres.idm.oclc.org/journal/12863:https://link-springer-com.aeres.idm.oclc.org/journal/12863>

Finno, D. C. (2020, 09 09). *Hoof Wall separation Disease, Clifden, Ireland*. Opgehaald van <https://www.youtube.com/:https://www.youtube.com/watch?v=O2vYGjte6tU>

Grégoire Leroy, T. M.-H.-B. (2013). *Methods to estimate effective population size using pedigree data: Examples in dog, sheep, cattle and horse*. Opgehaald van <https://link-springer-com.aeres.idm.oclc.org/journal/12711:https://link-springer-com.aeres.idm.oclc.org/journal/12711>

- Hellinga, D. I. (2021, 01 22). selecteren en optimaliseren van de fokkerij. (S. v. Doesburg, Interviewer)
- Hoff, H. E. (2020, 09 15). PSSM binnen de Connemara populatie. (S. v. Doesburg, Interviewer)
- Kampman, I. (2019). *het KWPN-paard selecteren om te presteren*. Eindhoven: KWPN.
- KFPS. (2020, 09 28). *Fokprogramma*. Opgehaald van <https://www.kfps.nl/>:
<https://www.kfps.nl/Fokkerij/Fokkerijinformatie/Fokprogramma.aspx>
- Kor Oldenbroek, L. v. (2014). *Leerboek Fokkerij HBO*. Wageningen: Animal breeding and genomics centre, centre for genetic resources.
- KVTH. (2020). *voldoende fokdieren en fokkers*. Rosmalen: NCPS.
- KWPN. (2020, 09 09). *Aanlegtesten*. Opgehaald van www.kwpn.nl:
<https://www.kwpn.nl/agenda/aanlegtesten-ibop-eptm/ibop#:~:text=De%20IBOP%20is%20een%20C3%A9%C3%A9ndaagse,per%20jaar%20in%20november%20gehouden>.
- Louw, E. (2020, 09 11). Genetisch onderzoek in de fokkerij. *VrijRuiter*, p. 10.
- Louw, E. (2020, 09 09). *voor fokkers*. Opgehaald van <https://connemarahwsd.wordpress.com>:
<https://connemarahwsd.wordpress.com/voor-fokkers-2/>
- Lynes, P. (1984). *Shrouded in mist*. Powys: Pat Lynes.
- Mickelson, M. E. (2010, 11 10). *Estimated prevalence of the Type 1 Polysaccharide Storage Myopathy mutation in selected North American and European breeds*. Opgehaald van <https://onlinelibrary-wiley-com>: <https://doi-org.aeres.idm.oclc.org/10.1111/j.1365-2052.2010.02124.x>
- Naylor, R. J. (2015, 04 02). *Polysaccharide storage myopathy – the story so far*. Opgehaald van <https://beva-onlinelibrary-wiley-com>: <https://doi-org.aeres.idm.oclc.org/10.1111/eve.12329>
- NCPS. (2013, 06). *stamboek- en keuringsreglement*. Opgehaald van www.connemara.nl:
<http://connemara.nl/wp-content/uploads/2016/03/Reglementen-CPS-11072019.pdf>
- NCPS. (2020, 08 28). *HWSD*. Opgehaald van www.connemara.nl: <http://connemara.nl/fokkerij/hwsd/>
- NCPS. (2020, 09 09). *nieuwsbrief*. Opgehaald van <http://connemara.nl>:
<http://connemara.nl/nieuwsbrief-januari/>
- Nederlands Connemara Pony Stamboek. (2017). *vijftig jaar Connemara's in Nederland*. Rosmalen: Damen Drukkers.
- Nederlands Connemara Pony Stamboek. (2018, 11 02). *Fokprogramma Nederlands Connemara Pony Stamboek*. Rosmalen, Nederland.
- Nederlands Connemara Pony Stamboek. (2020). *Fokprogramma 2 november 2018*. Rosmalen: Nederlands Connemara Pony Stamboek.
- Nederlands Connemara Pony Stamboek. (2020, 08 23). *Predicaten*. Opgehaald van <http://connemara.nl>: <http://connemara.nl/fokkerij/predicaten/>
- online bestuursvergadering NCPS. (2020, 01 22). Hooghalen, Drenthe, NL: NCPS.

- Overheid.nl. (2020, 09 24). *Regeling paardensperma 2015*. Opgehaald van <https://wetten.overheid.nl/>: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035708/2017-01-01>
- Ramsay, S. (2020, 09 09). *Hoof Wall seperation disease Pedigree Research*. Opgehaald van <https://www.youtube.com/>: <https://www.youtube.com/watch?v=AvzcViFXQIU>
- Ramsay, S. (2020, 08 28). The beginners guide to the genetic disease HWSD. New Zealand.
- Ramsay, s. (2020, 09 09). Visie op de Connemara. (S. v. Doesburg, Interviewer)
- Ricardo António SilvaFariaa, A. M. (2018, 08). *Assessment of pedigree information in the Quarter Horse: Population, breeding and genetic diversity*. Opgehaald van [https://www-sciencedirect-com.:](https://www-sciencedirect-com.:https://doi-org.aeres.idm.oclc.org/10.1016/j.livsci.2018.06.001) <https://doi-org.aeres.idm.oclc.org/10.1016/j.livsci.2018.06.001>
- Ricardo Antónioda Silva Fariaa, A. P. (2018, 10). *Genetic Diversity of Lusitano Horse in Brazil Using Pedigree Information*. Opgehaald van [https://www-sciencedirect-com.:](https://www-sciencedirect-com.:https://doi-org.aeres.idm.oclc.org/10.1016/j.jevs.2018.07.009) <https://doi-org.aeres.idm.oclc.org/10.1016/j.jevs.2018.07.009>
- Sanne van Doesburg. (2020, 09 24). Exportplan . Hooghalen, Drenthe, Nederland.
- Sheila Ramsay, D. W. (2020, 09 07). *Hoof Wall Seperation Disease in the Connemara Pony Population*. New Zealand: sheila Ramsay.
- Society, C. P. (2020). *Filly and mare inspaction and classification 2020*. Clifden: Connemara Pony Breeders Society.
- society, T. C. (2020). *Breeding Programme 2018*. Clifden: The Connemara Breeders society.
- Tuairisg, D. K. (2020, 10 21). registratie gegevens. (S. v. Doesburg, Interviewer)
- Wageningen genetic resource. (z.d.). *Opzet en uitvoering van een fokprogramma*. Opgehaald van <https://wiki.groenkennisnet.nl/>: <https://wiki.groenkennisnet.nl/display/LFH/2.1+Opzet+en+uitvoering+van+een+fokprogramma#:~:text=Fokken%20is%20alleen%20effectief%20als,kenmerken%2C%20sportprestaties%2C%20vruchtbaarheid%20etc.>
- Wageningen University. (2020, 08 22). *Het fokdoel wordt bepaald door het gebruik*. Opgehaald van <https://wiki.groenkennisnet.nl/>: <https://wiki.groenkennisnet.nl/display/LFH/3.0+Het+fokdoel+wordt+bepaald+door+het+gebruik>
- Wageningen University and Research. (2020, 09 10). *Behoud van genetische diversiteit*. Opgehaald van <https://edepot.wur.nl/>: <https://edepot.wur.nl/431746>
- Wageningen University Research. (2020, 09 11). *Balans tussen fokkerij en biodiversiteit bij paarden*. Opgehaald van <https://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/14045>: <https://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/14045>
- Wageningen University. (z.d.). *Het fokdoel wordt bepaald door het gebruik*. Opgehaald van <https://wiki.groenkennisnet.nl/>: <https://wiki.groenkennisnet.nl/display/LFH/3.0+Het+fokdoel+wordt+bepaald+door+het+gebruik>

Bijlage 1: Stamboek opname NCPS

Om in het stamboek te worden opgenomen dienen pony's te voldoen aan de volgende regels:

- De pony moet afstammen van ouders die ingeschreven staan in het stamboek van het ras of in het stamboek van een EU goedgekeurd stamboek voor dit ras.
- De pony moet een afstamming hebben die tot stand is gekomen volgens de regels van bovengenoemd stamboek.
- De pony moet als veulen bij de moeder geïdentificeerd zijn volgens de regels van bovengenoemd stamboek.

Pony's die ingeschreven zijn in het Connemara stamboek kunnen ingedeeld worden in klasse 1, 2 of 3.

Klasse 1 bevat hengsten die minimaal drie jaar oud zijn en merries en ruinen die minimaal twee jaar oud zijn. Deze pony's moeten voldoen aan de volgende vier criteria:

- Beide ouders moeten opgenomen zijn in klasse 1 of klasse 2.
- De pony moet een veterinaire inspectie met goed gevolg doorstaan hebben.
- De pony moet een stokmaat hebben van 1.28 m. tot en met 1.48 m. (zonder ijzers).
- Hengsten en merries moeten gekeurd zijn op een Connemara keuring en daarin voldaan hebben aan de minimum standaard voor klasse 1.

Klasse 2 bevat hengsten die minimaal drie jaar oud zijn en merries en ruinen die minimaal twee jaar oud zijn. Deze pony's moeten voldoen aan de volgende drie criteria:

- Beide ouders moeten opgenomen zijn in klasse 1 of klasse 2.
- De pony moet een veterinaire inspectie met goed gevolg doorstaan hebben.
- Hengsten en merries moeten gekeurd zijn op een Connemara keuring en daarin voldaan hebben aan de minimum standaard voor klasse 2, maar niet de standaard voor klasse 1 gehaald hebben. Daarnaast komen pony's die aan de criteria voor klasse 1 of 2 voldoen, maar ook aan het volgende criterium in klasse 2:
- Een stokmaat hebben lager dan 1.28 of hoger dan 1.48 (zonder ijzers).

Alle veulens waar de ouders van bepaald zijn, worden opgenomen in klasse 3. Pony's die niet op een keuring getoond worden, blijven in klasse 3, evenals hun nakomelingen (met uitzondering van het hierboven bepaalde). Pony's die niet voldoen aan de standaard eisen voor klasse 1 en 2, blijven in klasse 3, evenals hun nakomelingen (Nederlands Connemara Pony Stamboek, 2020). Een scoreformulier voor stamboek opname is bijgevoegd in bijlage 2.

Indien er sprake is van een goedgekeurde hengst moet deze zijn opgenomen in klasse 1 of 2 van het Nederlandse Stamboek, het Ierse stamboek of een ander erkend Connemara stamboek. Deze hengsten zijn goedgekeurd voor natuurlijke dekking.

Wanneer er sprake is oor het aanvaarden van sperma, eicellen en embryo van fokdieren moet deze zijn opgenomen in klasse 1 of 2 van het Nederlandse Stamboek, het Ierse stamboek of een ander erkend Connemara stamboek. Winnen, opslag, transport en verwerking van de producten dient te gaan conform de EU richtlijnen.

Het bestuur geeft door middel van plaatsing in klasse 1 of 2, in combinatie met primeringen ten opzichte van fokkers aan wat de gewenste fokrichting is (CPS, 2020).

Bij primering is het puur het jurylid dat bepaald, er zijn geen selectiecriteria voor op papier.

Met de juryleden, waaronder ook dierenartsen, wordt besproken wat het stamboek wil zien.

Er wordt gekeken naar type en sport. Ieder jurylid heeft zijn of haar eigen voorkeuren en juryleden met dezelfde voorkeuren, die elkaar versterken, worden niet samen geplaatst om te jureren. Er wordt geprobeerd een constante lijn aan te houden bij de jurering, maar het blijft een jury sport.

Op de centrale keuring is er gelegenheid klasse 1 merries aan te bieden ter verkrijging van de predicaat ster en keur. Het ster predicaat is volgens het stamboek voor de betere 1^e premie-merries van 3 jaar en ouder. Het betreft een exterieur keuring en alleen pony's die alle specifieke ras-eigenschappen hebben en aan het fokdoel beantwoorden komen in aanmerking. Daarnaast geeft het stamboek aan dat het keurpredicaat is bestemd voor de betere stermerries van 4 jaar en ouder, ook dit betreft een exterieur keuring van merries met een eerste premie veulen aan de voet of waarbij ze al eerder een eerste premie veulen gehad hebben. Daarnaast moet de merrie met goed gevolg de IBOP hebben afgelegd of in de sport bepaalde resultaten hebben geboekt. Dit kan een combinatie zijn van springen, dressuur, menen of SGW waarbij in twee categorieën in de klasse L tenminste 1 winstpunt moet zijn gehaald of in een van deze categorieën in de klasse M minimaal 1 winstpunt hebben behaald.

Dressuurpony's worden tijdens deze IBOP-proef gevraagd een individuele dressuurproef te rijden, gevolgd door een presentatie onder het zadel in een groep van twee tot vier combinaties. Hierin worden op aanwijzing van de jury de basisgangen getoond en ook worden een aantal tempowisselingen gevraagd. Voor vierjarigen wordt ook het wijken voor de kuit gevraagd en vijfjarige en oudere paarden moeten het schouderbinnenwaarts tonen. Er wordt gereden in een baan van 20/ 40 meter.

Springpony's worden tijdens de IBOP-proef onder het zadel gevraagd de basisgangen te tonen en een aantal hindernissen te springen. Bij deze groepsgewijze keuring zijn de pony's met twee tot vier leeftijdgenoten in een baan van minimaal 20 bij 50 meter. Tijdens de groepsgewijze beoordeling geeft de keuringscommissie aanwijzingen en keurt de pony's zowel op de linker- als de rechterhand.

Voor driejarigen zijn de hindernissen 80 tot 90 cm hoog, voor vierjarigen 90 tot 100 cm en voor vijfjarigen 100 tot 110 cm. Is de pony ouder dan vijf jaar, dan bepaalt de jury, afhankelijk van het africhtingsniveau van de pony, of nog hoger dan 110 cm gesprongen moet worden.

In totaal kunnen er maximaal 100 punten worden behaald, bij 75 punten of meer is een pony geslaagd. (KWPN, 2020).

Het keur predicaat voor hengsten wordt afgegeven aan hengsten uit klasse 1 met een 1ste premie behaald op de hengstenkeuring, waarnaast hij met goed gevolg een IBOP moet hebben afgelegd of in de sport bepaalde resultaten behaald hebben. Dit kan een combinatie zijn van springen, dressuur, menen of SGW waarbij in twee categorieën in de klasse L tenminste 5 winstpunten moeten zijn gehaald of in een van deze categorieën in de klasse M minimaal 5 winstpunten hebben behaald. Daarnaast moet de hengst nakomelingen hebben met een eerste premie in klasse 1 of 2 (Nederlands Connemara Pony Stamboek, 2020)

Het stamboek heeft de selectie criteria van de primeringen niet uitgewerkt, er wordt gekeken naar de perfectie van bouw en type van de "betere" pony's binnen het stamboek wat zorgt voor onduidelijkheid naar de leden en subjectiviteit in het beoordelen. Navraag bij de juryleden leidt ertoe dat een en ander toch verduidelijkt kan worden.

Merries worden ster wanneer ze goed in het type staan, een goed lijf hebben en net iets extra's, de zogenaamde wauw factor.

Hiernaast kunnen alle bij het Connemara pony stamboek ingeschreven dieren een prestatiepredicaat halen. De pony moet dan geregistreerd zijn bij een basiswedstrijdsportorganisatie en in de sport bepaalde resultaten behaald hebben. Dit kan een combinatie zijn van springen, dressuur, menen of SGW waarbij in twee categorieën in de klasse M tenminste 5 winstpunten moeten zijn gehaald of in een van deze categorieën in de klasse Z minimaal 5 winstpunten hebben behaald (Nederlands Connemara Pony Stamboek, 2020).

21 september 2019 ·

PRESTATIEPREDIKAAT VOOR TRALEE'S MELODY

Het is altijd een mooie prestatie wanneer een pony het prestatiepredicaat behaald maar wanneer de prestatie ook nog behaald wordt bij het starten tussen de paarden is dat wel extra bijzonder.

Tralee's Melody, een 9-jarige nakomeling van I Love You Melody is gefokt in Ierland en als jonge importpony terecht gekomen bij de familie van Doesburg uit Drenthe.

Dochter Sanne reed hem bij de pony's al naar het Z-springen en moeder Tineke startte hem in de dressuur.

Van verkoop was geen sprake dus na Sanne's 18e verjaardag ging ook zij met Melody door bij de paarden. Gezien zijn stokmaat, hij is ruim 1.56m, en zijn grote galop bleek dit heel goed mogelijk. De combinatie komt met succes uit in de klasse L. Zo kwamen zij onlangs thuis met een mooie 6e prijs, behaald in een grote rubriek.

En hoewel de nadruk op het springen ligt mocht Tineke de veelzijdige Melody zo af en toe lenen voor een dressuurwedstrijd.

Eerder dit jaar werd de klasse M1 bereikt en daarmee kwam het prestatiepredicaat binnen handbereik.

Nog 1 winstpunt was er nodig toen Tineke, helaas noodgedwongen wegens gezondheidsredenen, op 11 september haar laatste wedstrijd reed.

Tot haar grote vreugde zette Melody zijn allerbeste beentje voor en kwamen ze maar liefst met 3 winstpunten thuis!

Hiermee heeft Tralee's Melody ruimschoots voldaan aan de eisen voor het prestatiepredicaat.

Sanne en Tineke van harte

gefeliciteerd met jullie gezamenlijke prestatie met Tralee's Melody!

Bijlage 2 Formulier stamboekopname

Vereniging Nederlands Connemara Pony Stamboek STAMBOEKOPNAME FORMULIER

Naam	Veulenboeknummer
Geboortedatum	Geslacht
Stokmaat	Pijpomvang
Naam eigenaar	
Woonplaats	
Datum opname	Keuringsplaats
Namen juryleden:	

	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Type										
Hoofd										
Hals										
Schouder										
Lichaam										
Achterhand										
Voorbenen										
Achterbenen										
Stap (frontaanzicht)										
Stap (achteraanzicht)										
Draf										

Opmerkingen

Opname in	Klasse 1	
	Klasse 2	
	Klasse 3	

Handtekening voorzitter jury:

Opname in klasse 1 vereist op alle onderdelen minimaal een 7. Opname in klasse 2 vereist op alle onderdelen minimaal een 5.

Bij het behalen van een 4 op één of meer onderdelen, blijft de pony in klasse 3.

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
uitstekend	zeer goed	goed	vol-doende	matig	onvoldoende	ruim onvoldoende	fout	fout	fout

Bijlage 3 Stamboekopname CPBS

Om in het stamboek te worden opgenomen dienen pony's te voldoen aan de volgende regels:

- Ze dienen getest te zijn op DNA en gechipt
- Het is niet verplicht om lid te zijn van het stamboek wanneer je een veulen wilt registreren
- Bij veulenregistratie dienen de ouders ingeschreven te staan bij het stamboek
- Veulens moeten ingeschreven worden binnen 6 maanden na geboorte

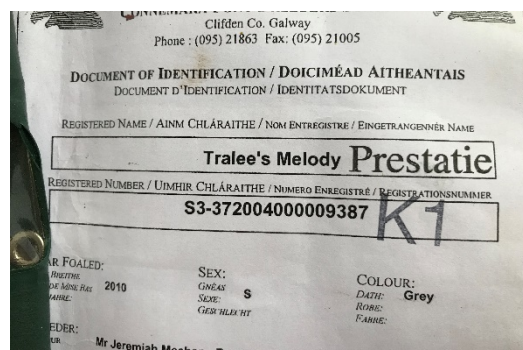
Indien een oudere pony geregistreerd moet worden, dient de chip gecontroleerd te worden en moet de pony geïdentificeerd worden aan de hand van formulieren van een dochter stamboek of door middel van een DNA test.

Pony's die ingeschreven zijn in het Connemara Pony Breeders Society and Studbook kunnen ingedeeld worden in klasse 1, 2 of 3.

Pony's zijn te identificeren aan hun unieke 15-cijferige Universal Equine Life Number (UELN)

Wanneer er in het paspoort S3-372004000009387 staat betekent dit het volgende:

- S3 betekent dat de pony ingeschreven is in klasse 3
- 372 betekent dat de pony is geregistreerd in Ierland
- 004 betekent dat de pony is geregistreerd in het CPBS
- 00 zijn.... Cijfers
- 0009387 is het individuele registratienummer van de pony in het stamboek.

Het kan zijn dat de pony tijdens een inspectie opgenomen wordt in klasse 2 of 1. S3 verandert dan naar bijvoorbeeld S1.

S – Stallion (hengst)

M – Mare (merrie)

G – Gelding (ruin)

1 – klasse 1

2 – klasse 2

3 – klasse 3

Klasse 1 bevat hengsten die minimaal drie jaar oud zijn en merries en ruinen die minimaal twee jaar oud zijn. Ze moeten gepresenteerd worden in zo natuurlijk mogelijke staat. Ze mogen niet geschoren en/ of gevlochten zijn. Ze moeten in goede gezondheid verkeren,

Afbeelding 2 Classificatie weergave

netjes gepoetst, nette hoeven en voorgesteld worden met een hoofdstel met bit, met daaraan een veiligheidsknip. Alle pony's moeten wanneer ze worden aangeboden voor inspectie een HWSD test hebben gehad. De pony's moeten getraind zijn en fit genoeg om deel te nemen aan de inspectie, jonge hengsten moeten ook los springen. De pony wordt eerst op stand gekeurd, daarna lopend in stap en draf.

De pony's moeten verder voldoen aan de volgende vier criteria:

- Beide ouders moeten opgenomen zijn in klasse 1 of klasse 2.
- De pony moet een veterinaire inspectie met goed gevolg doorstaan hebben.
- De pony moet een stokmaat hebben van 1.28 m. tot en met 1.48 m. (zonder ijzers).
- Hengsten en merries moeten gekeurd zijn op een Connemara keuring en daarin voldaan hebben aan de minimum standaard voor klasse 1. Door middel van het linear score formulier, welke terug te vinden is in bijlage 2 en 3, in te vullen moeten hengsten een score van 80 hebben voor fokstandaard en beweging en een score van 70 voor atletisch vermogen. Merries mogen bij alle onderdelen een score van 70 hebben voor klasse 1. Jonge hengsten springen vrij over een dubbel sprong waarbij de eerste een steilsprong is van 75 cm en de tweede een oxer van 75 cm. Daarnaast moeten hengsten een veterinaire keuring ondergaan. Indien de eigenaar hiervoor geen medewerking wil verlenen blijft de hengst in klasse 3. (Connemara Pony Breeders Society, 2020)

Klasse 2 bevat hengsten die minimaal drie jaar oud zijn en merries en ruinen die minimaal twee jaar oud zijn. Deze pony's moeten voldoen aan de volgende drie criteria:

- Beide ouders moeten opgenomen zijn in klasse 1 of klasse 2.
- De pony moet een veterinaire inspectie met goed gevolg doorstaan hebben.
- Hengsten en merries moeten gekeurd zijn op een Connemara keuring en daarin voldaan hebben aan de minimum standaard voor klasse 2, maar niet de standaard voor klasse 1 gehaald hebben. Daarnaast komen pony's die aan de criteria voor klasse 1 of 2 voldoen, maar ook een stokmaat hebben lager dan 1.28 of hoger dan 1.48 (zonder ijzers). (Society, 2020)

Om meer genendiversiteit te creëren kunnen veulens waarvan de ouders in klasse 3 zijn opgenomen worden ingeschreven in het stamboek van 1 april 2017 tot 31 oktober 2019. Dit geldt alleen voor merries, niet voor ruinen en hengsten.

Tijdens keuringen zijn er juryleden aangesteld door het stamboek die controleren of de fokdoelen nageleefd worden door de fokkers.

2 Keer per jaar is er de mogelijkheid pony's aan te bieden voor de keuring waardoor naderhand geëvalueerd kan worden of de fokdoelen gehaald zijn. Van de hengsten wordt verwacht dat zij ook los springen zodat ook hun springvermogen getest kan worden.

Bijlage 4 CPBS Linear Profile Inspection Sheet Fillies

CPBS Linear Profile Inspection Sheet Fillies

UENL :

a b c d e f g h i

Conformation/ Trait	Obvious	Average	Obvious	Comments
1. Body Shape	Rectangular	[[[[[[	[[[[[[	Square
2. Head appearance, free head, ears, eyes, jawbones & gullet	Fine	[[[[[[	[[[[[[	Plain
3. Head neck connection	Light	[[[[[[	[[[[[[	Heavy
4. Length of neck	Long	[[[[[[	[[[[[[	Short
5. Muscling of neck	Heavy	[[[[[[	[[[[[[	Poor
6. Height of withers	High	[[[[[[	[[[[[[	Flat
7. Position of Shoulder	Sloping	[[[[[[	[[[[[[	Straight
8. Forearm	Strong	[[[[[[	[[[[[[	Weak
9. Cannon Bone length	Short	[[[[[[	[[[[[[	Long
10. Substance of Bone	Heavy	[[[[[[	[[[[[[	Light
11. Stance of forelegs	Over at knee	[[[[[[	[[[[[[	Back at knee
12. Knees (front view)	Big	[[[[[[	[[[[[[	Small
13. Stance of forelegs	Toed in	[[[[[[	[[[[[[	Toed out
14. Stance of Pastern	Sloping	[[[[[[	[[[[[[	Upright
15. Shape of hooves	Wide	[[[[[[	[[[[[[	Narrow
16. Barrel	Deep	[[[[[[	[[[[[[	Shallow
17. Line of back	Strong	[[[[[[	[[[[[[	Weak
18. Line of loins	Strong	[[[[[[	[[[[[[	Weak
19. Shape of croup	Sloping	[[[[[[	[[[[[[	Flat
20. Length of croup	Long	[[[[[[	[[[[[[	Short
21. Hindquarters and gaskins	Strong	[[[[[[	[[[[[[	Weak
22. Stance of hindlegs	Sickle	[[[[[[	[[[[[[	Straight
23. Stance of hindlegs	Cow hocked	[[[[[[	[[[[[[	Bow hocked

a b c d e f g h i

Movement/ Trait	Obvious	Average	Obvious	Comments
24. Walk length of stride	Long	[[[[[[	[[[[[[	Short
25. Walk correctness	Toed in	[[[[[[	[[[[[[	Toed out
26. Trot length of stride	Long	[[[[[[	[[[[[[	Short
27.. Trot correctness	Correct	[[[[[[	[[[[[[	Incorrect

Min Req. Score

Conformation (70)

Breed Standard (70)

Movement(70)

Total Score

Score

Please indicate with a "X" to the right side what class the pony is being awarded.

Class One:	Class Two:	Class Three:
------------	------------	--------------

Inspectors Signature:

Chairperson's Signature:

Date:

Bijlage 5 CPBS Linear Profile Inspection Sheet Colts

CPBS Linear Profile Inspection Sheet Colts

UEN: _____

a b c d e f g h i

Conformation/ Trait	Obvious	Average	Obvious	Comments
1. Body Shape	☐	☐	☐	
2. Head appearance, forehead, ears, eyes, jawbones & gullet	☐	☐	☐	☐ Square ☐ Plain
3. Head neck connection	☐	☐	☐	☐ Heavy
4. Length of neck	☐	☐	☐	☐ Short
5. Muscling of neck	☐	☐	☐	☐ Poor
6. Height of withers	☐	☐	☐	☐ Flat
7. Position of Shoulder	☐	☐	☐	☐ Straight
8. Forearm	☐	☐	☐	☐ Weak ☐ Tied in elbow
9. Cannon Bone length	☐	☐	☐	☐ Long
10. Substance of Bone	☐	☐	☐	☐ Light
11. Stance of forelegs	☐	☐	☐	☐ Back at knee ☐ standing under
12. Knees (front view)	☐	☐	☐	☐ Small ☐ abnormal
13. Stance of forelegs	☐	☐	☐	☐ Tied out ☐ Offset knees
14. Stance of Pastern	☐	☐	☐	☐ Upright
15. Shape of Hooves	☐	☐	☐	☐ Narrow ☐ different
16. Barrel	☐	☐	☐	☐ Shallow
17. Line of back	☐	☐	☐	☐ Weak
18. Line of loins	☐	☐	☐	☐ Weak
19. Shape of croup	☐	☐	☐	☐ Flat
20. Length of croup	☐	☐	☐	☐ Short
21. Hindquarters and gaskins	☐	☐	☐	☐ Weak
22. Stance of hindlegs	☐	☐	☐	☐ Straight ☐ rumped out ☐ abnormal hock ☐ abnormal stifles
23. Stance of hindlegs	☐	☐	☐	☐ Bow hocked ☐ Base narrow

a b c d e f g h i

Movement/ Trait	Obvious	Average	Obvious	
24. Walk length of stride	☐	☐	☐	☐ Short
25. Walk correctness	☐	☐	☐	☐ Tied out ☐ uncoordinated
26. Trot length of stride	☐	☐	☐	☐ Short
27. Trot correctness	☐	☐	☐	☐ Heavestep ☐ Tied out
28. Trot elasticity	☐	☐	☐	☐ Stiff ☐ irregular
29. Trot impulsion	☐	☐	☐	☐ Weak ☐ uncoordinated
30. Trot balance	☐	☐	☐	☐ Pushing
31. Canter length of stride	☐	☐	☐	☐ Short
32. Canter impulsion	☐	☐	☐	☐ Weak
33. Canter balance	☐	☐	☐	☐ Pushing

Min Req. Score

Score

Conformation (80)

Breed Standard (80)

Movement (80)

Athleticism/ Jump (70)

Total Score

Please indicate with a "x" to the right side what class the pony is being awarded.

Class One: ☐ Class Two: ☐ Class Three: ☐

Inspectors Signature: _____

Signature of Chairperson: _____

Date: _____

Bijlage 6 Registratie formulier Veulens en pony's CPBS

Cumann Lucht Capaillíní Chonamara

Connemara Pony Breeders' Society

REGISTRATION OF FOALS & PONIES

The Showgrounds

Clifden,

Co. Galway

H71 YA09

Phone: 095-21863

E-mail: enquiries@cpbs.ie

Website: www.cpbs.ie

1. A maximum of 30 characters including spaces can be used in the name.
2. Names exceeding this maximum will not fit on the passport and will not be printed.
3. A Lifetime Document will be issued for each animal when its parentage & HWSD is verified to the CPBS by Weatherbys Laboratory, which can take up to 10 weeks.
4. Incomplete applications and applications accompanied by the incorrect fee will be returned.
5. If your registration is exempt from HWSD & result's as an exclusion you may have to apply for a HWSD test and wait for it to be result'd before the passport is issued.
6. The CPBS will issue the passport to the person who applies for the DNA kit only. A transfer of ownership is required to change the ownership.

Foal Details

Does this pony have a passport issued by any other passport issuing organisation Yes ☐ No ☐

If yes please provide additional information with this application UELN, Microchip, name of PIO copy of passport.

Date of Birth	Sex	Male ☐	Female ☐	Gelding ☐
Name 1 st choice	30 Characters maximum			
Name 2 nd Choice	30 Characters maximum			
Name 3 rd Choice	30 Characters maximum			
Sire Name	UELN			
Dam Name	UELN			

Are you the registered owner of the Dam Yes ☐ No ☐

Please check the ownership pages of the passport for your name and address

Owner Details

Name			
Address			
Mobile/Tel:		Email :	
Equine Premises No		Membership No.	
I declare that the particulars contained in this form are correct.			
Signature of Foal Owner/Agent:			

For Office Use Only

Microchip		Client Id	Purchase Reference
Parentage	IHR Number	Lab Number	HWSD Result
Sire			
Dam			

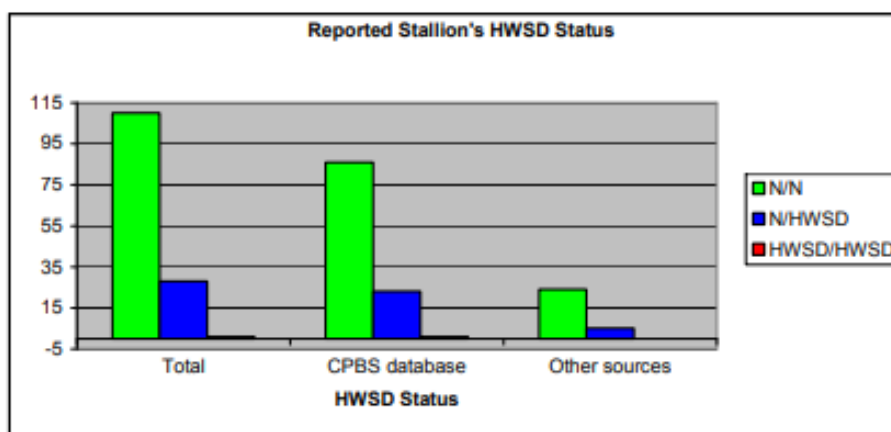
Bijlage 7 Samenvatting HWSD onderzoek

In het belang van het ras is Sheila Ramsey samen met Dianne Watt een onderzoek gestart naar HWSD binnen de Connemara populatie, welke in eerste instantie was op verzoek van de DAFM (Department of Food, Agriculture and Marine) maar waarvan uiteindelijk besloten is deze publicatie open te stellen voor alle partijen die geïnteresseerd zijn in het welzijn van de Connemara pony. Aanleiding voor dit onderzoek was het aantal (106) veulens dat is geboren in de periode van 2016 – 2019 met HWSD/HWSD. Uit dit onderzoek blijkt de impact van het HWSD gen voor het Connemara ras groot te zijn.

Naast het beschikbaar stellen van voldoende testen en het snel bekendmaken van de uitslag moet vooral gewerkt worden aan de acceptatie van deze ziekte binnen het ras door de fokkers.

Deze lijst is gebruikt om de HWSD status te bepalen van alle geregistreerde veulens in die bepaalde periode. De nakomelingen van iedere hengst zijn individueel gecheckt en hun HWSD status is genoteerd. De hengsten met een bekende HWSD status zijn gekleurd weergegeven in de volgende grafieken voor de duidelijkheid, waarbij N/N (vrij van) groen is, N/HWSD (drager) blauw en HWSD/HWSD (lijder) rood.

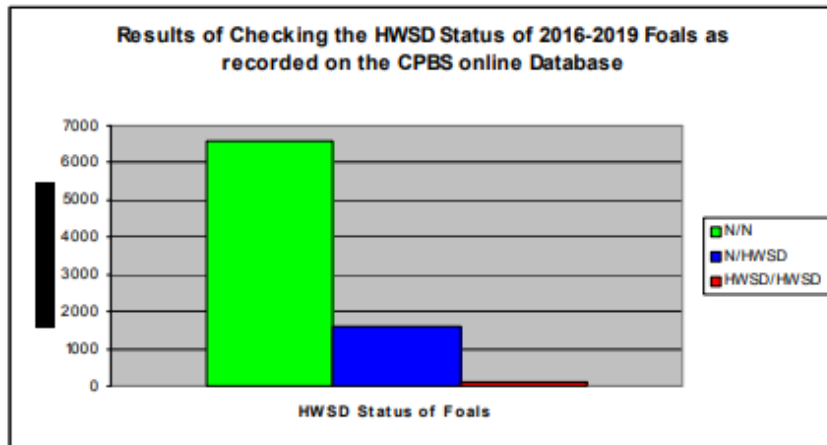
Wanneer er veulens geboren zijn waarvan de vader zijn HWSD status NT (not tested) is en de veulens blijken HWSD/HWSD te hebben dan krijgt de vader automatisch N/HWSD achter zijn naam.

Figuur 6 Totale aantal connemara hengsten met bekende HWSD status

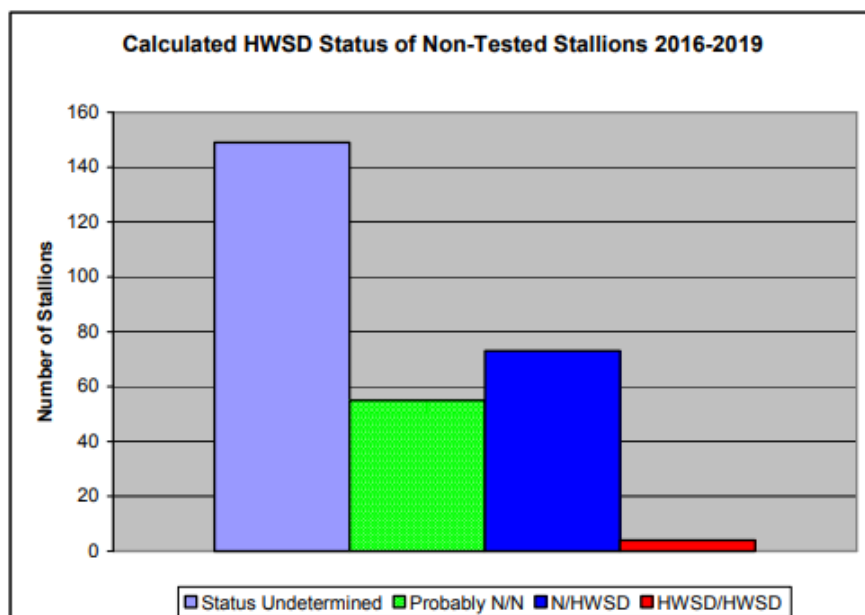
Figuur 3 geeft het aantal Connemara hengsten weer welke getest zijn op HWSD en waarvan de uitslag bekend is.

Figuur 4 geeft de HWSD status aan van de in 2016 – 2019 geboren veulens, waarbij er 106 veulens zijn met HWSD/HWSD.

Figuur 7 De HWSD status van de geregistreerde veulens bij het CPBS geboren in de periode 2016-2019

Aangezien de meeste hengsten een onbekende HWSD status hebben is het fokken naar het onbekende. Wanneer er echter voldoende nakomelingen zijn van bepaalde hengsten is van hen de HWSD status te achterhalen en kan deze worden genoteerd voor dit onderzoek. Uit de analyse van het nakomelingen rapport kwam naar voren dat van de 281 hengsten met een onbekende of niet- geregistreerde HWSD status er 73 hengsten zijn die N/HWSD of drager zijn en tenminste 5 waarvan de status HWSD/HWSD is. 55 hengsten zijn waarschijnlijk N/N, maar vanwege (nog) onvoldoende gegevens is dit niet exact te bepalen.

Figuur 8 Berekende HWSD status van niet geteste hengsten die gebruikt zijn voor de veulens van 2016-2019

Het gebruiken van deze 73 niet geteste (N/HWSD) hengsten heeft duidelijk een negatief effect gehad op de fokkerij van de Connemara de afgelopen jaren en ziet er niet goed uit wanneer er op deze voet verder gegaan wordt.

Er zijn binnen het CPBS 28 geregistreerd N/HWSD hengsten. Op basis hiervan kan door middel van de registratiedata van het nageslacht gekeken worden of er op verantwoorde

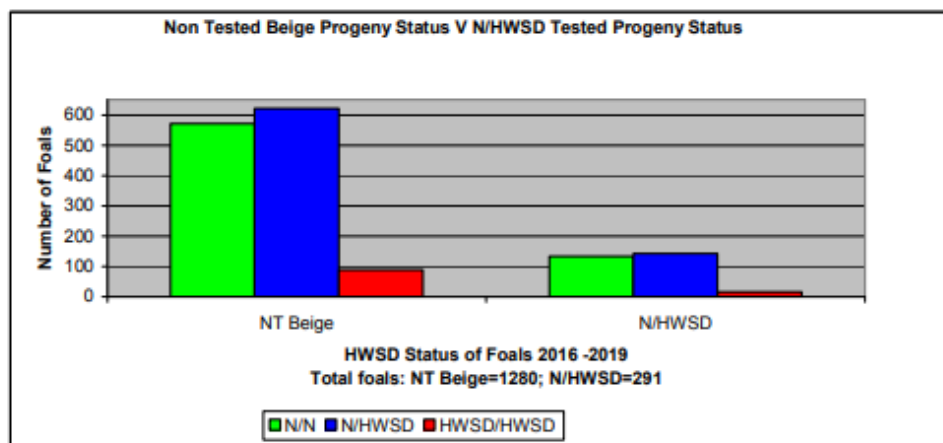
wijze gefokt is met deze hengsten. Van deze 28 geregistreerde hengsten hebben er zeven nakomelingen met de status HWSD/HWSD wat aangeeft dat ze merries gedekt hebben met HWSD/HWSD of N/HWSD (getest of ongetest). Hierbij is te zien dat een aantal nakomelingen het resultaat zijn van herhaaldelijk dezelfde combinaties van hengst en merrie, doordat een dekking plaats vond voordat de HWSD status van het vorige veulen bekend was. Dit is vooral te zien aan het begin van deze onderzoeksperiode toen men nog weinig inzicht had in de overdracht van HWSD.

Helaas laat het onderzoek ook zien dat er in 2019 HWSD/HWSD veulens geboren van hengsten waarvan de status al wel bekend was. Dit wijst op een gebrek aan zorgplicht van de hengstenhouders met betrekking tot de HWSD overdracht. Deze hengsten zouden geen merries hebben mogen dekken met een onbekende HWSD status.

Daarnaast zijn er in 2018 HWSD/HWSD veulens geboren uit een herhaalde combinatie van hengst en merrie waarbij de merriehouder had kunnen weten dat de merrie een verdachte HWSD status zou hebben op basis van eerder geteste veulens.

Wanneer alle 28 geregistreerde N/HWSD hengsten alleen N/N merries gedekt zouden hebben, zoals het advies is vanuit het stamboek, was de uitkomst 50% N/N, 50% N/ HWSD en geen enkelveulen met HWSD/HWSD.

Het blijkt dat fokkers van ongeteste merries eerder een keuze maken voor een ongeteste hengst dan voor een geteste hengst met N/HWSD. De groep van 73 hengsten met de verwachte status N/HWSD is vaker gebruikt voor een merrie dan de groep van 28 hengsten met een geregistreerde N/HWSD status, waardoor de groep veulens met HWSD/HWSD status groter is. Wat ook van belang is, is dat de verhoudingen tussen de twee groepen hetzelfde blijven, wat aangeeft dat er geen vooruitgang te zien is in het beperken van HWSD/HWSD veulens.

Figuur 9 De HWSD status van veulens van niet geteste en geteste N/HWSD hengsten

Bepaalde hengsten zijn door hun sportprestaties en goed presterende nakomelingen zeer gewild en hebben een zeer groot aantal nakomelingen op hun naam staan. Zo is er een hengst die in de periode 2016-2019 172 nakomelingen geproduceerd heeft. Helaas zijn er bij deze nakomelingen 6 met de status HWSD/HWSD en 74 met N/HWSD. Het totaal van zijn nakomelingen zit al op 330 en naar verwachting zal dit aantal de komende jaren nog stijgen.

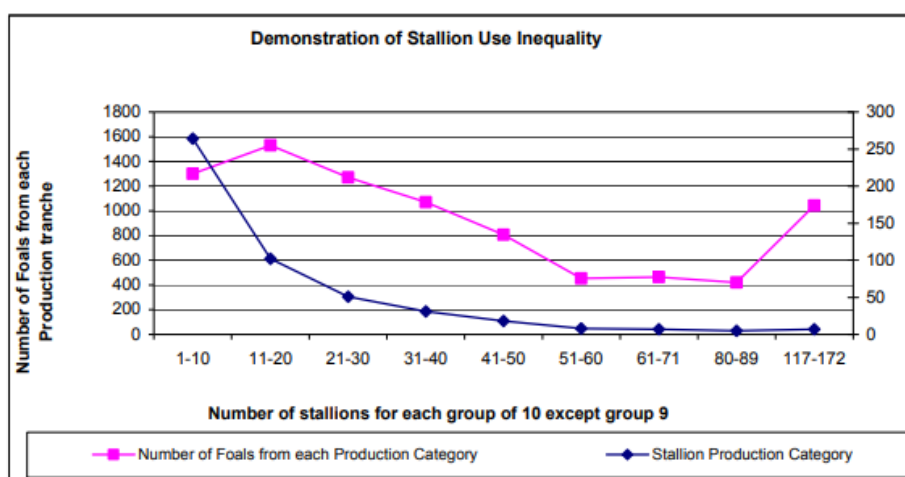
Men moet zich afvragen hoe groot zijn invloed is bij het overdragen van HWSD binnen het ras en of ze deze hengst willen blijven gebruiken.

Er is 1 geregistreerde HWSD/HWSD hengst bij het CPBS en uit het onderzoek komt naar voren dat er in ieder geval 5 andere hengsten zijn met de HWSD/HWSD status. Deze hengsten fokken altijd een N/HWSD veulen. Uit het onderzoek van Sheila Ramsay blijkt dat de genetische lijn van de geregistreerde HWSD/HWSD hengst ook aanwezig is bij andere hengsten, dus de reden deze hengst ter dekking aan te bieden voor de genendiversiteit is niet verstandig, er kan uitgeweken worden naar een andere verwante hengst.

Favoriete hengsten worden veel gebruikt in de fokkerij, maar eventuele schadelijke genen zullen daardoor aanzienlijk toenemen in aantal. Daarnaast is in een klein stamboek als dat van de Connemara, een kleine groep raszuivere merries welke jaarlijks gedekt wordt. Bij overmatig gebruik van een populaire hengst bij deze kwalitatief goede merries verkleint dit de genendiversiteit waardoor het tegenovergestelde bereikt wordt van wat we met de fokkerij willen bereiken en hoe meer de genendiversiteit wordt beperkt, hoe hoger de kans op genetische aandoeningen als HWDS.

bovenstaande verklaart een groot gedeelte van de overdracht van HWSD binnen de Connemara populatie.

Wanneer de veulens van 2016-2019 ingedeeld worden op afstamming van de vader, zijn er 43 hengsten die allen 1 nakomeling hebben. In figuur 7 zijn de nakomelingen verdeeld over 9 groepen die weergeven wat het aantal nakomelingen is van de hengsten. Er zijn 264 hengsten die jaarlijks 1 tot 10 nakomelingen hebben, deze groep is goed voor 1300 veulens. Er zijn 102 hengsten die jaarlijks 11 tot 20 nakomelingen hebben en in totaal 1532 nakomelingen hebben. Aan het eind van de curve staat een groep van 7 hengsten met een totaal van 1043 nakomelingen, waarbij iedere hengst jaarlijks zorgt voor 117-172 nakomelingen.

Figuur 10 hengsten ingedeeld op aantal nakomelingen

De blauwe lijn laat zien hoeveel hengsten er zijn in iedere groep, de roze lijn laat zien hoeveel veulens er in totaal geregistreerd zijn van de hengsten in iedere groep (Sheila Ramsay, 2020).

Wanneer het overmatig gebruiken van populaire hengsten aanhoudt, heeft dit gevolgen voor het terug dringen van de HWSD binnen de huidige Connemara populatie en daardoor ook voor de algemene gezondheid van de dieren voor nu en in de toekomst.

Bijlage 8 Artikel HWSD fraude

Thursday, 27 August 2020

WARNING: Passport Tampering occurring with Irish Bred

HWSD/HWSD affected ponies

Sadly, it has been brought to the attention of the CPRG that a number of HWSD affected ponies have recently been exported from Ireland to the UK, various Nordic countries and several Continental countries.

Since 2015 there has been NO EXCUSE for any HWSD ponies to have been born. Sadly this message does not seem to have been accepted in the biggest Connemara pony breeding country in the world, Ireland. As HWSD is entirely preventable, then the breeders of such ponies have a moral and ethical responsibility to care for these ponies themselves, not sell them off to dealers and sight unseen to unsuspecting overseas buyers.

Even worse, to just compound the issue some unscrupulous individuals are now passport tampering by removing the back page of the CPBS passport where the HWSD status of the pony is placed.

These recently reported HWSD affected ponies passports have had the back page of their passports deliberately removed.

It's not known where this tampering is occurring, as the majority of these ponies have been sold through dealer yards, both in Ireland and in the country of their final destination. Either way it is inexcusable and ILLEGAL behaviour. It is bad enough as it is, that the knowledge of HWSD in the general horse owning population, vets and farriers is abysmally low. This passport tampering is a deliberate act to sucker unsuspecting buyers, nothing less, nothing more.

To add insult to injury there is also proof that HWSD affected ponies are being sold from Ireland using "white" passports. These are effectively generic travel documents only. They have no requirement to list breed, breeding or breeder.

If you are looking to purchase a horse or pony listed as Connemara Type, make sure that the pony is scanned for more than one microchip. As there is no central microchip database in Ireland there is no way in which to check for duplicate registrations to one microchip. It is also really easy to have a 2nd (or even more) microchips inserted, if one is of a mind to do such a thing.

These passport breaches have been reported to the Irish Department of Agriculture, Food and Marine (DAFM) as this department is responsible for administering the issuing of equine passports.

Irish Equine Law.

VERENIGING "NEDERLANDS CONNEMARA PONY STAMBOEK"

Westeind 5
5245 NL Rosmalen

Rosmalen

Telefoon: 073-6218501
Fax: 073-6235970

www.connemara.nl
info@connemara.nl

GOEDGEKEURDE CONNEMARAHENGSTEN VOOR 2019

1. BEN HUR VAN DE LELIAARD (Prestatie), S.67.HK1, geb.09-06-1996, valk, 1.43 m.
V.: Surprise van de Kiboets, S.38.HK1 **(voor het leven)**

M.: Kinvara Gladness (Ster), I.463.MK1

F.: I. Kooij, Mierlingsestraat 24, 4117 GM Erichem (Gld.)

HH/E.: E.J. v. Bracht, Oude Twentseweg 17 a, 8105 RH Luttenberg (Ov.)

Tel.: 06-23313815

2. BLUE JEANS 14, IR.IRL.372004100016459.HK1.NL, geb.10-04-2014, cremello, 1.46 m.

V.: Maghera Fadda Lad, 400002444.S1 **(voor het leven)**

M.: Prosperous Lillian, 400018828.M1

F.: S. Heneghan, Tonbaun, Ballyheane, Castlebar, Co. Mayo (IRL)

HH/E.: E.J. v. Bracht, Oude Twentseweg 17 a, 8105 RH Luttenberg (Ov.)

Tel.: 06-23313815

3. CELTIC SIR PARSIFAL, Cp.1627.HK2, geb. 08-05-2010, bruin, 1.46 m.

(voor het leven)

V.: Ben Hur van de Leliaard (Prestatie), S.67.HK1

M.: Celtic 2nd Derby, Vb.1533.MK1

F/HH/Eig.: E.J. v. Bracht, Oude Twentseweg 17 a, 8105 RH Luttenberg (Ov.)

Tel.: 06-23313815

4. DIPLOMAT, (Keur) I.37.HK1, geb. 13-6-1987, bruin, 1.53 m.

(voor het leven)

V.: Diamond Rum, (HB 440094873)

M.: Lovelly Bellis, (H 847058073)

F.: A. Dörfler

HH/E.: J.M.A. Donkers-Kamp, Brand 46, 5411 PC Zeeland (Nb.)

Tel.: 0486-453405

5. FINNY VAN DE ZONNEHOEVE, (Prestatie), S.64.HK1, geb. 25-02-1994, schimmel isabel geb., 1.46 m.

V.: Abbeyleix Finn (Keur, Prestatie) I.31.HK1 (voor het leven)
M.: Bibi van de Leliaard (Keur, Pref., Prest.fokm.) S.124.MK1
F/H/E.: P.M.A. v. Yzendoorn-Stoeterij v.d. Zonnehoeve, Priempad 6, 3896 LJ
Zeewolde (Fl.)
Tel.: 036-5228221

6. MEINTE VAN DE HAAR, Cp.1738.HK2, geb. 25-04-2016, bruin, 1.43 m.

V.: Sternbergs Moccachino, 840069110.HK1.NL
M.: Djoeke van de Haar(Ster), Cp.1618.MK1
F/E/HH.:F. Dam, Sibculoseweg 79, 7676 PB Westerhaar (Ov.)
Tel.: 0546-659653

7. OTTO VAN STRIJTHAGEN (Prestatie), Cp.1548.HK1, geb. 16-05-2006, bruinschimmel, 1.46 m.

V.: Erin of Hazelfield, (191980) (voor het leven)

M.: Mufke van Strijthagen, S.305.MK1
F/E/HH.:F. Ausems, Hopelerweg 180, 6372 PZ Landgraaf (Lb.)
Tel.: 0455-352985

8. RORY LEXUS, Cp.1636.HK1, geb.19-04-2010,schimmel valk geb.1.46 m.

V.: Dexter Leam Pondi, 9140416.HK1 (voor het leven)
M.: Agora de Renival, IR.B.161431.MK1.NL
F/E/HH.: I. Meijlink, Sprokkelboschstraat 3, 5243 RK Rosmalen (Nbr.)
Tel.: 06-15686387

9. RORY RASPUTIN, S.66.HK1, geb. 17-06-1998, schimmel, 1.47 m. (voor het leven)

V.: Chiltern Thunderburst, 20025489
M.: Van de Arenbosch Donna, S.281.MK1
F/HH/E.:I. Meijlink, Sprokkelboschstraat 3, 5243 RK Rosmalen (Nb.)
Tel.: 06-15686387

10. RORY RYAN, S.70.HK1, geb. 23-04-2001, donkere valk, 1.47 m. (voor het leven)

V.: Fort Tynion, I.29.HK1
M.: Skrallan IR.D.630096887.MK1
F/HH/E.:I. Meijlink, Sprokkelboschstraat 3, 5243 RK Rosmalen (Nb.)
Tel.: 06-15686387

11. RORY TIC TAC, Cp.1730.HK1, geb.12-06-2015, schimmel bruin geb.,1.45 m.

V.: Rory Rolex, Cp.1637.HK2
M.: Pilgaards Vogue, 21135491.MK1.NL
F.: I. Meijlink, Sprokkelboschstraat 3, 5243 RK Rosmalen (Nb.)
Tel.: 06-15686387

12. SAFIN, Cp.1599.HK1, geb. 04-07-2008, valkroan, 1.45 m.

V.: Pattys Veuve Cliquot, 630023699
M.: Fleur van de Leliaard (Ster), S.300.MK1
F.: C. v. Zoest, Maurik
E/HH: J. & S. Hendricks, Frasseller Strasse 40, 47559 Kranenburg (Dtl)
Tel.: 0049-17678302000

13. Skærgårdens CELTIC NIGHT, CO1600002.HK1.NL, geb.08-05-2016, bruin,1.47 m.

V.: Wirtsmühle Delaney's, 840018607
M.: Barholts Evita, C810
F.: Stutteri Skærgården, Fam Gøtske, Egtved (Dk)
E/HH: Comb. E. Koppenol & R. Groen, Jan Mankesstraat 59, 6961 VD Eerbeek (Gld.)
Tel.: 06-83579805

14. WARBERE-CURRAGH VAN DE HAAR, Cp.1686.HK1, geb.08-04-2013, valk, 1.46 m.

V.: Paddy van Strijthagen, Cp.1591.HK1 **(voor het leven)**
M.: Donatella van de Leliaard, S.286.MK1
E.: C. de Jong, Eerste Westerparklaan 26, 3544 VT Utrecht (U)
F/HH.: F. Dam, Sibculoseweg 79, 7676 PB Westerhaar (Ov.)
Tel.: 0546-659653

Ben Hur van de Leliaard

09-06-1996

1.43

Valk

Prestatie hengst klasse 1

Sportprestaties Z2 dressuur + 24,

springen L + 8

HWSD informeer bij hh

Surprise van de Kiboets (S. 38) bruin	Atlantic Curragh (I. 22) keur grijs	Dun Aengus (120)
		Atlantic Surf (247)
	Snoopy van de Leliard (S. 113) keur, preferent, fokprestatie grijs	Calmore Dew (I. 17)
		Sunny (I. 403)
Kinvara Gladness (I. 463) ster, prestatie fokmerrie valk	Abbeyleix Owen (496) grijs	Kimble (227)
		Queen of Diamonds (1934)
	Summer Gladness (6361) grijs	Ben Lettery (133)
		Gladness (2505)

Blackwoodland Rock

19-06-2003

1.48

Schimmel

Klasse 1

Sportprestaties ZZ springen +

40 + internationaal 1.40

HWSD ??

I Love You Melody (IS.6)	Idenóir (60008027)	Windy Cove Ranger (S0000493)
		Little Cashel Hill (M0003983)
	Equinoxe Melody (FRM)	Apollon Pondi (25000188430764D)
		White Granite (M0006424)
Grey Rock Trish (M0011969)	Derrighagh Robin (S0000958)	Robin Hood (S0000806)
		Moonlit Night Sky (M0005978)
	Silver Sally (M0007689)	Abbeyleix Owen (S0000496)
		Silver Susie (M0005619)

Bluejeans 14
 10-04-2014
 1.46
 Cremello
 Klasse 1
 Sportprestaties geen
 HWSD N/N

Maghera Fadda Lad	Rynn Richard	Ardravinna Andy
		Fuchsia
	Lettercallow Lady	Abbeyleix Owen
		Bealadangan Bluebell
Prosperous Lillian	Tempo Active Atlas	I love You Melody
		Active Actress
	Prosperous Lady	Glenayre Silver Fox
		Silver Savannah

Celtic Blue Gruagh
 07-09-2017
 1.45
 Valk
 Klasse 1
 Sportprestaties
 HWSD N/N

Blue Jeans 14, IR.IRL100016459.HK1 cremello	Maghera Fadda Lad	Rynn Richard
		Lettercallow Lady
	Prosperous Lillian	Tempo Active Atlas
		Prosperous Lady
Celtic 2nd Derby (CP.1533.M1) bruin	Sir Henry (DE350283395) vos	Frederiksminde Hazy Match
		Meavis
	Celtic Fair Gin (S. 324) bruin	Aerenlund Cumini (S.63)
		Whitney van de Zonnehoeve (S. 236)

Celtic Mc Gee
 10-06-2016
 1.44
 Vos
 Klasse 1
 Sportprestaties
 HWSD N/N

Celtic Sir Parsifal CP.1627.HK2 bruin	Ben Hur van de Leliaard (S. 67.HK1) prestatie valk	Surprise van de Kiboets (S.38) bruin
		Kinvara Gladness (I. 463) ster valk
	Celtic 2nd Derby (CP.1533.M1) bruin	Sir Henry (DE350283395) vos
		Celtic Fair Gin (S. 324) bruin
Fee van de Leliaard S.320.MK1 (ster, preferent), bruin	Spinway Keepsake (02000S186)	Spinway Corsaire (0000510)
		Errisbeg Rose (2895)
	Kimberley van Graaf Janshof (S242.MK1), vos	Atlantic Curragh (keur)
		Dun Maeve (ster) I.368

Celtic Sir Parsifal
08-05-2010
1.46
Bruin
Klasse 2
Sportprestaties L1 dressuur +
16, B springen + 5
HWSD N/N

Ben Hur van de Leliard (S. 67) prestatie valk	Surprise van de Kiboets (S.38) bruin	Atlantic Curragh (l. 22) keur grijs
		Snoopy van de Leliard (S. 113) keur, preferent, fokprestatie grijs
	Kinvara Gladness (l. 463) ster valk	Abbeyleix Owen (496) grijs
		Summer Gladness (6361) grijs
Celtic 2nd Derby (CP.1533.M1) bruin	Sir Henry (DE350283395) vos	Frederiksminde Hazy Match
		Meavis
	Celtic Fair Gin (S. 324) bruin	Aerenlund Cumini (S.63)
		Whitney van de Zonnehoeve (S. 236)

Diplomat

13-06-1987

1.53

Bruin

Klasse 1

Sportprestaties Dressuur M2 + 2,
springen L

HWSD niet getest

Diamond Rum (HB 44 0094873) bruin	Carna Dun (89) valk	Little Heaven xx
		Double Dun (803)
	Glenlo Biddy (3885) grijs	Carna Bobby (79)
		Orphan Star (1477)
Lovelly Bells (H84 7058073) grijs	Golden Dan (75) grijs	Ben Lettery (133)
		Ballydonnellan Grey (1593)
	Little Beauty (440078573) grijs	Ceileog (109)
		Breedog (2050)

Easter van de Leliaard
 01-07-1999
 1.46
 Schimmel
 Klasse 1, prestatiepredikaat n a v
 sportresultaten
 Sportprestaties dressuur Z + 1,
 springen M + 1
 HWSD:

Brimstone van Graaf Janshof (l. 34) keur, prestatie bruin	Sticky (l. 30) keur grijs	Carna Bobby (79)
		Cashel Kate (2030)
	Snowy Winter (l. 427) bruin-roan	Abbeyleix Owen (496)
		Frosty Winter (2346)
Easter Daisy (S. 100) keur, prestatie grijs	Ard Abalone (l. 25) grijs	King of the Glen (428)
		Aclare Woodrover (5051)
	Easter Patricia (l. 3) ster, preferent grijs	Harvest Moon (152)
		Kingstown Swallow (l. 23) ster preferent

Finney van de Zonnehoeve

25-02-1994

1.47

Schimmel

Klasse 1, prestatie

Sportprestaties L1 + 2 dressuur,

springen M + 9, SGW M + 3

HWSD niet getest

Abbeyleix Finn (I. 31) keur, prestatie grijs	Abbeyleix Ri (290) grijs	Errigal Prince (1159)
		Queen of Diamonds (1934)
	Finola of Leam (3036) grijs	Lavalley Rebel (24)
		WaterfieldGrey (1270)
Bibi van de Leliaard (S. 124) keur, preferent, fokprestatie grijs	Leam Silver Finn (I. 27) grijs	Leam Bobby Finn (5217)
		Leam Silver Shoes (13212)
	Van de Arenbosch Black Beauty (I. 404) keur, preferent grijs	Greaney Rebel (186)
		Sandy Lea (I. 86)

Mouse's Quinn
 27-05-2017
 1.44
 Valk
 Klasse 2
 Sportprestaties
 HWSD N/HWSD

Carraig Thunder (IR.IRL.1157.S. MK1), valk	Thunderstorm (796)	Thunderbolt (178) grijs
		Dooneen Grey (3671)
	Private Dancer (8275)	Murvey Paul (754)
		Sweet Albany (6894)
Comara Kilkelly's Merry Mouse (S.327.MK1), zwart	Chiltern Thunderburst(DE302020025489)	Thunderbolt (178)
		Chiltern Cameo (NPS 16484)
	Comara Badly Wanted Kilkelly	Romeo v/h Langwater
		Vanessa (keur, preferent)

Otto van Strijthagen
 16-05-2006
 1.48
 Schimmel
 Klasse 1, prestatie
 Sportprestaties ZZ- licht
 dressuur, B springen
 HWSD N/N

Erin of Hazelfield (191980) grijs	Spinway Comet (935) grijs	Thunderbolt (178)
		Spinway Cailin (6311)
	Sceilig Fia (93-158)	Grange Sheanliss Sparrow (139525)
		Gentle Jessie (9039)
Mufke van Strijthagen (S. 305) grijs	Garryhinch Finn (IR.974) grijs	Abbeyleix Fionn (810)
		Kilbracken Queen (7221)
	Kinnity van de Bossenhoeve (S. 219) ster, grijs	Diplomat (I. 37) keur
		Misty van de Leliaard (969)

Rory Rasputin
 17-06-1998
 1.48
 Schimmel
 Klasse 1
 Sportprestaties springen L + 8
 HWSD niet getest

Chiltern Thunderburst (SH 020025489) grijs	Thunderbolt (178) grijs	Thunder (113)
		Irene Grey (1899)
	Chiltern Cameo (026216484) grijs	Truska Pimpernell (618)
		Chiltern Gazelle (4914)
Van de Arenbosch Donna (S. 281) grijs	Fort Tynion (I. 29) donkervalk	Rory Ruadh (517)
		Fort Ruby (3576)
	Kingstown Swallow (I. 23) ster, preferent grijs	Mac Dara (91)
		Kingstown Grey (1268)

Rory Ryan
 23-04-2001
 1.48
 Donker valk
 Klasse 1
 Sportresultaten dressuur L1 + 3,
 springen M + 1
 HWSD niet getest

Fort Tynion (l. 29) donkervalk	Rory Ruadh	Finney Master
		Fort Irene
	Fort Ruby	Glenarde
		Fort Lady
Skrallan (IR.D.630096887) grijs	Killadreenan Bobby	Lambay Bobby
		Glenree Thistledown
	Van de Arenbosch Clare	Carna Bobby (79)
		Andrahan Bay

Safin
 04-07-2008
 1.45
 Valk-roan
 Klasse 1
 Sportresultaten
 HWSD N/N

Patty's Veuve Cliquot	Patty's Silverdun Velvet	Bengt
		Patty of Dune
	Pilgaards Vogue (Ster)	Maigaardens Killian
		Kaervangs Candie
Fleur van de Leliaard (Ster)	Murvey Mario	Mervyns Kingsmill
		Miss Logan
	Looses Miscount	Sticky
		Seaspray Bellmaid

Skærgårdens Celtic Night
 08-05-2016
 1.47
 Bruin
 Klasse 1
 Sportresultaten
 HWSD N/N

received_510438:

Wirtsmühle Delaney's	Diamond Shamrock	Diamond Rum
		Marena
	Nørlunds Primrose	Lærkens Cascade Dawn
		Nørlunds Pretty Woman
Barholts Evita	Frederiksminde Hazy Marvel	Hazy Dawn
		Øxenholm Mandy
	Barholts Madonna	Lærkens Catch Me
		Barholts Rosaleen

Warbere-Curragh van de Haar
08-04-2013
1.46
Valk
Klasse 1
Sportresultaten dressuur L1
HWSD N/N

Paddy van Strijthagen (Cp.1591) prestatie donkervalk	Ben Hur van de Leliaard (S.67) prestatie valk	Surprise van de Kiboets (S. 38) bruin
		Kinvara Gladness (I. 463) ster, prestatie fokmerrie valk
	Aura van de Zonnehoeve (S.259) bruin	Iltschi van de Leliaard (S.37) prestatie bruin
Donatella van de Leliaard (S.286) preferent, prestatie bruin	Brimstone van Graaf Janshof (I. 34) keur, prestatie bruin	Crosswell Bright Star (I.449)
		Sticky (I. 30) grijs keur
	Nancy van de Kiboets (S. 224) bruin	Snowy Winter (I. 427) bruin- roan
		Atlantic Curragh (I. 22) keur grijs
		Snoopy van de Leliard (S. 113) keur, preferent, prestatie-fokmerrie

Wietse van de Leliaard
04-06-2017
1.41
Schimmel
Klasse 1
Sportresultaten
HWSD N/N

Otto van Strijthagen (prestatie) Cp.528005000001548.HK1 schimmel	Erin of Hazelfield (191980) grijs	Spinway Comet (935) grijs
		Sceilig Fia (93-158)
	Mufke van Strijthagen (S. 305) grijs	Garryhinch Finn (IR.974) grijs
		Kinnity van de Bossenhoeve (S. 219) ster, grijs
Sabine van de Leliaard Cp.000001687.MK1 schimmel	Easter van de Leliaard (S.68) prestatie schimmel	Brimstone van Graaf Janshof (I. 34) keur, prestatie bruin
		Easter Daisy (S. 100) keur, prestatie grijs
	Ballygarris Dawn (ster, preferent) IR.IRL12250.MK1.NL	Moy Hazy Cove (888)
		Rathcoona Dreamer (9367)

Bijlage 10 Gezondheidscertificaat voor handel van sperma

EUROPESE UNIE

Certificaat voor de handel binnen de EU

Deel I: Informatie betreffende de aangeboden zending	I.1. Verzender Naam Adres Postcode		I.2. Referentienummer certificaat	I.2.a. Lokaal referentienummer
	I.3. Bevoegde centrale autoriteit			
	I.4. Bevoegde lokale autoriteit			
	I.5. Geadresseerde Naam Adres Postcode		I.6.	
			I.7.	
	I.8. Land van oorsprong	ISO-code	I.9. Regio van oorsprong	Code
	I.10. Land van bestemming	ISO-code	I.11. Regio van bestemming	Code
	I.12. Plaats van oorsprong Spermacentrum ☐ Naam Adres Postcode Erkenningsnummer		I.13. Plaats van bestemming Spermacentrum ☐ Bedrijf ☐ Naam Adres Postcode Erkenningsnummer	
	I.14.		I.15.	
	I.16. Vervoermiddelen Vliegtuig ☐ Vaartuig ☐ Treinwagon ☐ Wegvoertuig ☐ Andere ☐ Identificatie		I.17.	
	I.18. Omschrijving van de goederen		I.19. Productcode (GS-code) 05 11 99 85	
			I.20. Hoeveelheid	
	I.21. Temperatuur producten Omgevingstemperatuur ☐ Gekoeld ☐ Bevroren ☐		I.22. Aantal verpakkingen	
	I.23. Zegelnummer/Containernummer		I.24. Aard van de verpakking	
I.25. Goederen gecertificeerd voor: Kunstmatische reproductie ☐				
I.26. Doorvoer door een derde land ☐ Derde land Punt van uitgang Punt van binnenkomst		I.27. Doorvoer door de lidstaten ☐ Lidstaat Lidstaat Lidstaat		
I.28. Uitvoer ☐ Derde land Punt van uitgang		I.29.		
I.30.				
I.31. Identificatie van de goederen Soort (wetenschappelijke benaming) Identiteit donor Datum van winning Hoeveelheid				

	II. Informatie over de gezondheid	II.a. Referentienummer certificaat	II.b.
Deel II: Certificering	Ondergetekende, officieel dierenarts, verklaart hetgeen volgt:		
	II.1. het spermacentrum ⁽²⁾ , waar het hierboven omschreven, voor de handel bestemde sperma is gewonnen, behandeld en opgeslagen, is erkend door en staat onder toezicht van de bevoegde autoriteit overeenkomstig bijlage D, hoofdstuk I, onder I, punt 1, en onder II, punt 1, bij Richtlijn 92/65/EEG ⁽³⁾ ;		
	II.1.1. gedurende de periode van 30 dagen vóór de eerste winning van het hierboven omschreven sperma tot en met de datum waarop het verse of gekoelde sperma is verzonden of tot de opslagperiode van minimaal 30 dagen voor bevroren sperma is verstreken, gold voor het spermacentrum het volgende:		
	II.1.1.1. het was gelegen op het grondgebied of, in geval van regionalisatie, op een deel van het grondgebied ⁽¹⁾ van een lidstaat dat niet overeenkomstig artikel 5, lid 2, onder a) en b), van Richtlijn 2009/156/EG ⁽⁴⁾ als besmet met paardenpest was aangemerkt;		
	II.1.1.2. het voldeed aan de in artikel 4, lid 5, van Richtlijn 2009/156/EG vastgelegde voorwaarden voor bedrijven;		
	II.1.1.3. het herbergde uitsluitend paardachtigen die vrij waren van klinische symptomen van equiene virusarteritis en besmettelijke baarmoederontsteking;		
	II.2. alleen paardachtigen die voldeden aan de voorwaarden van de artikelen 4 en 5 of de artikelen 12 tot en met 16 van Richtlijn 2009/156/EG zijn tot het centrum toegelaten;		
	II.3. het hierboven omschreven sperma is afkomstig van donorhengsten:		
	II.3.1. die bij de toelating tot het spermacentrum en op de dag van de spermawinning geen klinische symptomen van besmettelijke ziekten vertoonden;		
	II.3.2. die de laatste 30 dagen vóór de spermawinning hebben verbleven in bedrijven waar in die periode geen enkele paardachtige klinische symptomen van equiene virusarteritis of besmettelijke baarmoederontsteking heeft vertoond;		
	II.3.3. die gedurende ten minste 30 dagen vóór de datum van de eerste spermawinning en tussen de datum van de eerste monsterneming als bedoeld onder II.3.5.1, II.3.5.2 of II.3.5.3 en het eind van de winningsperiode niet voor natuurlijke dekking zijn gebruikt;		
	II.3.4. die de volgende tests hebben ondergaan, die ten minste voldoen aan de eisen van het desbetreffende hoofdstuk van het Manual of Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals van de OIE en zijn uitgevoerd in een door de bevoegde autoriteit erkend laboratorium, waarvan de accreditering overeenkomstig artikel 12 van Verordening (EG) nr. 882/2004 van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁵⁾ geldt voor de hierna bedoelde tests:		
	II.3.4.1. voor infectieuze anemie (EIA), een agargel-immunodiffusietest (AGID- of cogginstest) of een enzymgekoppelde immuunadsorbent-techniek (Elisa) voor het opsporen van infectieuze anemie bij paardachtigen, met negatief resultaat;		
	II.3.4.2. voor equiene virusarteritis (EVA);		
	⁽¹⁾ hetzij [II.3.4.2.1. een serumneutralisatietest, met negatief resultaat bij een serumverdunding van 1:4;]		
	⁽¹⁾ hetzij [II.3.4.2.2. een virusisolatietest, door middel van een polymerasekettingreactie (PCR) of real-time PCR, uitgevoerd op een gedeelte van het volledige sperma van de donorhengst, met negatief resultaat;]		
	II.3.4.3. voor de opsporing van de verwekker van besmettelijke baarmoederontsteking bij paarden (CEM), een test uitgevoerd op drie monsters (swabs) die op twee verschillende tijdstippen met een tussenpoos van ten minste zeven dagen van de penisschacht, de urethra en de fossa urethralis van de donorhengst worden genomen.		
	De monsters zijn in geen geval eerder dan zeven dagen (systemische behandeling) of 21 dagen (lokale behandeling) na de antimicrobiële behandeling van de donorhengst genomen en zijn vóór verzending naar het laboratorium in een transportmedium met actieve kool, zoals het Amies-medium, geplaatst. In het laboratorium hebben zij met negatief resultaat tests ondergaan voor:		
	⁽¹⁾ hetzij [II.3.4.3.1. de isolatie van <i>Taylorella equigenitalis</i> na kweek in microaerofiele omstandigheden gedurende ten minste zeven dagen, die wordt gemaakt binnen 24 uur na het nemen van de monsters van het donordier of binnen 48 uur indien de monsters tijdens het transport koel worden bewaard;]		

II.	Informatie over de gezondheid	II.a.	Referentienummer certificaat	II.b.
(¹) <i>hetzij</i>	[II.3.4.3.2. opsporing van het genoom van <i>Taylorella equigenitalis</i> door middel van een PCR of real-time PCR, uitgevoerd binnen 48 uur na het nemen van de monsters van het donordier;]			
II.3.5.	waarbij steeds ten minste een van de onder II.3.5.1, II.5.2 en II.3.5.3 omschreven testprogramma's is uitgevoerd, met de onder II.3.4 vermelde resultaten:			
(⁶) [II.3.5.1.	de donorchengst was zonder onderbreking in het spermacentrum aanwezig gedurende ten minste de laatste 30 dagen vóór de datum van de eerste winning en gedurende de winningsperiode van het hierboven omschreven sperma, en geen van de paardachtigen in het centrum is rechtstreeks in contact gekomen met paardachtigen met een lagere gezondheidsstatus dan de donorchengst.			
	De onder II.3.4 omschreven tests zijn uitgevoerd met monsters van de donorchengst die ten minste eenmaal per jaar aan het begin van het fokseizoen of vóór de eerste winning van sperma dat bedoeld is voor de handel in vers, gekoeld of ingevroren sperma en niet eerder dan 14 dagen na de aanvang van het verblijf van ten minste 30 dagen vóór de eerste spermawinning zijn genomen (⁷);]			
(⁶) [II.3.5.2.	de donorchengst was ten minste 30 dagen vóór de datum van de eerste winning en gedurende de winningsperiode van het hierboven omschreven sperma in het centrum aanwezig, maar heeft dit onder verantwoordelijkheid van de dierenarts van het centrum voor een aaneengesloten periode van minder dan 14 dagen verlaten, en/of andere paardachtigen in het spermacentrum zijn rechtstreeks in contact gekomen met paardachtigen met een lagere gezondheidsstatus.			
	De onder II.3.4 omschreven tests zijn uitgevoerd op monsters die ten minste éénmaal per jaar aan het begin van het fokseizoen of vóór de eerste winning van sperma dat bedoeld is voor de handel in vers, gekoeld of ingevroren sperma en niet eerder dan 14 dagen na de aanvang van het verblijf van ten minste 30 dagen vóór de eerste spermawinning van de donorchengst zijn genomen (⁷);]			
en	de donorchengst heeft gedurende de periode van winning van het sperma dat bedoeld is voor de handel in vers, gekoeld of ingevroren sperma de onder punt II.3.4 omschreven tests ondergaan:			
	a) een van de onder punt II.3.4.1 omschreven tests voor het opsporen van infectieuze anemie bij paardachtigen, voor het laatst uitgevoerd op een bloedmonster dat niet meer dan 90 dagen voordat het hierboven omschreven sperma werd gewonnen, is genomen (⁷);			
	b) equiene virusarteritis;			
	(¹) <i>hetzij</i>	[een van de onder punt II.3.4.2 omschreven tests werd voor het laatst uitgevoerd op een monster dat niet eerder dan 30 dagen voordat het hierboven omschreven sperma werd gewonnen, is genomen (⁷);]		
	(¹) <i>hetzij</i>	[een van de onder punt II.3.4.2.2 omschreven tests is uitgevoerd op een gedeelte van het volledige sperma van de donorchengst dat niet eerder is verkregen dan zes maanden voordat het hierboven omschreven sperma werd gewonnen (⁷), terwijl een tijdens die zes maanden (⁷) genomen bloedmonster op een serumneutralisatietest op equiene virusarteritis met een serumverdunding van meer dan 1:4, een positieve reactie gaf;]		
	c)	een van de onder punt II.3.4.3 omschreven tests voor het opsporen van besmettelijke baarmoederontsteking bij paarden is voor het laatst uitgevoerd op drie monsters (swabs) die niet meer dan 60 dagen voordat het hierboven omschreven sperma werd gewonnen, zijn genomen (⁷);		
	(¹) <i>hetzij</i>	[op twee verschillende tijdstippen, met een tussenpoos van ten minste zeven dagen;]		
	(¹) <i>hetzij</i>	[eenmaal, door middel van een PCR of real-time PCR.]]		
(⁶) [II.3.5.3.	De donorchengst voldoet niet aan de voorwaarden van bijlage D, hoofdstuk II, punt 1.6, onder a) en b), bij Richtlijn 92/65/EEG en het sperma is gewonnen voor de handel in bevroren sperma.			
	De onder II.3.4.1, II.3.4.2 en II.3.4.3 omschreven tests zijn uitgevoerd op monsters van de donorchengst die ten minste eenmaal per jaar aan het begin van het fokseizoen (⁷) worden genomen,			
en	de onder II.3.4.1 en II.3.4.3 omschreven tests zijn niet eerder dan 14 dagen en niet later dan 90 dagen na de datum van winning van het sperma uitgevoerd op monsters die gedurende de opslagperiode van het sperma van ten minste 30 dagen na de datum van de winning ervan en vóór het sperma uit het spermacentrum wordt afgevoerd, van de donorchengst zijn genomen (⁷);			

II. Informatie over de gezondheid		II.a. Referentienummer certificaat		II.b.				
en ⁽¹⁾ <i>hetzij</i> [de onder II.3.4.2 omschreven tests voor het opsporen van equiene virusarteritis, zijn niet eerder dan 14 dagen en niet later dan 90 dagen na de datum van winning van het hierboven omschreven sperma uitgevoerd op monsters die gedurende de opslagperiode van het sperma van ten minste 30 dagen na de datum van de winning ervan en vóór het sperma uit het spermacentrum wordt afgevoerd, van de donorhengst zijn genomen ⁽⁷⁾]; ⁽¹⁾ <i>hetzij</i> [als het gaat om een voor equiene virusarteritis seropositieve donorhengst is met een virusisolatietest, PCR of real-time PCR, uitgevoerd op monsters van een deel van het volledige sperma die tweemaal per jaar met een tussenpoos van ten minste vier maanden van de donorhengst zijn genomen ⁽⁷⁾, bevestigd dat het dier geen virus uitscheidt, en de donorhengst met positief resultaat heeft gereageerd op een serumneutralisatietest voor het opsporen van equiene virusarteritis bij een serumverdunding van ten minste 1 op 4.]]								
II.3.6. waarbij de onder II.3.5 omschreven tests zijn uitgevoerd op monsters die op de volgende data zijn genomen:								
Identificatie van het sperma	Testprogramma	Begindatum ⁽⁷⁾		Datum bemonstering voor gezondheidstests ⁽⁷⁾				
		Verblijf donor	Sperma-winning	EIA II.3.4.1	EVA II.3.4.2		CEM II.3.4.3	
					Bloedmonster	Sperma-monster	1e monster	2e monster
⁽¹⁾ <i>hetzij</i> [II.4. aan het sperma zijn geen antibiotica toegevoegd.] ⁽¹⁾ <i>hetzij</i> [II.4. aan het sperma is het volgende antibioticum of mengsel van antibiotica toegevoegd om in het uiteindelijke verdunde sperma een concentratie te verkrijgen van minimaal ⁽⁸⁾:;]								
II.5. het hierboven omschreven sperma is:								
II.5.1. gewonnen, behandeld, opgeslagen en vervoerd in overeenstemming met de eisen van bijlage D, hoofdstuk II, onder I, punt 1, en hoofdstuk III, onder I, bij Richtlijn 92/65/EEG;								
II.5.2. indien het om bevroren sperma gaat, opgeslagen gedurende ten minste 30 dagen na de datum van de winning van het sperma;								
II.5.3. naar de plaats van lading verzonden in een verzegelde container, met inachtneming van bijlage D, hoofdstuk III, onder I, punt 1.4, bij Richtlijn 92/65/EEG, met het nummer dat in vak I.23 is vermeld.								

II.	Informatie over de gezondheid	II.a.	Referentienummer certificaat	II.b.
-----	-------------------------------	-------	------------------------------	-------

Opmerkingen

Deel I:

Vak I.12: plaats van oorsprong: het spermacentrum waar het sperma is gewonnen.

Vak I.13: plaats van bestemming: het spermacentrum of spermaopslagcentrum of het bedrijf waarvoor het sperma bestemd is.

Vak I.23: identificatie van container en zegelnummer vermelden.

Vak I.31: identiteit donor: de officiële identificatie van het dier;
datum van winning vermelden als dd/mm/jjjj.

Deel II:

Toelichting voor het invullen van de tabel in II.3.6:

Afkortingen:

EIA-1 eerste test op infectieuze anemie bij paardachtigen (EIA)

EIA-2 tweede test op EIA

EVA-B1 eerste bloedmonstertest op equiene virusarteritis (EVA)

EVA-B2 tweede bloedmonstertest op EVA

EVA-S1 eerste spermamonstertest op EVA

EVA-S2 tweede spermamonstertest op EVA

CEM-11 eerste test op besmettelijke baarmoederontsteking bij paarden (CEM), eerste monster

CEM-12 eerste test op CEM, tweede monster, zeven dagen na CEM-11 genomen

CEM-21 tweede test op CEM, eerste monster

CEM-22 tweede test op CEM, tweede monster, zeven dagen na CEM-21 genomen

Instructies

Voor al het sperma met dezelfde identificatie in kolom A in het onderstaande voorbeeld moeten de testprogramma's (II.3.5.1, II.3.5.2 en/of II.3.5.3) worden vermeld in kolom B, waarbij de desbetreffende data in de kolommen C en D worden ingevuld.

De data waarop de monsters voor laboratoriumonderzoek zijn genomen vóór de eerste winning van het hierboven omschreven sperma, zoals aangegeven onder II.3.5.1, II.3.5.2 en II.3.5.3, worden ingevuld in de bovenste regel van de kolommen 5 tot en met 9 van de tabel, dat wil zeggen de vakken waar in het onderstaande voorbeeld EIA-1, EVA-B1 of EVA-S1 en CEM-11 en CEM-12 is ingevuld.

De data waarop de monsters voor een tweede laboratoriumonderzoek zijn genomen zoals aangegeven onder II.3.5.2 of II.3.5.3 worden ingevuld in de onderste regel van de kolommen 5 tot en met 9 van de tabel, dat wil zeggen de vakken waar in het onderstaande voorbeeld EIA-2, EVA-B2 of EVA-S2 en CEM-21 en CEM-22 is ingevuld.

Identificatie van het sperma	Testprogramma	Begindatum (⁷)		Datum bemonstering voor gezondheidstests (⁷)				
		Verblijf donor	Sperma-winning	EIA II.3.4.1	EVA II.3.4.2		CEM II.3.4.3	
					Bloedmon-ster	Sperma-monster	1e monster	2e monster
A	B	C	D	EIA-1	EVA-B1	EVA-S1	CEM-11	CEM-12
				EIA-2	EVA-B2	EVA-S2	CEM-21	CEM-22

II. Informatie over de gezondheid	II.a. Referentienummer certificaat	II.b.								
(¹) Doorhalen wat niet van toepassing is. (²) Alleen erkende spermacentra die overeenkomstig artikel 11, lid 4, van Richtlijn 92/65/EEG vermeld staan op de volgende website van de Commissie: http://ec.europa.eu/food/animal/approved_establishments/establishments_vet_field_en.htm (³) PB L 268 van 14.9.1992, blz. 54. (⁴) PB L 192 van 23.7.2010, blz. 1. (⁵) PB L 165 van 30.4.2004, blz. 1. (⁶) De programma's die niet voor de zending gelden, moeten worden doorgehaald. (⁷) Datum invullen in de tabel in punt II.3.6 (zie de toelichting in deel II van de opmerkingen). (⁸) Namen en concentraties invullen. — De kleur van het stempel en de handtekening moet verschillen van de kleur van de andere gegevens op het certificaat.										
Officiële dierenarts <table border="0"> <tr> <td>Naam (in blokletters):</td> <td>Hoedanigheid en titel:</td> </tr> <tr> <td>Lokale veterinaire eenheid:</td> <td>Nummer LVE:</td> </tr> <tr> <td>Datum:</td> <td>Handtekening:</td> </tr> <tr> <td>Stempel:</td> <td></td> </tr> </table>			Naam (in blokletters):	Hoedanigheid en titel:	Lokale veterinaire eenheid:	Nummer LVE:	Datum:	Handtekening:	Stempel:	
Naam (in blokletters):	Hoedanigheid en titel:									
Lokale veterinaire eenheid:	Nummer LVE:									
Datum:	Handtekening:									
Stempel:										

Bijlage 11: Interviewvragen voor fokkers en/ of hengstenhouders

Bedankt dat ik u mag interviewen over de Connemara pony. Als fokker en/ of hengstenhouder bent u verbonden met dit ras, waarover ik mijn afstudeer onderzoek doe voor de opleiding Hippische bedrijfskunde aan de Aeres Hogeschool in Dronten. Het doel van mijn onderzoek is te onderzoeken op welke manier de Nederlandse Connemara pony geoptimaliseerd kan worden met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken. Door het beantwoorden van deze vragen helpt u mij enorm.

1. Waarom heeft u gekozen voor de Connemara?
2. Indien u fokker bent, voor welk gebruiksdoel fokt u?
3. Hoeveel Connemara pony's heeft u?

Hoof Wall Separation Disease (HWSD) is een erfelijke, autosomaal recessief overervende, aandoening die helaas binnen het ras voorkomt. Bij deze aandoening laat de hoofwand los van de onderliggende structuren. De verbinding tussen de hoofwand en de rest van de hoof is door een genetische afwijking niet zo stabiel als in een gezonde hoof. Hele brokken, tot wel halverwege de hoof, kunnen losraken en afbreken wat ernstige kreupelheid met zich mee kan brengen en de aandoening is vaak dusdanig ernstig dat een dier al op jonge leeftijd geëuthanaseerd moet worden.

Pony's kunnen getest worden op hun HWSD status waarbij de uitslag als volgt is:

N/N dat wil zeggen dat de pony geen HWSD-gen heeft en dus vrij is van de aandoening.

N/HWSD: de pony is drager van het HWSD gen. De pony heeft zelf GEEN klachten, maar kan het gen wel doorgeven aan nakomelingen.

HWSD/HWSD de pony heeft van beide ouders het HWSD gen gekregen en is HWSD-lijder. De pony heeft de kenmerkende hoofproblemen of kan deze ontwikkelen.

4. Was u voor het krijgen van deze informatie al op de hoogte van HWSD?
5. Heeft u een (of meerdere) drager(s) en/of lijder(s)?
6. Heeft u voor aanschaf van de pony deze laten testen of was deze al getest?
7. Een aantal jaar geleden en ook nu nog is niet iedereen bekend met HWSD. Indien u een pony heeft die lijder is, zou u nog steeds de pony hebben gekocht nu u weet wat HWSD is?
8. Indien u een pony heeft die drager is, zou u nog steeds de pony hebben gekocht nu u weet wat HWSD is?
9. Vindt u het van belang dat de HWSD status van fokdieren bekend is?
Waarom vindt u dat?

10. Vindt u dat alle lijders uitgesloten moeten worden van de fokkerij?

Waarom vindt u dat?

11. Vindt u dat alle dragers uitgesloten moeten worden van de fokkerij?

Waarom vindt u dat?

Het is belangrijk dat fokkers kunnen blijven beschikken over een brede genetische basis om rassen in stand te kunnen houden, want ieder ras is uniek en bezit specifieke combinaties van eigenschappen. Behoud van een ras is dan ook van belang voor het behoud van deze eigenschappen. Het fokbeleid binnen een ras is meestal gericht op genetische vooruitgang, waarbij diverse fokkerijtechnieken als selectie, kruisen, en lijnenteelt worden toegepast om de goede eigenschappen te verankeren. Negatieve effecten hiervan zijn echter verlies van genetische diversiteit (en dus mogelijke belangrijke genen) en inteelt. Als gevolg van inteelt kunnen goede eigenschappen worden verankerd, maar tevens kunnen, ongewild, erfelijke gebreken optreden.

12. Was of bent u zich bewust van het belang van genetische variatie?

13. Vindt u dat de genetische variatie binnen het NCPS groot genoeg is?

Waarom vindt u dat?

14. Vindt u dat door alleen Nederlandse hengsten te gebruiken voor de Nederlandse fokkerij genoeg genetische variatie binnen het NCPS gecreëerd en/ of behouden kan worden?

Waarom vindt u dat?

15. Bent u voorstander van het gebruik van hengsten uit het buitenland voor de Nederlandse fokkerij?

Waarom wel of niet?

Om in het stamboek te worden opgenomen dienen pony's te voldoen aan de volgende regels:

- De pony moet afstammen van ouders die ingeschreven staan in het stamboek van het ras of in het stamboek van een EU goedgekeurd stamboek voor dit ras.
- De pony moet een afstamming hebben die tot stand is gekomen volgens de regels van bovengenoemd stamboek.
- De pony moet als veulen bij de moeder geïdentificeerd zijn volgens de regels van bovengenoemd stamboek.

Pony's die ingeschreven zijn in het Connemara stamboek kunnen ingedeeld worden in klasse 1, 2 of 3.

Klasse 1 bevat hengsten die minimaal drie jaar oud zijn en merries en ruinen die minimaal twee jaar oud zijn. Deze pony's moeten voldoen aan de volgende vier criteria:

- Beide ouders moeten opgenomen zijn in klasse 1 of klasse 2.
- De pony moet een veterinaire inspectie met goed gevolg doorstaan hebben.

- De pony moet een stokmaat hebben van 1.28 m. tot en met 1.48 m. (zonder ijzers).
- Hengsten en merries moeten gekeurd zijn op een Connemara keuring en daarin voldaan hebben aan de minimum standaard voor klasse 1.

Klasse 2 bevat hengsten die minimaal drie jaar oud zijn en merries en ruinen die minimaal twee jaar oud zijn. Deze pony's moeten voldoen aan de volgende drie criteria:

- Beide ouders moeten opgenomen zijn in klasse 1 of klasse 2.
- De pony moet een veterinaire inspectie met goed gevolg doorstaan hebben.
- Hengsten en merries moeten gekeurd zijn op een Connemara keuring en daarin voldaan hebben aan de minimum standaard voor klasse 2, maar niet de standaard voor klasse 1 gehaald hebben. Daarnaast komen pony's die aan de criteria voor klasse 1 of 2 voldoen, maar ook aan het volgende criterium in klasse 2:
- Een stokmaat hebben lager dan 1.28 of hoger dan 1.48 (zonder ijzers).

Alle veulens waar de ouders van bepaald zijn, worden opgenomen in klasse 3. Pony's die niet op een keuring getoond worden, blijven in klasse 3, evenals hun nakomelingen (met uitzondering van het hierboven bepaalde). Pony's die niet voldoen aan de standaard eisen voor klasse 1 en 2, blijven in klasse 3, evenals hun nakomelingen

16. Is uw Connemara opgenomen in het Nederlandse Connemara Pony Stamboek?

17. Wat vindt u van de huidige stamboek opname regels en waarom?

18. wanneer u vindt dat dit anders zou moeten, hoe denkt u dat hier vorm aan gegeven kan worden?

Indien er sprake is van een goedgekeurde hengst moet deze zijn opgenomen in klasse 1 of 2 van het Nederlandse Stamboek, het Ierse stamboek of een ander erkend Connemara stamboek. Deze hengsten zijn goedgekeurd voor natuurlijke dekking.

Wanneer er sprake is oor het aanvaarden van sperma, eicellen en embryo van fokdieren moet deze zijn opgenomen in klasse 1 of 2 van het Nederlandse Stamboek, het Ierse stamboek of een ander erkend Connemara stamboek.

19. Wat vindt u van de huidige selectiecriteria voor goedkeuring van hengsten voor de dekdienst?

20. wanneer u vindt dat dit anders zou moeten, hoe denkt u dat hier vorm aan gegeven kan worden?

21. Welke eigenschappen van de Connemara moeten behouden blijven?

22. Welke ras-typische kenmerken van de Connemara moeten behouden blijven?

23. Welke eigenschappen van de Connemara zouden verbeterd moeten worden?

24. Welke ras-typische kenmerken van de Connemara zouden verbeterd moeten worden?
25. Op welke manier kunnen de verbeteringen van vraag 21 en 22 (eigenschappen en ras-typische kenmerken) doorgevoerd worden binnen de Nederlandse populatie?
26. Heeft u nog iets toe te voegen aan dit interview?

Bedankt voor uw tijd.

Bijlage 12: Enquête voor eigenaren en/ of ruiters

Voor u ligt een enquête over de Connemara pony. Als eigenaar en/ of ruiter bent u verbonden met dit ras, waarover ik mijn afstudeer onderzoek doe voor de opleiding Hippische bedrijfskunde aan de Aeres Hogeschool in Dronten. Het doel van mijn onderzoek is te onderzoeken op welke manier de Nederlandse Connemara pony geoptimaliseerd kan worden met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken. Door het beantwoorden van deze vragen helpt u mij enorm.

1. Ik ben:
 - a) Eigenaar
 - b) Recreatie ruiter
 - c) Wedstrijd ruiter(meer antwoorden mogelijk)
2. Waarom heeft u gekozen voor de Connemara?
3. Hoeveel Connemara pony's heeft u of rijdt u?
4. Voor welk gebruiksdoel heeft u de pony?
 - Recreatie
 - Sport
 - Anders, nl...
5. Rijdt u ook wedstrijden?
 - Nee
 - Ja FNRS
 - Ja KNHS
 - Ja onderling
 - Ja recreatief
6. Indien u wedstrijden rijdt, hoe vaak doet u dan aan een wedstrijd mee?
 - Meerdere keren per week
 - Wekelijks
 - Om de week
 - Maandelijks
 - Om de maand
 - 1 tot 5 keer per jaar
 - N.v.t.
7. Welke disciplines beoefent u met de Connemara?
 - Mennen
 - Dressuur
 - Springen
 - Western
 - Samengesteld

- TREC
- WE
- Recreatie
- Anders, nl...

8. Welk niveau rijdt u?

Mijn niveau is (vergelijkbaar met):

- BB
- B
- L
- M
- Z
- ZZ
- Anders, nl ...

9. Welke eigenschappen vindt u belangrijk van de Connemara?

- a) Plezierig karakter
 - b) Meewerkend
 - c) Mens gericht
 - d) Vriendelijk
 - e) Makkelijk te rijden
 - f) Sterk
 - g) Intelligent
 - h) Goed springvermogen
 - i) Geschikt voor kinderen en volwassenen
 - j) Anders, nl...
- (meerdere antwoorden mogelijk)

10. Komt u tijdens het rijden moeilijkheden of problemen tegen die verband kunnen houden met de bouw van de pony?

- Ja
- Nee

11. Komt u tijdens het rijden moeilijkheden of problemen tegen die verband kunnen houden met het karakter van de pony?

- Ja
- Nee

12. Welke moeilijkheden of problemen zijn dit?

13. Denkt u dat het fokbeleid kan bijdragen aan het verbeteren van deze problemen en/ of moeilijkheden?

Toelichting:...

Hoof Wall Separation Disease (HWSD) is een erfelijke, autosomaal recessief overervende, aandoening die helaas binnen het ras voorkomt. Bij deze aandoening laat de hoofwand los

van de onderliggende structuren. De verbinding tussen de hoofwand en de rest van de hoof is door een genetische afwijking niet zo stabiel als in een gezonde hoof. Hele brokken, tot wel halverwege de hoof, kunnen losraken en afbreken wat ernstige kreupelheid met zich mee kan brengen en de aandoening is vaak dusdanig ernstig dat een dier al op jonge leeftijd geëuthanaseerd moet worden.

Pony's kunnen getest worden op hun HWSD status waarbij de uitslag als volgt is:

N/N dat wil zeggen dat de pony geen HWSD-gen heeft en dus vrij is van de aandoening.

N/HWSD: de pony is drager van het HWSD gen. De pony heeft zelf GEEN klachten, maar kan het gen wel doorgeven aan nakomelingen.

HWSD/HWSD de pony heeft van beide ouders het HWSD gen gekregen en is HWSD-lijder. De pony heeft de kenmerkende hoofproblemen of kan deze ontwikkelen.

14. Was u voor het lezen van deze informatie al op de hoogte van HWSD?

- Ja
- Nee

15. Heeft u een drager of lijder?

- Ja een drager
- Ja een lijder
- Ja beide (meerdere pony's)
- Nee geen drager of lijder
- Onbekend

16. Heeft u voor aanschaf van de pony deze laten testen of was deze al getest?

- Nee, de pony was nog niet getest en deze heb ik ook niet laten testen
- Ja de pony was al getest
- Ja ik heb de pony voor aanschaf laten testen

17. Indien u een pony heeft die lijder is, zou u nog steeds de pony hebben gekocht nu u weet wat HWSD is?

- N.v.t.
- Ja
- Nee

Toelichting: ...

18. Indien u eigenaar bent van een merrie zou u er dan (ooit) een veulentje mee willen fokken?

- Ja
- Nee

Toelichting:

19. Vindt u het van belang dat indien u wilt gaan fokken, de HWSD status bekend is?

- N.v.t.
- Nee, niet van belang
- Ja, de HWSD status van de merrie vind ik van belang
- Ja, de HWSD status van de hengst vind ik van belang

- Ja, de HWSO status van zowel merrie als hengst vind ik van belang.

Het is belangrijk dat fokkers kunnen blijven beschikken over een brede genetische basis om rassen in stand te kunnen houden, want ieder ras is uniek en bezit specifieke combinaties van eigenschappen. Behoud van een ras is dan ook van belang voor het behoud van deze eigenschappen. Het fokbeleid binnen een ras is meestal gericht op genetische vooruitgang, waarbij diverse fokkerijtechnieken als selectie, kruisen, en lijnenteelt worden toegepast om de goede eigenschappen te verankeren. Negatieve effecten hiervan zijn echter verlies van genetische diversiteit (en dus mogelijke belangrijke genen) en inteelt. Als gevolg van inteelt kunnen goede eigenschappen worden verankerd, maar tevens kunnen, ongewild, erfelijke gebreken optreden.

20. Indien u bij vraag 8 heeft aangegeven eigenaar te zijn van een merrie waarmee u in de toekomst een veulentje wil gaan fokken, was of bent u zich bewust van het belang van genetische variatie?

- Ja
- Nee
- N.v.t.

21. Vindt u dat er een voldoende keuze is aan hengsten binnen het Nederlandse stamboek

- Ja
- Nee
- Geen idee
- N.v.t.

22. Zou u overwegen een hengst uit het buitenland te kiezen voor uw merrie?

- N.v.t.
- Ja, want...
- Nee, want...
- Misschien, omdat ...

Om in het stamboek te worden opgenomen dienen pony's te voldoen aan de volgende regels:

- De pony moet afstammen van ouders die ingeschreven staan in het stamboek van het ras of in het stamboek van een EU goedgekeurd stamboek voor dit ras.
- De pony moet een afstamming hebben die tot stand is gekomen volgens de regels van bovengenoemd stamboek.
- De pony moet als veulen bij de moeder geïdentificeerd zijn volgens de regels van bovengenoemd stamboek.

Pony's die ingeschreven zijn in het Connemara stamboek kunnen ingedeeld worden in klasse 1, 2 of 3.

Klasse 1 bevat hengsten die minimaal drie jaar oud zijn en merries en ruinen die minimaal twee jaar oud zijn. Deze pony's moeten voldoen aan de volgende vier criteria:

- Beide ouders moeten opgenomen zijn in klasse 1 of klasse 2.

- De pony moet een veterinaire inspectie met goed gevolg doorstaan hebben.
- De pony moet een stokmaat hebben van 1.28 m. tot en met 1.48 m. (zonder ijzers).
- Hengsten en merries moeten gekeurd zijn op een Connemara keuring en daarin voldaan hebben aan de minimum standaard voor klasse 1.

Klasse 2 bevat hengsten die minimaal drie jaar oud zijn en merries en ruinen die minimaal twee jaar oud zijn. Deze pony's moeten voldoen aan de volgende drie criteria:

- Beide ouders moeten opgenomen zijn in klasse 1 of klasse 2.
- De pony moet een veterinaire inspectie met goed gevolg doorstaan hebben.
- Hengsten en merries moeten gekeurd zijn op een Connemara keuring en daarin voldaan hebben aan de minimum standaard voor klasse 2, maar niet de standaard voor klasse 1 gehaald hebben. Daarnaast komen pony's die aan de criteria voor klasse 1 of 2 voldoen, maar ook aan het volgende criterium in klasse 2:
- Een stokmaat hebben lager dan 1.28 of hoger dan 1.48 (zonder ijzers).

Alle veulens waar de ouders van bepaald zijn, worden opgenomen in klasse 3. Pony's die niet op een keuring getoond worden, blijven in klasse 3, evenals hun nakomelingen (met uitzondering van het hierboven bepaalde). Pony's die niet voldoen aan de standaard eisen voor klasse 1 en 2, blijven in klasse 3, evenals hun nakomelingen

23. Is uw Connemara opgenomen in het Nederlandse Connemara Pony Stamboek?

- Ja
- Nee
- Geen idee

24. Bent u lid van het Nederlandse Connemara Pony Stamboek?

- Ja
- Nee
- Geen idee

25. Heeft u met uw Connemara wel eens deelgenomen aan de Connemara keuring?

- Ja
- Nee

26. Indien u wel eens heeft deelgenomen aan de Connemara keuring of voornemens bent dit in de toekomst te gaan doen, zijn dan de regels van opname duidelijk voor u?

- Ja
- Nee
- N.v.t.
- Toelichting: ...

27. Heeft u nog iets toe te voegen aan deze enquête?

Bedankt voor het invullen van deze enquête!

Bijlage 13: Interviewvragen voor het NCPS bestuur

Bedankt dat u tijd voor mij vrij wilde maken voor dit interview. Zoals jullie weten doe ik mijn afstudeerwerkstuk voor mijn opleiding Hippische bedrijfskunde aan de Aeres Hogeschool in Dronten over de Connemara. Mijn onderzoeksvraag is: "Hoe optimaliseer je de Nederlandse Connemara pony met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken?" hierbij spelen een aantal zaken een belangrijke rol, waar ik jullie graag enkele vragen over stel.

In de genenbank voor landbouwhuisdieren (Centre for Genetic Resources Netherlands) is genetisch materiaal (voornamelijk sperma) opgeslagen van in totaal meer dan 100 rassen/lijnen van verschillende diersoorten. Het betreft de diersoorten die economisch belangrijk zijn, en waarvoor Nederland een vooraanstaand fokkerijland is, zo ook paarden. Er wordt nauw samengewerkt met ras- en fokkerijorganisaties waarbij niet alleen de genenbank wordt opgebouwd maar er wordt ook advies gegeven aan rassenorganisaties over hun fokprogramma's en daarmee samenhangend het behoud van voldoende genetische diversiteit.

1. Adviseert het CGN het NCPS en zo ja, wat vindt u van het advies aangaande genetische diversiteit voor de fokkerij?

Het is belangrijk dat fokkers kunnen blijven beschikken over een brede genetische basis om rassen in stand te kunnen houden, want ieder ras is uniek en bezit specifieke combinaties van eigenschappen. Behoud van een ras is dan ook van belang voor het behoud van deze eigenschappen. Het fokbeleid binnen een ras is meestal gericht op genetische vooruitgang, waarbij diverse fokkerijtechnieken als selectie, kruisen, en lijnenteelt worden toegepast om de goede eigenschappen te verankeren. Negatieve effecten hiervan zijn echter verlies van genetische diversiteit (en dus mogelijke belangrijke genen) en inteelt. Als gevolg van inteelt kunnen goede eigenschappen worden verankerd, maar tevens kunnen, ongewild, erfelijke gebreken optreden. Omdat dragers van erfelijke gebreken niet herkenbaar zijn komen ze onverwacht tot uiting en dan ben je te laat. Om dit tijdig te voorkomen moet een balans worden gevonden tussen genetische vooruitgang en minimalisatie van inteelt.

2. Wat vindt u van de genetische diversiteit binnen het NCPS voldoende?
3. De hengsten van het NCPS zijn veel aan elkaar verwant, hoe kan hier verandering in aangebracht worden?
4. Is er een advies inteelt percentage wat gehanteerd wordt voor het NCPS?

Er wordt steeds meer bekend over HWSD, ook dankzij het onderzoek van Sheila Ramsay.

5. Is de HWSD een probleem binnen het NCPS?
Waarom wel of niet?

Wanneer er niet goed rekening gehouden wordt met genetische variatie is de kans uitermate groot dat binnen het ras zich nieuwe problemen voordoen van genmutaties zoals bijvoorbeeld de genetische mutatie die zorgt voor PolySaccharide Storage Myopathy (PSSM), een spieraandoening waarbij een abnormale stapeling van suikermoleculen optreedt in de

spiercellen en eveneens een autosomaal recessief overdraagbare aandoening is. Deze aandoening komt al voor binnen verschillende rassen.

6. Komt er voor zover bekend PSSM 1 of 2 voor bij de geregistreerde pony's in het NCPS?

Het Nederlandse Connemara stamboek heeft een eigen fokprogramma, maar dient zich als dochterstamboek te houden aan de Ierse regelgeving van de Connemara Breeders Society te Ierland, het moederstamboek.

7. Het NCPS is een dochterstamboek van het CPBS, zorgt dat voor beperkingen?
8. Welke zaken zouden jullie graag anders zien in de relatie met het CPBS en waarom?

Om in het stamboek te worden opgenomen dienen pony's te voldoen aan de volgende regels:

- De pony moet afstammen van ouders die ingeschreven staan in het stamboek van het ras of in het stamboek van een EU goedgekeurd stamboek voor dit ras.
- De pony moet een afstamming hebben die tot stand is gekomen volgens de regels van bovengenoemd stamboek.
- De pony moet als veulen bij de moeder geïdentificeerd zijn volgens de regels van bovengenoemd stamboek.

Pony's die ingeschreven zijn in het Connemara stamboek kunnen ingedeeld worden in klasse 1, 2 of 3.

Klasse 1 bevat hengsten die minimaal drie jaar oud zijn en merries en ruinen die minimaal twee jaar oud zijn. Deze pony's moeten voldoen aan de volgende vier criteria:

- Beide ouders moeten opgenomen zijn in klasse 1 of klasse 2.
- De pony moet een veterinaire inspectie met goed gevolg doorstaan hebben.
- De pony moet een stokmaat hebben van 1.28 m. tot en met 1.48 m. (zonder ijzers).
- Hengsten en merries moeten gekeurd zijn op een Connemara keuring en daarin voldaan hebben aan de minimum standaard voor klasse 1.

Klasse 2 bevat hengsten die minimaal drie jaar oud zijn en merries en ruinen die minimaal twee jaar oud zijn. Deze pony's moeten voldoen aan de volgende drie criteria:

- Beide ouders moeten opgenomen zijn in klasse 1 of klasse 2.
- De pony moet een veterinaire inspectie met goed gevolg doorstaan hebben.
- Hengsten en merries moeten gekeurd zijn op een Connemara keuring en daarin voldaan hebben aan de minimum standaard voor klasse 2, maar niet de standaard voor klasse 1 gehaald hebben. Daarnaast komen pony's die aan de criteria voor klasse 1 of 2 voldoen, maar ook aan het volgende criterium in klasse 2:
- Een stokmaat hebben lager dan 1.28 of hoger dan 1.48 (zonder ijzers).

9. Wat vindt het NCPS van het huidige opname- en classificatiesysteem?
10. Wat zijn de selectie criteria waarop een jury beoordeeld voor klasse 1, 2, ster en keur?
11. Wat voor veranderingen zou het NCPS hier graag in zien?

12. Nu worden alle hengsten die opgenomen worden in het stamboek in klasse 1 of 2, goedgekeurd voor de dekdienst, is dit een bewuste keuze?

Het onderwerp van dit afstudeerwerkstuk is: "Hoe optimaliseer je de Nederlandse Connemara pony met behoud van zijn kwaliteiten en ras-typische kenmerken?". Dit is een cruciaal onderwerp voor het Connemara stamboek en de Connemara fokkers, want zit het ideaalbeeld van de show-Connemara van nu de prestaties niet in de weg?

13. Er gaan geluiden dat het NCPS zich teveel richt op een modern type pony, wat vindt u hiervan?
14. Zijn er veranderingen waar te nemen aangaande de Connemara pony's in Nederland sinds het fokdoel van het NCPS is opgesteld en zo ja, welke?
15. Welke kwaliteiten en ras-typische kenmerken van de Connemara zouden behouden moeten worden in de fokkerij?
16. Welke kwaliteiten en ras-typische kenmerken van de Connemara kunnen verbeterd worden?
17. Op welke manier zouden deze verbeteringen in het ras doorgevoerd kunnen worden?

Het Nederlandse stamboek geeft aan dat het fokdoel voor de moderne Connemara pony is een pony voort te brengen die in staat is te excelleren in een breed aantal sportdisciplines en die onder het zadel geschikt is voor een groot scala aan ruiters van kind tot volwassene.

18. Hoe zou het NCPS het ras willen en kunnen promoten?
19. Wat zouden de stamboekleden hieraan bij kunnen dragen?

Heeft iemand van u nog iets toe te voegen aan dit interview?

Dan wil ik jullie bedanken voor jullie tijd.

Bijlage 14: Interviewvragen overige specialisten

Binnen het Connemara Stamboek wordt er tegen een aantal zaken aangelopen. Kenmerkend voor het ras is de vriendelijkheid en werkwilgheid van de pony, maar ruiters lopen er tegenaan dat ze door het stevige lijf wat moeite hebben met ruime bewegingen en het buigen in het lijf. Wil de pony meer bekendheid krijgen en beter mee kunnen draaien in de (dressuur) sport, zal de beweging verbeterd moeten worden. Gaat dit ten koste van het type? Daarnaast komt er een erfelijk overdraagbare aandoening voor, genaamd HWSD.

1. Is het stamboek een op zichzelf staand stamboek of een dochterstamboek?
2. Als het een dochterstamboek is, moet je je de regelgeving van het moederstamboek volgen? En brengt dit beperkingen met zich mee? Zo ja, welke?
3. Is het een open of gesloten stamboek? Waarom?
4. Indien het stamboek open is, kan dan het karakter en het type van het ras nog wel behouden blijven? Hoe?
5. Welke kenmerken zijn belangrijk om bij het ras te behouden?
6. Welke kenmerken zouden verbeterd mogen worden en waarom?
7. Zijn er genetische aandoeningen die (veel) binnen het stamboek voorkomen? Of zijn deze er in het verleden geweest? Zo ja welke?
8. Hoe gaat/ ging het stamboek hier mee om?
9. Hoeveel goedgekeurde (ras) dekhengsten zijn er? En in welke mate zijn deze aan elkaar verwant?
10. Is er voldoende genetische variatie binnen het stamboek?
11. Waardoor behoud of creëert het stamboek voldoende genetische variatie?
12. Binnen het Connemara stamboek worden in principe alle aangeboden hengsten goedgekeurd mits ze gezond zijn en voldoen aan de rasstandaard, maar om een goede pony te fokken die aan de eisen van de toekomstige sportpony voldoet zullen er keuzes gemaakt moeten worden. Hoe selecteer je goede pony's voor de fokkerij?
13. In het fokbeleid staan kenmerken van de Connemara beschreven, zoals voldoende lengte in de nek, goede lengte van de benen, achterhand met enige lengte. Is dit duidelijk genoeg of zou dit duidelijker omschreven kunnen worden?
14. Kan er op basis van de exterieur beschrijving van het NCPS goed gejureerd worden?
15. Bij het stamboek zijn er verrichtingsonderzoeken/ aanlegtesten, hebben deze duidelijk meerwaarde? En zo ja, hoe?
16. Wat voor advies heeft u voor het Connemara Stamboek aangaande het verbeteren van het ras.

Bijlage 15: De rasbeschrijving en criteria van het NCPS versus KWPN

Bij het KWPN wordt ieder onderdeel wat meetelt in de selectiecriteria uitgelegd met beeldmateriaal, zodat een jury weet waarop te letten. Met afbeeldingen wordt duidelijk gemaakt hoe een hoge schoft, gemiddelde schoft of lage schoft gemeten wordt, evenals met alle overige 18 selectiecriteria van het exterieur. Dit is terug te vinden in het boek “Het KWPN-paard selecteren om te presteren (Kampman, 2019).

Raskenmerken	NCPS	KWPN
Hoogte	128 - 148	157 +
Hoofd	Gemiddeld van lengte, breed voorhoofd, vriendelijke ogen, kleine oren, duidelijke jukbeenderen, diepe kaak.	Heeft uitstraling
Voorhand	Hoofd goed op hals, borst niet over ontwikkeld, niet te lage hals aanzet, voldoende lengte nek, duidelijk ontwikkelde schoft, goed hellende schouder.	Dressuur: Heeft een lichte hoofd- hals verbinding, heeft een opwaarts gerichte lange hals met welving en bespiering in de bovenlijn Sringen: heeft een lange, licht opwaarts gerichte welvende hals met bespiering in de bovenlijn Bij dit onderdeel worden twee aspecten bekeken die samen de hoofd- halsverbinding bepalen: de lengte van de nek en de keeluitsnijding. Een lichte hoofd- hals verbinding is bij een lange nek, lichte keeluitsnijding en een kleine afstand tussen bovenkant nek en onderkant keel. Wanneer de hals te diep uit de borst komt gaat dit ten koste van de schoudervrijheid en wordt het voorbeengebruik beperkt. Een lage hals aanzet heeft meestal een negatieve invloed op de algehele souplesse, wat weergegeven kan worden op het scoreformulier als een afwijking. De ideale lengte van de schoft is lang omdat de zadelpositie het meest gunstig is en daardoor ook de positie van de ruiters, wat bijdraagt aan meer schoudervrijheid, voorwaartse en opwaartse druk van het voorbeen en een optimale verhouding tussen voor- midden- en achterhand.
Romp	Dient diep te zijn, sterke rug, enige lengte, goed gewelfd met sterke lendenen.	Het paard staat in een rechthoeksmodel (de lengte is groter dan de hoogte), is langgelijnd en evenredig gebouwd. Voor een correcte lengteverhouding wordt gekeken naar de voor-, midden- en achterhand, deze moeten met elkaar harmoniëren, in een verhouding 1:1:1. De lengte van de voorbenen (elleboog tot grond) mag niet kleiner zijn dan de rompdiepte (gemeten van schoft tot elleboog). Het verloop van de bovenlijn in de rug mag licht gewelfd zijn, de lendenen moeten goed gevormd en aangesloten zijn, breed gespieerd en een

		vloeiende lichte lijn vormen van de rug naar het kruis. Dressuur: heeft een opwaarts gerichte romp Springen: heeft een horizontaal gerichte romp
Benen	Goede lengte, stevige/zichtbare gewrichten, korte pijp, pijpomvang 18 – 21 cm., elleboog vrij, niet te lange koot, hoeven gemiddelde grootte, gelijk en hard	Staat in het rechthoeksmodel, heeft een correct (recht) gesteld en hard fundament. De stand van de voorbenen moet symmetrisch zijn. De koot staat in een hoek van 45 graden met de bodem. Een goed ontwikkelde voet met normale verzenen en gelijk van vorm. Het paard heeft droog beenwerk (contouren van gewrichten, banden en pezen zijn scherp zichtbaar). Het beenwerk moet naar verhouding goed ontwikkelt zijn. De breedte en lengte van het spronggewricht, de voorknie en omvang van de pijp zijn daarbij belangrijk. De overgang naar het spronggewricht moet vloeiend zijn.
Achterhand	Sterk en gespierd met enige lengte, goed ontwikkelde schenkel en dijen en laaggeplaatste, sterke spronggewrichten.	De achterhand staat van nature onder de massa. De ligging en lengte van het kruis zijn belangrijk. Een goede lengte zorgt voor ruimte in de achterhand, waardoor bespiering zich ongehinderd kan ontwikkelen. Ideaal loopt het kruis iets schuin omdat dit het totale dragende vermogen vergroot. Het spronggewricht moet een fractie meer dan 90 graden zijn. Het bekken moet recht boven het kniegewricht staan.
Beweging	Makkelijke, vrije beweging, zuiver en zonder onnodige knieactie, wel actief en ruim.	Correct bewegingsmechanisme, dat het mogelijk maakt om zijn bewegingen met takt, ritme en balans uit te voeren en met voldoende kracht, souplesse en atletisch vermogen. Het paard stapt in zuivere viertakt, actief met souplesse en afdruk. Draaft in zuivere tweetakt, lichtvoetig, actief met souplesse en afdruk, balans en gedragenheid. Galoppeert in zuivere drietakt, actief met souplesse, afdruk balans en gedragenheid. Kan in beweging makkelijk verruimen en verkorten met behoud van ritme, takt, balans en gedragenheid. Dressuur: toont oprichting, heeft een goede zelfhouding, is lichtvoetig, toont buiging in de gewrichten, waarbij het achterbeen onder het lichaam treedt en het voorbeen ruim uit de schouder komt met een lichte heffing op de voorknie. Springen: galoppeert lichtvoetig in balans zonder daarbij veel front te maken en blijft in zijn lichaamshouding even meer horizontaal.

		Kan zich de laatste galopsprong voor de hindernis sterk verzamelen en het achterbeen ver onder de massa plaatsen voor een krachtige afzet. Springt vlug en met kracht van de grond, springt met de schoft omhoog, heeft het hoogste punt boven het midden van de sprong. Brengt de onderarm boven de horizontaal en vouwt het pijpbeen onder de onderarm. Basculeert: brengt de hals omlaag tijdens de sprong, waardoor de romp de richting van de hals volgt en opent de achterhand. Heeft atletisch vermogen (souplesse, kan boven de sprong naar voren ontwikkelen, landt lichtvoetig en galoppeert makkelijk door). Is voorzichtig en efficiënt, beschikt over veel vermogen.
Karakteristiek	Plezierig, hard, sterk, intelligent, vast ter been, springaanleg, geschikt voor kind en volwassene.	Heeft een meewerkend, ijverig en eerlijk karakter, is intelligent, heeft de wil om te presteren, is makkelijk in de omgang, reageert snel op de hulpen. Springen: heeft moed, kijkt naar en taxeert de sprong

Bijlage 16: Lineair scoreformulier van het KWPN

Tijdens de keuring beoordeelt en beschrijft de jury van ieder paard 19 exterieur kenmerken, die een aantoonbare functionele relatie hebben met het fokdoel: het fokken van paarden die het hoogste niveau in de dressuur-, spring- en/ of mensport kunnen bereiken.

Deze exterieurkenmerken zijn terug te vinden op het lineair scoreformulier welke het KWPN hanteert en welke terug te vinden is op de volgende pagina.

Lineair scoreformulier dressuurpaard

Plaats: _____ Cat. nr: _____
 Datum: _____ Afd.: _____
 Paardnaam: _____ Insp.: _____
 Paardnummer: _____ Opname: _____
 Boek: _____ ☐ ja ☐ nee
 Predicaat: _____ ☐ o.v.b Reg.A / bd
 Vader: _____ Ster: ja / nee
 Geslacht: _____ Geb. datum: _____
 Type: _____ Stokmaat: 1. m

Ger./Corr.:	
Lidnr.:	
Kleur:	Hoofd:
R.V.:	
L.V.:	
L.A.:	
R.A.:	
Overige aft.:	

BOVENBALK DRESSUUR			
EXTERIEUR:	Scap:	Draf:	Galop:

EXTERIEUR	AFWIJKING/GEDEK
Conditie	☐ overconditie ☐ schraal
Mond	☐ onderbeet ☐ overbeet
Hoofd	☐ ramshoofd ☐ grof ☐ lang

EXTERIEUR/KERMEK	Deidijk A B C	Gemiddeld D E F	Deidijk G H I	AFWIJKING/GEDEK
01. Romp model	rechthoek	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	verlant
02. Romp richting	opwaarts	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	neerwaarts
03. Hoofd-halverheid	licht	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	zwaar
04. Halblengte	lang	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	kort
05. Halsrichting	verticaal	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	horizontaal
06. Halsbevestiging	zwaar	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	arm
07. Hoogte v.d. schoft	hoog	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	laag
07a. Lengte v.d. schoft	lang	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	kort
08. Schouderligging	schuin	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	steil
09. Verloop rug	strak	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	week
10. Verloop benen	strak	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	week
11. Kruisligging	hellend	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	recht
12. Kruisligging	lang	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	kort
13. Stand voorbeen	hokheng	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	hol
14. Stand achterbeen	subhelling	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	steil
15. Kootstand	week	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	steil
15a. Kootstand achter	week	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	steil
16. Hoefvorm	breed	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	smal
17. Verrenen	hoog	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	laag
18. Kwaliteit beenwerk	hard	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	voos
19. Omvang beenwerk	zwaar	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	fijn

BEWEGING/KERMEK	A B C	D E F	G H I	AFWIJKING/GEDEK
20. Stap ruimte	lang	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	kort
21. Stap correctheid	toetst	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	fram
22. Draf ruimte	lang	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	kort
23. Draf souplesse	soepel	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	stug
24. Draf kracht	krachtig	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	slap
25. Draf balans	dragend	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	duwend
26. Galop ruimte	ruim	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	kort
27. Galop afdruk	krachtig	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	slap
28. Galop balans	dragend	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	duwend
29. Insideling	veel	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	weinig